

PAANAN KOULUN OPETUSSUUNNITELMA

1.	OPETUSSUUNNITELMA	
1.1	Opetussuunnitelman laatiminen.....	1
2.	OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	1
2.1	Arvot Paanan koulussa.....	1
2.2	Paanan koulun toiminta-ajatus.....	1
2.3	Paanan koulun kasvatuksen ja opetuksen tehtävä sekä tavoitteet.....	1
3	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	1
3.1	Toimintakulttuuri	1
4	OPISKELUN YLEINEN TUKI	2
4.1	Kodin ja koulun välinen yhteistyö.....	2
4.2	Yhteistyö Jokioisilla muun perusopetuksen kanssa	2
4.3	Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	2
4.4	Ohjaustoiminta.....	2
4.5	Tukiopetus.....	3
4.6	Oppilashuolto.....	3
4.7	Kerhotoiminta.....	3
5	ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIEN OPETUS	3
6	KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS	3
7	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET TAVOITTEET	3
7.1	Tuntijako.....	3
7.2	Aihekokonaisuuksien toteuttaminen.....	3
7.3	Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle.....	4
7.4	Yhteiset oppiaineet ja niiden tavoitteet	4
7.4.1	Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä.....	5
7.4.2	Toinen kotimainen kieli, ruotsi	8
7.4.3	Vieraat kielet, englanti	15
7.4.4	Matematiikka	22
7.4.5	Biologia	26
7.4.6	Maantieto	28
7.4.7	Kemia	30
7.4.8	Fysiikka	35
7.4.9	Terveystieto.....	40
7.4.10	Uskonto, evankelis-luterilainen	41
7.4.11	Elämäkatsomustieto.....	44
7.4.12	Historia.....	46
7.4.13	Yhteiskuntaoppi	48
7.4.14	Musiikki.....	49
7.4.15	Kuvataide.....	49
7.4.16	Käsityö	52
7.4.16.1	Tekstiilityö	52
7.4.16.2	Tekninen työ.....	54
7.4.17	Liikunta.....	55
7.4.17.1	Liikunta, tytöt	55
7.4.17.2	Liikunta, pojat	60
7.4.18	Kotitalous.....	64
7.5	Valinnaisaineiden opetus ja tavoitteet	65
7.5.1	Luki-paja.....	65
7.5.2	Luova kirjoittaminen.....	66
7.5.3	Näyttämöilmaisu.....	67
7.5.4	Englanti, syventävä.....	68
7.5.5	Ranska	70
7.5.6	Saksa.....	73
7.5.7	Venäjä.....	75
7.5.8	Tukimatematiikka	79
7.5.9	Matematiikka, syventävä.....	80
7.5.10	Kemia, syventävä	81
7.5.11	Fysiikka, syventävä.....	82
7.5.12	Musiikki.....	83
7.5.13	Kuvataide	84
7.5.14	Tekninen työ.....	87
7.5.15	Tekstiilityö.....	89
7.5.16	Tanssi- ja liikeilmaisu	92

7.5.17	Valinnainen liikunta (palloilu/lihaskuntokurssi, pojat).....	93
7.5.18	Valinnainen liikunta tytöt	95
7.5.19	Kotitalous.....	96
7.5.20	Ekonomia.....	98
7.5.21	Kansalaistaito, tietokone ilmaisuvälineenä.....	100
7.5.22	Tietotekniikka.....	102
7.5.23	Tekstinkäsittely.....	103
7.6	Yhden kurssin valinnaisaineet	104
7.6.1	Fysiikan työkurssi.....	104
7.6.2	Tekninen INNO projekti.....	105
7.6.3	Kotitalous, Kantaako siivet.....	105
7.6.4	Palloilukurssi.....	106
7.6.5	Ruotsin lisäkurssi.....	106
7.6.6	Tekstiilityö, Muoti.....	107
7.6.7	Maailman biologiset ja maantieteelliset ihmeet.....	107
7.6.8	Bändikurssi.....	108
7.6.9	Turistisaksa.....	108
7.6.10	Turistiranska.....	108
7.6.11	Muotoilun ja rakentelun kurssi.....	108
7.7	Oppilaanohjaus.....	109
8.	OPPILAAN ARVIOINTI	110
8.1	Oppilasarvioinnin yleiset periaatteet.....	110
8.2	Arviointi opintojen aikana.....	110
8.3	Päätösarviointi	111
8.4	Todistukset.....	111
8.5	Arvioinnin valitusmenettely.....	112
8.6	Muuta arvioinnista.....	110
9.	TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI	110
9.1	Itsearviointisuunnitelma.....	112
9.2	Valtakunnalliset kokeet.....	112
9.3	Muut mahdolliset kyselyt ja arvioinnit.....	112
10.	LIITTEET	113
10.1	Tuntijako.....	113

1. OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Paanan koulun opetussuunnitelmassa 2004 täsmennetään Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja.

Paanan koulun opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon esiopetuksen, vuosiluokkien 1-6 ja Jokioisten kunnan opetussuunnitelmat sekä oppilaiden vanhempien mielipide (otoskyselynä) kasvatustavoitteiden määrittelyssä.

Uutta opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa noudatetaan Paanan koulussa 7-luokilla syksystä 2004, 8-luokilla 2005 ja 9-luokilla 2006 lähtien.

2. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Arvot Paanan koulussa

- Vastuullisuus
- Itseluottamus
- Rehellisyys
- Ystävällisyys
- Sosiaalisuus
- Oikeudenmukaisuus
- Omatoimisuus
- Kulttuuri-identiteetti

2.2 Paanan koulun toiminta-ajatus:

Paanan koulu antaa oppilaalle tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotta hänellä olisi edellytykset jatko-opintoihin ja kykenisi toimimaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

2.3 Paanan koulun kasvatuksen ja opetuksen tehtävä sekä tavoitteet

Paanan koulun tehtävänä on antaa oppilaalle mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta hän voi hankkia tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja kehittyä osallistuvaksi kansalaiseksi. Opetuksen tehtävänä on tukea myös kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä.

Tavoitteena on herättää halu elinikäiseen oppimiseen ja lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista.

Paanan koulun tehtävänä on ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä. Tavoitteena on, että kaikki oppilaat saavuttavat perusopetuksen päättötodistuksen ja jatko-opintopaikan.

Paanan koulun omista arvoista ilmenee koulun kasvatuksen tavoitteet. Oppilaita kasvatetaan vastuullisiksi, rehellisiksi, ystävällisiksi, sosiaalisiksi, oikeudenmukaisiksi, omatoimisiksi kansalaisiksi, joilla on hyvä itseluottamus ja he tiedostavat oman kulttuuri-identiteettinsä.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan käytännön tulkintaa koulun kasvatus- ja opetustehtävästä.

Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä on vastuussa kaikki Paanan koulussa toimivat. Tällaista ilmapiiriä tukevat toisen kunnioittaminen, välittömyys, luottamus, oikeudenmukaisuus, avoin tiedotus sekä toisten huomioon ottaminen. Paanan koulun kaikki käytännöt tukevat kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

- Paanan koulun omat säännöt ja ohjeet ovat normeja, joita jokainen työyhteisön jäsen noudattaa (järjestyssäännöt, yhteiset toimintaohjeet ja menettelytavat opetussuunnitelman liitteenä).
- Paanan koulussa ”kaikki puuttuvat kaikkeen” eli jokainen aikuinen on velvollinen puuttumaan huomaamiinsa epäkohtiin. Erityisesti huomioidaan koulukiusaamistapaukset.

- Toimintakulttuurilla on tavoitteena kasvattaa oppilaat hyvin käyttäytyviksi, hyvän itsetunnon omaaviksi, tasapainoisiksi, vastuuntuntoisiksi, ja oma-aloitteisiksi nuoriksi. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan vastuulliseen toimintaan itsearvioinnin ja taitoarvioinnin avulla.
- Paanan koulun toimintakulttuuriin kuuluu oppilaista huolehtiminen siten, että kaikki saavuttavat perusopetuksen päättötavoitteet ja saavat päättötodistuksen. Tavoitteet saavutetaan positiivisella ilmapiirillä, varhaisella ongelmiin puuttumisella, yhteistyöllä kotien ja muiden yhteistyökumppanien kanssa sekä huolehtimalla tilojen ja välineistön kunnosta ja riittävydestä.
- Toimintakulttuuriimme tulee kuulua myös toisten kunnioittaminen, välittömyys, luottamus, oikeudenmukaisuus, avoin tiedotus sekä toisten tukeminen ja huomioon ottaminen.
- Paanan koulussa rohkaistaan oppilaita itsensä toteuttamiseen ja ilmaisuun erilaisissa juhlatapahtumissa, näyttelyissä ja ilmaisutaidon esityksissä. Ne toteutetaan usein eri aineiden ja opettajien yhteistyönä. Tuleville 7-luokkalaistalle järjestetään ryhmätoimintapäivä yhdessä seurakunnan kanssa.
- Paanan koulun opetuksen painotuksia ovat ilmaisutaito (tanssi- ja liikeilmaisu + näyttämöilmaisu) ja ympäristökasvatus (Globe-toiminta).

4. OPISKELUN YLEINEN TUKI

4.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Paanan koulun henkilökunta tukee huoltajien kasvatustyötä. Tavoitteena on avoin, luottamuksellinen yhteistyö ympäröivän yhteisön kanssa. Paanan koululla on käytössään moniammatillinen yhteistyöverkosto (sosiaaliosasto/kuraattori, nuorisotyöntekijät, perheneuvola, terveydenhuolto, poliisi ja oppilaan edelliset koulut), joka auttaa koulun lisäksi perheitä oppilaiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia koskeissa kysymyksissä.

Paanan koulun yhteistyötä huoltajien kanssa:

- hoitavat pääasiassa luokanvalvojat
- tarvittaessa yhteyksiä huoltajiin hoitavat myös aineenopettajat, opinto-ohjaaja, rehtori, kuraattori ja oppilashuoltoryhmä
- vapaamuotoiset vanhempainillat
- tulevien uusien 7-luokkalaisten siirtovanhempainillat
- teemapäivät, esim. valinnaisainepäivä keväisin

4.2 Yhteistyö Jokioisilla muun perusopetuksen kanssa

- Siirtopalaverit vuosittain ennen kuin uudet seitsemäsluokkalaiset aloittavat (opinto-ohjaaja, koulukuraattori ja luokanopettaja)
- Säännölliset koulunjohtajien kokoukset lukuvuoden aikana
- Oppiaineiyhteistyö; työryhmien toiminta yhtenäisten ainesisältöjen ja arviointien aikaansaamiseksi
- Henkilökohtaiset kontaktit oppilasasioissa
- Yhteistyö tilojen käytössä (esim. yläkoululta vapaaksi jäävät tunnit)

4.3 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Paanan koulu pyrkii avoimeen yhteistyöhön ja löytämään uusia muotoja, jotka palvelevat kaikkia osapuolia. Yhteistyön tuloksena on saatu aikaan toimintamuotoja, joiden kautta oppilaat saavat koulun ulkopuolella tarvittavia käytännön tietoja ja taitoja. Yhteistyö mahdollistaa myös sellaisia toimintoja, joita ilman yhteistyökumppaneita ei voitaisi toteuttaa, kuten työelämään tutustumiset ja yrittäjien vierailut koulussa.

Paanan koulu on vuosittain yhteistyössä mm. seuraaviin tahoihin; paikalliset pankit ja liikelaitokset, Jokioisten seurakunta, Jokioisten sotaveteraanit ry, Lions Club Jokioinen, Jokioisten 4-h, MTT, Forssan Lehti.

Yhteistyö toisen asteen oppilaitoksiin tapahtuu vuosittaisina siirtopalavereina, säännöllisenä yhteydenpitona sekä oppilas- ja asiantuntijavierailuina. Alueiden yläkoulujen rehtorit, opinto-ohjaajat ja aineenopettajat tekevät yhteistyötä mm. oppilas- ja oppisisältöasioissa.

Verkostoyhteistyö toimii poliisi-, terveydenhuolto-, sosiaaliviranomaisten ja nuorisotoimen kanssa.

4.4 Ohjaustoiminta

Määritelty Jokioisten kunnan opetussuunnitelmassa.

4.5 Tukiopetus

Opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai muutoin erityistä tukea tarvitseville tulee antaa tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus saada tukiopetusta.

Tukiopetuksen antamisen periaatteet:

- Paanan koulun tuntikehykseen varataan vuosittain tukiopetuskiintiö
- Tukiopetusresurssin jaosta syksyn ja kevään osalta päätetään opettajakunnan yhteisessä suunnittelukokouksessa lukuvuoden alussa
- Tukiopetusta ei käytetä lahjakkaiden oppilaiden ”preppaamiseen”
- Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä Paanan koulun tiedotuslehden välityksellä syksyllä lukuvuoden alussa
- Tukiopetusta annetaan Paanan koulussa pääsääntöisesti oppituntien ulkopuolella
- Tukiopetusta voi antaa kuka tahansa Paanan koulun opettajista
- Tukiopetusaloitteen voi tehdä oppilas itse, huoltaja, opettaja tai oppilashuoltotyöryhmän jäsen
- Tukiopetusta pyritään antamaan yhtä aikaa useammalle kuin yhdelle oppilaalle

4.6 Oppilahuolto

Oppilashuollon yhteiset menettelytapaohjeet on määritelty Jokioisten kunnan opetussuunnitelmassa.

4.7 Kerhotoiminta

Kerhotoiminnan yleisperiaatteet on määritelty Jokioisten kunnan opetussuunnitelmassa. Paanan koulussa järjestetään kerhotoimintaa opetuksen ja kasvatuksen tukemiseksi.

Kerhotoiminnan järjestämisen periaatteet Paanan koulussa:

- Tuntikehykseen on vuosittain varattu kerhotuntikiintiö, joka puitteissa kerhoja pidetään
- Kerhoista päätetään vuosittain opettajakunnan yhteisessä suunnittelukokouksessa lukuvuoden alussa

5. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

Määritelty Jokioisten kunnan opetussuunnitelmassa.

6. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

Määritelty Jokioisten kunnan opetussuunnitelmassa.

7. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

7.1 Tuntijako

Liitetään opetussuunnitelmaan erillisenä osana.

7.2 Aihekokonaisuuksien toteuttaminen

Aihekokonaisuuksien toteuttaminen on sisällytetty jokaisen aineen opetussuunnitelmaosuuteen. Lisäksi kansainvälisyys-aihekokonaisuutta toteutetaan resurssien puitteissa esimerkiksi koulumme Globe-toiminnassa. Kansainvälistymiskeinoina ovat tietoliikenneyhteyksien tehokas käyttäminen, mahdollinen ystävyyskoulutoiminta, vierailut ulkomaisiin yhteistyökohteisiin ja koulutustilaisuuksiin. Toiminnan tavoitteena on oppilaiden ja ryhmän vastuopettajien valmiuksien kehittäminen kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen sekä kielitaidon lisääminen.

7.3 Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle

- Oppilas ymmärtää normien merkityksen ja sitoutuu niihin
- Oppilas suhtautuu ystävällisesti muihin oppilaisiin ja koulun henkilökuntaan
- Oppilas huolehtii omasta ja yhteisestä omaisuudesta
- Oppilas käyttää huolellisesti työvälineitä ja materiaaleja
- Oppilas suorittaa tehtävät loppuun ja pystyy työskentelemään ilman valvontaa
- Oppilas antaa ryhmälleen työrauhan
- Oppilas antaa opettajalle työrauhan

7.4 Yhteiset oppiaineet ja niiden tavoitteet

Yleistä: Niissä aineista, joissa ei ole erikseen määritelty arvosanan hyvä (8) kriteerejä, tavoitteet määrittelevät ko. arvosanan kriteerit.

Niissä aineissa, joissa ei ole erikseen määritelty hyväksytyyn arvosanan kriteerejä, noudatetaan seuraavia kriteerejä: oppilas

- pyrkii oppiaineineen tavoitteiden saavuttamiseen, yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja/tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- kurssin perusvaatimukset hyväksytylle osaamiselle:

7.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus Suomi äidinkielenä

7. luokka

SISÄLLÖT

Faktan ja fiktion vuosi			
	1. kurssi	2. kurssi	3. kurssi
Kieli	<ul style="list-style-type: none"> kielen synty luokittelu 	<ul style="list-style-type: none"> sanaluokkien kertaaminen ja niiden käyttö kerronnassa sijamuotojen kertaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> verbiin taipuminen persoonamuodoissa ja aikamuodoissa
Kirjoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> fiktiivisiä kertomuksia ohjeita kirjoittamiseen, kappalejako, arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> kertomuksen rakenne 	<ul style="list-style-type: none"> faktan tekstilajeja, referaatti ja aineistopohjainen aine
Lukeminen ja kirjallisuus	<ul style="list-style-type: none"> lukijaksi kasvaminen fakta ja fiktio 	<ul style="list-style-type: none"> kirjallisuuden keskeiset käsitteet kirjallisuuden lajit 	<ul style="list-style-type: none"> sarjakuva tai satu nuortenkirja
Medialukutaito	<ul style="list-style-type: none"> mitä tieto on? erilaisia tiedonlähteitä, kirjaston käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> oma tutkimus 	<ul style="list-style-type: none"> elokuva
Kielenhuolto	<ul style="list-style-type: none"> iso ja pieni alkukirjain yhdyssanat virke ja välimerkit, puhekieli ja kirjakieli 		
Puheviestintä	<ul style="list-style-type: none"> esiintymistottumuksen ja viestintätaitojen harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> esitelmä 	<ul style="list-style-type: none"> ryhmäkeskustelu

Tavoitteet

1. kurssi	2. kurssi	3. kurssi
oppilas <ul style="list-style-type: none"> kartuttaa vuorovaikutustaitojaan oppii toimimaan ryhmässä oppii ymmärtämään tiedon käsitteen ja merkityksen harjaantuu oppii toimimaan ryhmässä oppii ymmärtämään tiedon käsitteen ja merkityksen harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi oppii käyttämään monenlaisia lähteitä lukee ainakin kaksi kokonaisteosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> oppii perustiedon äidinkielen rakenteista syventää kirjallisuudentuntemustaan kehittyy monipuoliseksi tekstintekijäksi lukee ainakin kaksi kokonaisteosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> lisää kokemuksia teatterin tai elokuvan ilmaisukeinoista kehittyy asiatekstintekijänä oppii perustietoa äidinkielen rakenteista lukee ainakin kaksi kokonaisteosta

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä

- edistyy aineessa
- selviytyy kokeista ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- osallistuu puheviestintätehtäviin
- lukee luokan yhteiset kirjat
- palauttaa kurssiin sisältyvät työt

8. luokka

Tavoitteet

4. kurssi	5. kurssi	6. kurssi
oppilas <ul style="list-style-type: none"> • kehittää vuorovaikutustaitoaan • syventää verbien tuntemusta • kehittää taitoaan tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä • kehittyy kirjoittajana lukee ainakin kaksi kokonaista teosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> • syventää tekstilajien tuntemustaan • kehittää medialukutaitoaan • syventää tietojaan lauseopista • rohkaistuu esiintyjänä • lukee ainakin kaksi kokonaisteosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> • harjaantuu aktiiviseksi lukijaksi ja kuulijaksi • rohkaistuu esittämään mielipiteitään • itsenäistyy tiedonhankinnassa • tekee tutkielman • lukee ainakin kaksi kokonaisteosta

SISÄLLÖT

Vaikuttamisen vuosi			
	1. kurssi	5. kurssi	6. kurssi
Kieli	<ul style="list-style-type: none"> • Vuorovaikutus • Verbioppi, modukset 	<ul style="list-style-type: none"> • lauseoppi 	<ul style="list-style-type: none"> • nominaalimuodot • lauseenvastikkeet
Kirjoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> • fiktiivinen kirjoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • mielipidekirjoitus • arvostelu 	<ul style="list-style-type: none"> • aineistosta kirjoittaminen • tutkielma
Lukeminen ja kirjallisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Lukutaidon kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjallisuustietouden lisääminen aihepiireittäin 	<ul style="list-style-type: none"> • novelli ja näytelmä kirjallisuuden lajeina
Medialukutaito	<ul style="list-style-type: none"> • televisio 	<ul style="list-style-type: none"> • sanomalehdet ja aikakauslehdet • uutinen 	<ul style="list-style-type: none"> • kuvan lukeminen • mainos
Kielenhuolto	<ul style="list-style-type: none"> • oikeakielisyyttä 		
Puheviestintä	<ul style="list-style-type: none"> • muiden ajatusten kommentointi ja palautteen anto 	<ul style="list-style-type: none"> • oma puhe 	<ul style="list-style-type: none"> • ongelmanratkaisukeskustelu

Hyväksytyyn arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä
- edistyy aineessa
- selviytyy kokeista ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- osallistuu puheviestintätehtäviin
- lukee luokan yhteiset kirjat
- palauttaa kurssiin sisältyvät työt

9. luokka

Tavoitteet

7. kurssi	8. kurssi	9. kurssi
oppilas <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee suomen kielen ominaispiirteet • ymmärtää kielen vaihtelun merkityksen • tekee tutkielman • lukee ainakin kaksi kokonaisteosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee asiakirjoittamisen perusteet • tutustuu kansanrunouteen • tutustuu lehtiteksteihin ja työstää niitä • hallitsee oikeakielisyyden perusteet • lukee ainakin kaksi kokonaisteosta 	oppilas <ul style="list-style-type: none"> • tekee tutkielman suomalaisesta kirjailijasta • osallistuu mahdollisesti järjestettävälle teatterimatalle • lukee ainakin kaksi kokonaisteosta

SISÄLLÖT

Suomalaisen kulttuurin vuosi			
	7. kurssi	8. kurssi	9. kurssi
Kieli	<ul style="list-style-type: none"> • maailman kielet • suomalais-ugrilaiset kielet • suomen kielen ominaispiirteet • kielen vaihtelu 	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> •
Kirjoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> • luova kirjoittaminen • tutkielma 	<ul style="list-style-type: none"> • asiapohjainen kirjoittaminen • asioidaan kirjoittamalla, pöytäkirja ja hakemus 	<ul style="list-style-type: none"> • tutkielma kirjallisuudesta
Lukeminen ja kirjallisuus	<ul style="list-style-type: none"> • runokielen keinoja 	<ul style="list-style-type: none"> • kansanrunous • Kalevala 	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen kirjallisuushistoriaa • teatteri
Medialukutaito		<ul style="list-style-type: none"> • lehtitekstit 	
Kielenhuolto		<ul style="list-style-type: none"> • kielenhuollon kertausta • lyhenteet ja vierassanat 	
Puheviestintä	<ul style="list-style-type: none"> • ryhmäkeskustelu 	<ul style="list-style-type: none"> • puhe 	<ul style="list-style-type: none"> • esitelmä

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä
- edistyy aineessa
- selviytyy kokeista ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti

- osallistuu puheviestintätehtäviin
- lukee luokan yhteiset kirjat
- palauttaa kurssiin sisältyvät työt

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

Oppilas osoittaa keskimäärin oppiaineen tavoitteiden edellyttämää osaamista vuosiluokittain. Joidenkin tavoitteiden saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden tason ylittäminen.

7.4.2 Toinen kotimainen kieli

Ruotsi

Paanan koulun ruotsin kielen opetus tukee koulun yleistä kasvatustehtävää. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle valmiuksia toimia erilaisissa ruotsin kielisissä viestintätilanteissa. Lähtökohtana on saada oppilas tietoiseksi ruotsin kielen merkityksestä ja luoda hänelle myönteinen asenne kielten opiskelua ja eri kulttuureja kohtaan. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä ja eri kulttuureja eri tilanteissa. Ruotsin opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle pohjoismaista kulttuuripääomaa sekä uusia näkökulmia myös omaan kieleen ja kulttuuriin.

Ruotsin kielen oppiminen on kokonaisvaltaista. Se on prosessi, jossa kielen eri osa-alueet nivoutuvat toisiinsa erilaisissa oppimistilanteissa. Viestintävalmiuksien lisäksi oppilas kehittää myös kielen systemaattista hallintaa. Oppiminen on pitkäjänteistä työskentelyä, sillä uusien kielenkäyttötilanteiden oppiminen perustuu aikaisemmin opittuun. Oppilaan tulee oppia ymmärtämään, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

Ruotsin kielen opetuksessa haluamme panostaa erityisesti monipuolisten kielenopiskelutaitojen edistämiseen, suullisen kielitaidon ja viestintävalmiuksien kehittämiseen, kielitaidon arviointiin, tietotekniikan monipuoliseen hyödyntämiseen tiedonhankinnassa ja muussa työskentelyssä, kansainvälisyyteen, oman kulttuurin ja kohdekulttuurin tuntemukseen, ruotsinkielisiin vierailijoihin ja eri oppiaineiden väliseen yhteistyöhön (esim. tutkielmat).

Kielen opetuksen tehtävänä on saada aikaan myönteisiä ja kannustavia kokemuksia kielestä ja sen käyttämisestä. Opetettava aines valitaan siten, että se liittyy mielekkäisiin kielenkäyttötilanteisiin. Monipuolinen viestinnällinen harjoittelu aktivoi työskentelemään, tukee oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista ja edistää heidän sosiaalisia taitojaan. Pyrimme siihen, että oppilas uskaltaa käyttää kieltä rohkeasti omien edellytystensä mukaisesti. Lisäksi opetukseen kuuluu keskeisiä sisältöjä ruotsinkielisestä ja pohjoismaisesta kulttuurista. Tärkeää on luoda hyvä pohja, näkyvä oppimisen ilo sekä innostunut asenne läpi elämän jatkuvalla kielen ja kulttuurin harrastamiselle.

Paanan koulun ruotsin kielen opetuksessa otamme huomioon oppilaiden omat lähtökohdat ja mukautamme opetuksen sen mukaisesti resurssien puitteissa. Oppilasta ohjataan hyvien opiskelutottumusten omaksumiseen ja erilaisia oppijoita tuetaan vaihtelevilla ja oppilaskeskeisillä opetusmenetelmillä.

Arviointi tukee oppilaan kehitystä ja ohjaa häntä ymmärtämään oman aktiivisuutensa ja rohkeutensa merkityksen.

7. luokka

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa arkipäivän tilanteissa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisen sisällön
- tuottamaan vastaavanlaisista asioista lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan oman ja ruotsinkielisen kielialueen keskeisiä kulttuurisisältöjä, kuten henkilöitä, tapahtumia ja paikkoja
- vertailemaan muiden Pohjoismaiden kulttuureita omaansa

- viestimään ja toimimaan kohteliaasti arkitilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla ja ominaisella tavalla
- ymmärtämään, tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriaan sekä muiden Pohjoismaiden kulttuureja.

Oppimaan oppiminen

Oppimaan oppiminen tarkoittaa ruotsin kielen opiskelussa sitä, että oppilas hallitsee seuraavat perustaidot:

- ymmärtää sinnikkään opiskelun merkityksen
- huolehtii opiskeluvälineistään ja kotitehtävistään
- kysyy, jos ei ymmärrä jotain asiaa
- osoittaa aktiivisuutta, yritteliäisyyttä ja oma-aloitteisuutta ruotsin kielen opiskelussa
- opiskelee vastuullisesti parin kanssa ja ryhmässä
- omaksuu itsenäiset tiedonhankinta tavat ja tieto- ja viestintätekniiikan käytön.

Perustaitojen lisäksi tavoitteena on, että oppilas analysoi ja arvioi opiskeluaan ja omaa kielitaitoaan ja asettaa opiskelulle tavoitteita seuraavasti:

Oppilas:

- osaa käyttää eri menetelmiä opiskellessaan
- osaa kertoa opiskelutavoistaan
- osaa kertoa, miten hän oppii parhaiten
  - ruotsin kielen sanat
  - kirjoittamaan ruotsin kielistä tekstiä
  - puhumaan ruotsin kieltä
  - ymmärtämään ruotsin kielistä tekstiä
- osaa kertoa tehtävää tehdessään, mitä hän oppii kyseisestä tehtävästä
- osaa asettaa tavoitteita ja suunnitella opiskelua
- osaa arvioida työskentelyään
- osaa arvioida edistymistään suhteessa tavoitteisiin ja mahdollisesti muuttamaan tavoitteitaan.

Lisäksi oppilaan tulee pystyä sekä opiskelemaan tehokkaasti että käyttämään oppimaansa tehokkaasti hyväksi erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on myös, että oppilas:

- osaa käyttää äidinkieltä apuna ruotsin kielen opinnoissa
- osaa käyttää hyväksi muissa aineissa oppimaansa
- osaa käyttää uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan
- osaa käyttää erilaisia muististrategioita oppimisen tukena
- osaa korvata kielitaidon puutteita kiertoilmaisuuilla ja ilmeillä ja eleillä.

SISÄLLÖT

1. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- itsestä kertominen (nimi, ikä asuinpaikka)
- harrastuksista kertominen
- perheestä kertominen
- kodista kertominen
- koulusta kertominen.

Rakenteet

- en- ja ett-sanat (yksikkö)
- lukusanat 1-20
- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseet
- preesens
- prepositioita
- adjektiivin taivutus.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

2. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- vapaa-ajasta kertominen
- kavereista kertominen
- valokuvasta kertominen
- säätilat
- oman mielipiteen ilmaiseminen
- lyhyen viestin jättäminen ja siihen vastaaminen
- kuulumisten vaihto.

Rakenteet

- päälauseen sanajärjestys
- genetiivi
- det finns-rakenne
- apuverbit
- kysymyssanat
- persoonapronominien objektimuodot
- en- ja ett-sanojen monikko.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

TOIMINTATAVAT

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä: yhteisopetusta, yksilöllistä opetusta, parityöskentelyä, tietokoneavusteista opiskelua ja ryhmätyöskentelyä. Oppimistilanteessa korostetaan oppilaan omatoimista tietojen hankintaa ja oppimissuoritusten seuranta.

Arviointi

Arvioinnin perustana ovat:

- jatkuvan näytön havainnointi
- suullinen palaute
- formatiiviset kokeet
- summatiiviset kokeet
- yritteliäisyys, vastuuntuntoisuus ja suhtautuminen koulutyöhön
- säännöllinen ja huolellinen opiskeluun kuuluvien tehtävien suorittaminen
- kyky ja halu yhteistyöhön
- kehittää oppilaan itsearviointitaitoja.

Hyväksytyt arvosanan kriteerit:

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää seitsemännen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

8. luokka

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa arkipäivän tilanteissa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiinimaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisen sisällön
- tuottamaan vastaavanlaisista asioista lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä
- ilmaisemaan mielipiteitään ja kertomaan tunteistaan.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan oman ja ruotsinkielisen kielialueen keskeisiä kulttuurisisältöjä, kuten henkilöitä, tapahtumia ja paikkoja
- vertailemaan muiden Pohjoismaiden kulttuureita omaansa
- viestimään ja toimimaan kohteliaasti arkitilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla ja ominaisella tavalla
- ymmärtämään, tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriaan sekä muiden Pohjoismaiden kulttuureja.

Oppimaan oppiminen

Oppimaan oppiminen tarkoittaa ruotsin kielen opiskelussa sitä, että oppilas hallitsee seuraavat perustaidot:

- ymmärtää sinnikkään opiskelun merkityksen
- huolehtii opiskeluvälineistään ja kotitehtävistään
- kysyy, jos ei ymmärrä jotain asiaa
- osoittaa aktiivisuutta, yritteliäisyyttä ja oma-aloitteisuutta ruotsin kielen opiskelussa
- opiskelee vastuullisesti parin kanssa ja ryhmässä
- omaksuu itsenäiset tiedonhankinta tavat ja tieto- ja viestintätekniikan käytön.

Perustaitojen lisäksi tavoitteena on, että oppilas analysoi ja arvioi opiskeluaan ja omaa kielitaitoaan ja asettaa opiskelulle tavoitteita seuraavasti:

Oppilas:

- osaa käyttää eri menetelmiä opiskellessaan
- osaa kertoa opiskelutavoistaan
- osaa kertoa, miten hän oppii parhaiten
  - ruotsin kielen sanat
  - kirjoittamaan ruotsin kielistä tekstiä
  - puhumaan ruotsin kieltä
  - ymmärtämään ruotsin kielistä tekstiä
- osaa kertoa tehtävää tehdessään, mitä hän oppii kyseisestä tehtävästä
- osaa asettaa tavoitteita ja suunnitella opiskelua
- osaa arvioida työskentelyään
- osaa arvioida edistymistään suhteessa tavoitteisiin ja mahdollisesti muuttamaan tavoitteitaan.

Lisäksi oppilaan tulee pystyä sekä opiskelemaan tehokkaasti että käyttämään oppimaansa tehokkaasti hyväksi erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on myös, että oppilas:

- osaa käyttää äidinkieltä apuna ruotsin kielen opinnoissa
- osaa käyttää hyväksi muissa aineissa oppimaansa
- osaa käyttää uusia sanoja ja rakenteita omassa tuotoksissaan
- osaa käyttää erilaisia muististrategioita oppimisen tukena
- osaa korvata kielitaidon puutteita kiertoilmaisilla ja ilmeillä ja eleillä
- osaa käyttää kiertoilmauksia käyttäessään ruotsin kieltä
- osaa päätellä merkityksiä asiayhteyksistä
- ymmärtää ruotsinkielisestä tekstistä pääasiat.

SISÄLLÖT

3. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- vaatteet ja värit
- ruoka
- matkustaminen, opastus ja majoittuminen.

Rakenteet

- 1-2 kurssien kertausta
- apuverbit
- aikamuodot
- imperatiivi
- man-rakenne.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

4. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- säästä keskusteleminen ja kertominen
- matkasuunnitelman teko
- laivassa ja tullissa
- liikennevälineet, nähtävyydet
- tuttavien tapaaminen
- vapaa-ajan vietto.

Rakenteet

- 1-3 kurssien kertausta
- det finns-rakenne
- -are-päätteiset substantiivit
- -t-päätteiset adverbit
- sivulauseet
- genetiivimuotoja
- monikko
- vertailumuodot
- prepositioita
- pronomineja.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

TOIMINTATAVAT

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä: yhteisopetusta, yksilöllistä opetusta, parityöskentelyä, tietokoneavusteista opiskelua ja ryhmätyöskentelyä. Oppimistilanteessa harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita. Oppimistilanteessa korostetaan oppilaan omatoimista tietojen hankintaa ja oppimissuoritusten seuranta.

Arviointi

Arvioinnin perustana ovat:

- jatkuvan näytön havainnointi
- suullinen palaute
- formatiiviset kokeet
- summatiiviset kokeet
- yritteliäisyys, vastuuntuntoisuus ja suhtautuminen koulutyöhön
- säännöllinen ja huolellinen opiskeluun kuuluvien tehtävien suorittaminen
- kyky ja halu yhteistyöhön
- oppilaan itsearviointitaitoja pyritään kehittämään: arviointi on osa kasvatuskokonaisuutta ja oppimistapahtumaa, jonka tulisi antaa oppilaalle realistisen kuvan tiedoistaan ja taidoistaan oppilaan omaa persoonaa rohkaisevalla ja ohjaavalla tavalla

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää kahdeksannen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

9. luokka

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa arkipäivän tilanteissa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisen sisällön
- tuottamaan vastaavanlaisista asioista lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä
- ilmaisemaan mielipiteitään ja kertomaan tunteistaan
- ylläpitämään keskustelua.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan oman ja ruotsinkielisen kielialueen keskeisiä kulttuurisisältöjä, kuten henkilöitä, tapahtumia ja paikkoja
- vertailemaan muiden Pohjoismaiden kulttuureita omaansa
- viestimään ja toimimaan kohteliaasti arkitilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla ja ominaisella tavalla
- ymmärtämään, tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriaan sekä muiden Pohjoismaiden kulttuureja.

Oppimaan oppiminen

Oppimaan oppiminen tarkoittaa ruotsin kielen opiskelussa sitä, että oppilas hallitsee seuraavat perustaidot:

- ymmärtää sinnikkään opiskelun merkityksen
- huolehtii opiskeluvälineistään ja kotitehtävistään
- kysyy, jos ei ymmärrä jotain asiaa
- osoittaa aktiivisuutta, yritteliäisyyttä ja oma-aloitteisuutta ruotsin kielen opiskelussa
- opiskelee vastuullisesti parin kanssa ja ryhmässä
- omaksuu itsenäiset tiedonhankinta tavat ja tieto- ja viestintätekniikan käytön.

Perustaitojen lisäksi tavoitteena on, että oppilas analysoi ja arvioi opiskeluaan ja omaa kielitaitoaan ja asettaa opiskelulle tavoitteita seuraavasti:

Oppilas:

- osaa käyttää eri menetelmiä opiskellessaan
- osaa kertoa opiskelutavoistaan
- osaa kertoa, miten hän oppii parhaiten
  - ruotsin kielen sanat
  - kirjoittamaan ruotsin kielistä tekstiä
  - puhumaan ruotsin kieltä
  - ymmärtämään ruotsin kielistä tekstiä
- osaa kertoa tehtävää tehdessään, mitä hän oppii kyseisestä tehtävästä
- osaa asettaa tavoitteita ja suunnitella opiskelua
- osaa arvioida työskentelyään
- osaa arvioida edistymistään suhteessa tavoitteisiin ja mahdollisesti muuttamaan tavoitteitaan.

Lisäksi oppilaan tulee pystyä sekä opiskelemaan tehokkaasti että käyttämään oppimaansa tehokkaasti hyväksi erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on myös, että oppilas:

- osaa käyttää äidinkieltä apuna ruotsin kielen opinnoissa
- osaa käyttää hyväksi muissa aineissa oppimaansa
- osaa käyttää uusia sanoja ja rakenteita omista tuotoksistaan
- osaa käyttää erilaisia muististrategioita oppimisen tukena
- osaa korvata kielitaidon puutteita kiertoilmaisuilla ja ilmeillä ja eleillä
- osaa käyttää kiertoilmauksia käyttäessään ruotsin kieltä
- osaa päätellä merkityksiä asiayhteyksistä
- ymmärtää ruotsinkielisestä tekstistä pääasiat.

SISÄLLÖT

5. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- koulutus ja työ
- ympäristö.

Rakenteet

- 1-4 kurssien kertausta
- sanajärjestys
- I konditionaali
- refleksiiviverbit.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

6. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- siirtolaisuus
- Pohjola ja suomenruotsalaisuus.

Rakenteet

- adjektiivin ja substantiivin yhteistäivutus
- refleksiiviverbit
- passiivi
- epäsuora kysymys.

Viestintästrategiat

Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivien vastaanottamis-, tuottamis-, välittämisen- ja vuorovaikutusstrategioiden käyttö niin, että ruotsin kielinen viesti pyritään tuottamaan, välittämään ja vastaanottamaan mahdollisimman ymmärrettävästi, tehokkaasti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutussuhteessa.

TOIMINTATAVAT

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä: yhteisopetusta, yksilöllistä opetusta, parityöskentelyä, tietokoneavusteista opiskelua ja ryhmätyöskentelyä. Oppimistilanteissa harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita. Suullisen tuotoksen lisäksi korostetaan omatoimista ja pareittain tehtyä kirjallista tuotosta ja käännoharjoituksia kielioppirakenteiden omaksumisen harjoittamiseksi. Lisäksi harjoitetaan tekstinmuokkausta (referaatti, sisältökysymykset, tekstilaajennukset), kuullun ymmärtämisen harjoittamista ja tutustutaan alkuperäiseen ruotsinkieliseen materiaaliin. Oppimistilanteissa korostetaan oppilaan omatoimista tietojen hankintaa ja oppimissuoritusten seuranta.

Arviointi

Arvioinnin perustana ovat:

- jatkuvan näytön havainnointi
- suullinen palaute

- formatiiviset kokeet
- summatiiviset kokeet
- viimeisen kurssin jälkeen valtakunnallinen päättökoe
- yritteliäisyys, vastuuntuntoisuus ja suhtautuminen koulutyöhön
- säännöllinen ja huolellinen opiskeluun kuuluvien tehtävien suorittaminen
- kyky ja halu yhteistyöhön
- oppilaan itsearviointitaitoja pyritään kehittämään: arviointi on osa kasvatuskokonaisuutta ja oppimistapahtumaa, jonka tulisi antaa oppilaalle realistisen kuvan tiedoistaan ja taidoistaan oppilaan omaa persoonaa rohkaisevalla ja ohjaavalla tavalla.

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää yhdeksännen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

Oppilas osoittaa keskimäärin oppiaineen tavoitteiden edellyttämää osaamista vuosiluokittain. Joidenkin tavoitteiden saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden tason ylittäminen.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Kielen osaamisen taso 9. luokalla Opetushallituksen taitokuvausasteikon mukaan:

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskeisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Oppimaan oppiminen

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

7.4.3 Vieraat kielet

Englanti

7. luokka

Tavoitteet kursseissa 1 ja 2

Kieli

Oppilas oppii

- ymmärtämään sekä yleiskielistä puhetta ja tekstiä, joka käsittelee hänen ikäisensä nuoren elämää tai koostuu selkeästi jäsenellystä yleistiedosta
- selviytymään vastaavanlaisia aiheita koskevista keskusteluista, kun puhukumppani vie keskustelua eteenpäin
- kertomaan vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- vertailemaan omaa ja kohdekulttuuria keskeisten tietojen avulla
- ymmärtämään myös englanninkielen luonteen maailmankielenä
- arvostamaan omaa ja kohdekulttuureja mm. tekemiensä vertailujen pohjalta
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuureissa hyväksytyllä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa jotka sisältyvät kyseisen luokkatason opetukseen

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- Käyttämään opiskelulle välttämättömiä strategioita ja työtapoja kuten osallistumaan aktiivisena osapuolena pari- ja ryhmätyöskentelyyn ja tekemään tunnille vaaditut kotitehtävät
- huomaamaan, että kielitaidon puutteita voidaan korvata esimerkiksi selittämällä sanoja toisin
- hyödyntämään opiskelussaan tieto- ja viestintätekniikkaa
- arvioimaan omaa työskentelyään ja jossain määrin kielitaitonsa eri osa-alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan

Viestintästrategiat

Oppilas oppii kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

Kurssi 1

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Luokilla 3-6 esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- perhe ja ystävät
- minä ihmisenä ja oppijana
- kansallisuusanoja

Rakenteet

Luokilla 3-6 opittujen rakenteiden lisäksi

- aikamuodot: preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- persoonapronominit

Kurssi 2

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden aihepiirien lisäksi

- asuminen, lemmikit ja arkipäivän tilanteet
- englantia puhuvia maita (U.K. Intia, Australia)

Rakenteet

- there is/there are/ it is
- paikkaa ja aikaa ilmaisevia prepositioita
- artikkelin käytöstä

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Oppilas

- pyrkii oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu säännöllisesti opetukseen
- noudattaa annettuja ohjeita kykynsä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- osaa muodostaa lyhyitä englanninkielisiä lauseita sekä suullisesti että kirjallisesti
- ymmärtää jonkin verran englannin kielistä puhetta ja tekstiä
- tunnistaa eri aikamuodot lauseista, vaikka ei itse osakaan niitä muodostaa

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Kuullun ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää pääkohdat puheesta, joka käsittelee tuttuja aiheita
- pystyy seuraamaan yksinkertaista, jäsenneiltyä keskustelua
- ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen määrän idiomeja

Puhuminen

Oppilas

- osaa esittää pienen, luettelomaisen tarinan lähipiiristään
- selviytyy tuttuja aiheita käsittelevästä keskustelusta
- ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka virheitä esiintyykin
- osaa kohtalaisen hyvin omaan elämäänsä liittyvän sanaston
- osaa keskeiset perusrakenteet

Tekstin ymmärtäminen ja kirjallinen tuottaminen

Oppilas

- pystyy ymmärtämään tuttua aihetta tai arkipäiväisiä asioita käsittelevän tekstin pääajatuksat
- selviytyy kirjoittamalla tavallisista arkipäivän asioista
- osaa kirjoittaa lyhyitä viestejä, kortteja ja kirjeitä

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä

Oppimaan oppiminen

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään harjoittelun merkityksen

TYÖTAVAT KURSSEISSA 1 –2

- oppilaskeskeiset työtavat: pari- ja ryhmätyö, itsenäinen työskentely ja tietokoneavusteinen opiskelu
- opettajajohtoinen työskentely
- oppilaita kannustetaan vieraan kielen käyttöön ja harjoitteluun myös kouluajan ulkopuolella

ARVIOINTI KURSSEISSA 1 - 2

Kurssit arvioidaan numeerisesti 4 – 10. Kurssin arvosanaa annettaessa otetaan huomioon kurssikokeiden arvosanat ja jatkuvat näytöt (tuntitestit, kotitehtävien hoitaminen, asenne, harrastuneisuus)

8.luokka

Tavoitteet kurseissa 3 - 5

Kieli

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaan elämäänsä liittyvän selkeän yleiskielen puheen ja tekstin sekä myös suuremmissa määrin yleistietoa sisältävää kuultua ja luettua, joka on selkeästi jäsenneilty
- selviytymään varmemmin käsiteltyihin aiheisiin pohjautuvista keskusteluista
- kertomaan vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti

Kulttuuritaidot

Luokilla 3-7 esille tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii

- tuntemaan laajemmin kohdekulttuureja vertailemalla niitä keskenään ja omaan kulttuuriinsa

- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa, jotka sisältyvät uusina kyseisen luokkatason opiskeluun

Oppimaan oppiminen

Luokilla 3-7 esiin tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii:

- käyttämään systematisemmin kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja opiskelustrategioita, kuten päättämään merkityksen asiayhteydestä
- korvaamaan kielitaitonsa puutteita esimerkiksi selittämällä sanoja toisin
- hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa aikaisempaa enemmän opinnoissaan esimerkiksi käyttämällä internetiä tiedonhankinnassa
- arvioimaan omaa työskentelyään ja aikaisempaa suuremmassa määrin kielitaitonsa eri osa-alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan

Kurssi 3

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- koulu, ystävät ja harrastukset
- kuntoilu, turvallisuus
- englantia puhuvia maita(U.K., Uusi-Seelanti, Australia, Etelä-Afrikka, U.S.A.,Kanada)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- aikamuotojen kertaus
- konditionaali
- be able to- rakenne

Kurssi 4

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- nuoren elämä
- ystävyys ja suhteet vanhempiin
- vaatteet ja ostoksilla käynti
- terveelliset elämäntavat
- englantia puhuvia maita (U.S.A.)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- relatiivipronominien käyttö
- artikkelien kertaus
- futuuri
- sanajärjestys

Kurssi 5

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- matkailu
- terveys
- rauhankasvatus
- englantia puhuvia maita (Irlanti. U.S.A.,Jamaica)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- adjektiivin vertailun kertaus
- adverbit
- epäsuora kysymyslause
- refleksiivipronomit
- ajanilmauksia

- liitekysymykset

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

Oppilas

- pyrkii oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen
- noudattaa annettuja ohjeita kykynsä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- osaa muodostaa ymmärrettäviä englanninkielisiä lauseita
- ymmärtää jonkin verran englanninkielistä puhetta
- saa melko hyvin selville pääkohdat jokapäiväisiä asioita käsittelevästä englanninkielisestä tekstistä

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Kuullun ymmärtäminen

Oppilas

- Ymmärtää suurimman osan puheesta, joka käsittelee tuttuja aiheita
- pystyy seuraamaan jäseneltyä keskustelua, joka voi käsitellä outojakin aihepiirejä
- ymmärtää jonkin verran muutakin kuin arkipäivän sanastoa

Puhuminen

Oppilas

- osaa esittää sujuvan tarinan itsestään tai lähipiiristään
- selviytyy melko hyvin jokapäiväisistä keskustelutilanteista
- ääntäminen on ymmärrettävää
- hallitsee sujuvasti jokapäiväiseen elämään liittyvän sanaston
- hallitsee keskeiset perusrakenteet

Tekstin ymmärtäminen ja kirjallinen tuottaminen

Oppilas

- pystyy ymmärtämään keskeiset sisällöt jäseneltyä asiainkivistä
- pystyy kirjoittamaan pienimuotoisia asia-aineita

Kulttuuritiedot

Oppilas

- tunnistaa oman ja kohdekulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä

Oppimaan oppiminen

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielen opiskelulle tyypillisiä opiskelutapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään harjoittelun merkityksen

TYÖTAVAT KURSSEISSA 3 – 5

- oppilaskeskeiset työtavat: pari- ja ryhmätyö, itsenäinen työskentely ja tietokoneavusteinen opiskelu
- opettajajohtoinen työskentely
- oppilasta kannustetaan vieraan kielen käyttöön ja harjoitteluun myös kouluajan ulkopuolella

Arviointi kursseissa 3-5

Kurssit arvioidaan numeerisesti 4 –10. Kurssin arvosanaa annettaessa otetaan huomioon kurssikokeiden arvosanat ja jatkuvat näytöt (tuntitestit, kotitehtävien hoitaminen, asenne, harrastuneisuus)

9. luokka

Tavoitteet kursseissa 6-8

Kieli

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaan elämäänsä liittyvän selkeän yleiskielen puheen ja tekstin lisäksi myös laajempaa yleistietoa sisältävää kuultua tai luettua, selkeästi jäsenneltyä tekstiä
- selviytymään käsiteltyihin asioihin pohjautuvista keskusteluista
- kertomaan vastaavanlaisista asioista suullisesti

Kulttuuritaidot

Luokilla 3 – 8 tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii

- tuntemaan oman kulttuurinsa juuria vertaillen esimerkiksi kulttuuriin sidottuja käytöstapoja
- tuntemaan syvemmin kohdekulttuureja tutustumalla niihin esimerkiksi internetin välityksellä
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa, jotka sisältyvät uusina kyseisen luokkatason opiskeluun

Oppimaan oppiminen

Luokilla 3 – 8 esiin tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii

- käyttämään lisää kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja strategioita
- korvaamaan kielitaitonsa puutteita esimerkiksi selittämällä sanoja toisin
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa opinnoissaan esimerkiksi esitelmää valmistellessaan
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri osa-alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan

Kurssi 6

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- opiskelu ja työ
- Suomi ja suomalaisuus
- kulttuurien välinen vertailu
- englantia puhuvia maita (Kanada, U.S. A.)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- aikamuodot
- passiivi
- be allowed to/may
- kestopperfekti
- yksikkömuotoiset substantiivit

Kurssi 7

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- ympäristön suojelu ja kestävyys
- vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen
- englantia puhuvia maita (U.K., U.S.A.)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- 2. konditionaali
- epäsuora kysymyslause II
- artikkelit maantieteellisten nimien yhteydessä

Kurssi 8

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

Aiemmin esiin tulleiden tilanteiden ja aihepiirien lisäksi

- elokuva ja teatteri
- musiikki ja taide
- media ja mainonta
- teknologia
- englantia puhuvia maita (U.K., U.S.A.)

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi

- infiniitivi ja ing-muoto
- toivomuslauseet
- apuverbien aikamuodot
- paljoussanat
- lisää relatiivipronomineista

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

Oppilas

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- noudattaa annettuja ohjeita kykynsä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- pystyy osallistumaan yhdellä sanalla tai parin sanan lauseella rutiininomaisiin keskusteluihin
- kaikkein tavallisimpien sanojen ääntäminen on ymmärrettävää
- osaa vähän tavallista, jokapäiväistä sanastoa
- pystyy apuvälineiden avulla lukemaan lauserakenteellisesti yksinkertaisia erilaisia tekstejä ja hankkimaan niistä muutamia tietoja, tekstin yksityiskohtainen ymmärtäminen on puutteellista
- osaa vähän tavallista, keskeistä sanastoa
- osaa kirjoittaa muutamia irrallisia lauseita itsestään tai elinympäristöstään

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen B 1.1	Puhuminen A2.2	Tekstin ymmärtäminen B1.1	Kirjoittaminen A2.2
-------------------------------	-------------------	------------------------------	------------------------

---

Kulttuuritiedot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria

Oppimaan oppiminen

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään harjoittelun merkityksen

TYÖTAVAT KURSSEISSA 6 – 8

- oppilaskeskeiset työtavat: pari- ja ryhmätyö, itsenäinen työskentely ja tietokoneavusteinen opiskelu
- opettajajohtoinen työskentely
- oppilasta kannustetaan vieraan kielen käyttöön ja harjoitteluun myös kouluajan ulkopuolella

Arviointi kursseissa 6 – 8

Kurssit arvioidaan numeerisesti 4 – 10. Kurssin arvosanaa annettaessa otetaan huomioon kurssikokeiden arvosanat ja jatkuva näyttö tuntitestit, kotitehtävien tekeminen, asenne, harrastuneisuus

7.4.4 Matematiikka

Tavoitteet

Jokaisella oppilaalla on peruskoulun aikana mahdollisuus hankkia matemaattiset perustiedot ja -taidot, jotka antavat valmiuden luovaan matemaattiseen ajatteluun ja taitojen soveltamiseen eri elämäntilanteissa sekä luovat riittävän pohjan jatko-opinnoille.

Matematiikan eksaktisuus ja tulosten johdonmukaisuus ohjaavat täsmälliseen ja loogiseen ajatteluun sekä asioiden selkeään esittämiseen suullisesti ja kirjallisesti.

Oppilaan tulee saada kuva matematiikan merkityksestä päivittäisessä elämässä ja tiedonvälityksessä sekä toisaalta matematiikasta voimakkaasti kehittyvänä, uusiutuvana ja uutta luovana tieteenalana.

TOIMINTA-AJATUS

Matematiikka on hyvin kokonaisvaltaista. Sen sisältöjä on hankala pilkkoa tarkasti eri vuosiluokille. Aikaisemmin opittu on aina oleellinen osa uuden oppiaineksen sisältöä. Ylemmillä luokilla pienetkin puutteet (esim. kertotaulun puutteellinen hallinta) voivat estää uusien asioiden oppimista.

Oppilaille tulisi järjestää mahdollisuus näiden puutteiden korjaamiseen. Sen pitäisi tapahtua kehittämällä opiskeluympäristöä materiaalisesti, ryhmäkokoa rajaamalla, antamalla tarvittava määrä tukiopetusta ja kehittämällä erityisopetusta.

TYÖTAVOISTA

Oppimistilanteet pyritään rakentamaan keskustelunomaisiksi, kokeileviksi ja konkreettiseen havaintoon perustuviksi, jolloin saavutetaan ulkomuistiin perustuvaa oppimista syvempiä tuloksia.

Ongelmanratkaisu on keskeisellä sijalla tiedon hankkimisessa ja soveltamisessa. Opiskelussa on keskeistä oikeiden menetelmien löytäminen, niiden matemaattisesti oikein toteuttaminen sekä tulosten arviointi ja oikeassa muodossa esittäminen.

Oppilasta tuetaan ymmärtämään matematiikan osaamisen merkitys ja pitkäjänteisen työskentelyn avulla vähitellen saatujen tietojen ja taitojen jäsentyminen käyttökelpoiseksi rakennelmaksi.

Joustavalla ryhmityksellä ja valinnaisuudella pyritään oppijan aktiivisen ja itsenäisen opiskeluotteen tukemiseen kunkin oppijan edellytysten mukaisesti.

Arviointi

Arviointi perustuu 7.– 9. luokilla opetushallituksen julkaisemiin päättöarvioinnin kriteereihin. Niitä sovelletaan lukuvuosittain, ottaen samalla huomioon oppilaan kehittyminen myös niiltä osin, jossa kurssiin sisältyy aikaisempien kurssien sisältöä. Tarkat kriteerit arvosanalle 8 on lueteltu aihepiireittäin kunnan opetussuunnitelmassa

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiäarvon.

Oppimista arvioidaan monipuolisesti mm.

- summatiivisilla kokeilla ja opinnäytetöillä.
- tuntityöskentelyä ja kotitehtäviä seuraamalla.
- itsearviointilla.

Arvioinnissa huomioidaan samalla oppilaiden asenne työskentelyyn ja harrastuneisuus. Oppilaille annetaan palautetta numeroarvioinnilla ja sanallisesti.

TIETOTEKNIIKAN KÄYTTÖ

Tietotekniikkaa voidaan käyttää vuorovaikutteisten ohjelmien avulla harjaannuttamaan oppilaiden taitoja matematiikan eri osa-alueilla ja tietokone voi toimia apuvälineenä määrättäessä erilaisia kuvaajia selventämään matemaattisten funktioiden käyttäytymistä.

Kokonaisvaltaisesti tietotekniikkaa voidaan hyödyntää tilastojen käsittelyssä - nykyisin yhä tärkeämmäksi käyvä tietojenkäsittelyn osa-alue. Siinä tietoverkot mahdollistavat tilastoaineuksen saannin ja tietokone käsittelee sen käyttökelpoiseen muotoon.

7. LUOKKA

SISÄLLÖT

1. Kurssi

Lukualueet ja laskutoimitukset:

- kokonaisluvut sekä niiden peruslaskutoimitukset, vastaluku ja itseisarvo
- rationaaliluvut ja murtolukujen peruslaskutoimitukset
- reaalityluvut ja luonnollisten lukujen jaollisuus sekä tekijöihin jakaminen
- kertolaskun ja potenssin välinen yhteys, luvun eksponenttitesitys
- neliöjuuret luvuilla ja yhteys toiseen potenssiin

2. kurssi

Matemaattisia malleja:

- taulukko ja kuvaaja
- matemaattinen riippuvuus kaavana ja kirjainlausekkeena
- muuttujalausekkeet ja niiden arvo
- muuttujatermien yhteen- ja vähennyslaskun periaatteet sekä luvulla kertominen ja jakaminen
- yhtäsuuruus ilmaistuna yhtälöllä ja ilman murtomerkinä olevien ensimmäisen asteen yhtälöiden ratkaiseminen
- sanallisen yhtälön kirjoittaminen matemaattiseen muotoon

3. kurssi

Tasogeometriaa:

- tasogeometrian käsitteet ja kuvioiden piirtäminen harpin ja piirtokolmion avulla sekä kuvioiden perusominaisuudet
- kulmien suuruudet mittaamalla ja laskemalla
- geometrinen piirtäminen harpin ja viivoittimen avulla
- tasokuvioita ja niiden ominaisuuksia
- nelikulmioiden, kolmioiden ja suorakulmaisten särmiöiden pinta-ala ja tilavuus yksikönmuunnokset huomioiden
- koordinaatistoesityksen perusteet

Hyväksytyen arvosanan kriteerit

7. Luokan aikana oppilas:

- selviää peruslaskutoimituksista itsenäisesti
- osaa tulkita lukuarvojen suuruuksia ja niiden muutoksia myös
- negatiivisten lähtöarvojen pohjalta.
- osaa ratkaista itsenäisesti yksinkertaisia yhtälöitä

- osaa muodostaa sanallisista perusteista yksinkertaisia matemaattisia lausekkeita
- osaa piirtää ja nimetä geometrian peruskuvioita
- osaa tehdä kuvioissa perusmittauksia ja tuntee mittayksiköt

8. LUOKKA

4. kurssi

Prosentit ja tilastot

- prosenttilaskua, kun perusarvo on tunnettu
- prosenttilaskun sovellutuksia, alennus, korotus, ja muutosprosentti sekä verotus
- korkolaskuja
- tilaston esittäminen
- tilaston tunnuslukuja
- klassinen todennäköisyys

5. kurssi

Kirjainlausekkeet

- polynomikäsité ja niiden sieventäminen
- polynomien yhteen ja vähennyslasku
- polynomien kertominen ja jakaminen luvulla
- polynomit laskutoimituksissa
- ensimmäisen asteen polynomiyhtälö ja sen ratkaiseminen
- sanallisen ongelman kirjoittaminen yhtälöksi ja sen ratkaiseminen
- suhde ja verranto
- verrantomuotoiset yhtälöt ja niiden ratkaiseminen

6. kurssi

Geometriaa

- kuvioiden yhtenevyys ja yhdenmuotoisuus sekä liike tasossa
- ympyrän osat ja niiden mitat sekä pinta-alat
- suorakulmainen kolmio ja Pythagoraan lause sovellutuksineen

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

8. Luokan aikana oppilas:

- osaa laskea itsenäisesti yksinkertaisia prosenttilaskuja ja niiden sovellutuksena korotuksia alennuksia ja vero-osuuksia
- osaa tulkita yksinkertaisia, tiedotusvälineiden esittämiä tilaston kuvaajia
- osaa muodostaa ja laskea yksinkertaisia matemaattisia riippuvuuksia
- osaa tulkita verannollisuutta yksinkertaisemmissä sovellutuksissa, kuten moninkertaistuminen tai osittuminen
- osaa ohjattuna laskea kursseissa esiintyviä ympyrän osia
- osaa ohjattuna laskea yksinkertaisia Pythagoraan lauseeseen liittyviä mittoja

9. luokka

7. kurssi

Trigonometriaa ja avaruusgeometriaa

- trigonometriset funktiot
- kolmioiden osien ratkaiseminen trigonometrian avulla
- prisman ja lieriön vaippa, pinta-ala ja tilavuus
- pyramidin ja kartion vaippa, pinta-ala ja tilavuus
- pallon pinta-ala ja tilavuus

8. kurssi

Yhtälöt ja yhtälöparit

- yhtälöparit laskemalla ja graafisesti sekä niiden sovellukset
- yhtälöparien sovellutuksia
- prosenttilaskuja yhtälöinä
- prosenttilaskuja tuntemattomalla perusarvolla

9. kurssi

Kirjainlaskentaa

- potenssien laskukaavat
- potenssin laajentaminen negatiiviseen eksponenttiin
- polynomien jakolasku ja tekijöihin jako

- polynomien laskusovellutuksia

10. kurssi

Funktiot

- funktion tulkitseminen sekä yhtälöstä että graafisesta esityksestä
- suoran ja paraabelin perusmuodot ja niiden kuvaajat
- sovellutuksia lukujoukoista, lukujonoista ja riippuvuuksista
- keskeisten oppisisältöjen kertausta

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

9. Luokan aikana oppilas:

- osaa ohjattuna laskea kaavan perusteella kappaleiden ja pallon alat ja tilavuudet
- osaa ohjattuna muodostaa ja ratkaista yksinkertaisia yhtälöpareja
- osaa laskea potenssilaskuja numeerisilla arvoilla esim. annetuissa kaavoissa
- kykenee arvioimaan saamiensa tulosten järkevyyden
- osaa merkitä lukupareja koordinaatistoon
- osaa ohjattuna laatia yksinkertaisia kuvaajia ja osaa jonkin verran tulkita niitä

AIHEKOKONAISUUDET

Sovellutusten joukossa on aina malleja, jotka sisältävät aihekokonaisuuksien piiriin liittyviä aiheita. Itse aihekokonaisuuksista matemaattista aineistoa sisältäviä osia ovat mm.

Ihmisenä kasvaminen: matematiikka tarjoaa mallin loogisesta ajattelusta ja määrätietoisesta itsensä ja yhteistoimintatapojen kehittämisestä.

Viestintä ja mediataidot: viestintätekniikan pohjana on matemaattinen logiikka.

Kuluttaja ja elämänhallinta: matematiikka tarjoaa työvälineet ja mallit oman talouden ja tulevaisuuden hallintaan

Ihminen ja teknologia: liikenteen ja luonnontieteen tuloksia sovelletaan matematiikan avulla.

7.4.5 Biologia

7. luokka

Kurssi 1

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tunnistamaan tutuimmat järviemme eliölajit
- kasvien rakenteen ja kasvupaikan välisiä lainalaisuuksia
- ymmärtämään elollisen ja elottoman luonnon kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttavat toisiinsa ainakin välillisesti
- miten järven eri eliölajit selviytyvät Suomen talvesta
- eri järvieläinlajien elämää

SISÄLLÖT

Vesibiologia

- vesieliölajisto: järviemme tutuimmat kasvit, pieneliöt, kalat, nisäkkäät ja linnut
- kasvien rakenne ja sen määräämä kasvien kasvupaikka vesikasvivyöhykkeissä
- järviekosysteemi ja –eliöyhteisö
- järven ravintoketjut
- talven vietto järvessä
- tutustuminen kaikkiin järven eliöryhmiin esimerkkilajien avulla
- elottoman luonnon merkitys, esimerkkinä veden täyskierto

Arviointi

hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

- yrittää tunneilla
- pystyy tunnistamaan joitain järviemme tutuimmista eliölajeista
- ymmärtää, miksi kasvit ovat erilaisia eri kasvivyöhykkeistä
- tietää joitain eliölajien talvestaselviytymiskeinoja
- osaa yhdistää perusasioita oikeisiin eliölajeihin
- läpäisee ainakin yhden kurssin kokeista

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- tunnistaa valtaosan tutuimmista järviemme eliölajeista
- ymmärtää ja pystyy selittämään kasvien rakenteen ja kasvupaikan välisiä lainalaisuuksia
- pystyy selittämään ekosysteemin ja eliöyhteisön sekä ravintoketjun
- tietää valtaosan maamme järvien eliöiden talvesta selviytymiskeinoista
- osaa kertoa kaikkien kurssilla käsiteltyjen eliöiden elämästä

8. luokka, kurssi 2

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kasvisolun rakenteen ja tehtävät
- Suomen metsien tutuimpia eliölajeja
- ymmärtämään metsäeliölajien vuorovaikutussuhteita
- miten eliölajit selviytyvät talvesta metsissämme
- tunnistamaan erilaisia metsätyyppejä ja niiden tyyppieliölajeja
- ymmärtämään peto-saalis –vuorovaikutusta ja siitä johtuvaa kannanvaihtelua

SISÄLLÖT

Metsäbiologia

- kasvisolun rakenne ja osien tehtävät
- Suomen metsien tutuimmat eliölajit
- metsäekosysteemin toiminta
- eliölajien talvenvietto metsissämme
- ravintoketjut
- eri metsätyypit
- peto-saalis –vuorovaikutus

Arviointi

Hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

- tietää osan kasvisolun rakenteista
- tunnistaa lajilleen joitain Suomen metsien tutuimpia eliöitä
- ymmärtää, että toiset lajit ovat toisten ravintoa
- osaa kertoa muutaman eliön talvesta selviytymiskeinon

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- osaa kasvisolun rakenteen ja osien tehtävät
- tunnistaa valtaosan tutuimmista metsäeliölajeista
- osaa kertoa metsäekosysteemistä ja –eliöyhteisöstä
- osaa valtaosan eliölajien talvesta selviytymiskeinoista
- tietää maamme perusmetsätyypit ja osaa kertoa niiden tyyppilajistosta
- pystyy selittämään peto-saalis –vuorovaikutussuhteen

9.luokka, kurssit 3 ja 4

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ihmisen elimistöjen muodostuvan useista kudoksista
- eri elimistöjen perusrakenteet ja toiminnan
- lisääntymisbiologian perusasiat
- geenien periytyvyyden mekanismin ja perinnöllisyyden peruskäsitteistön
- eliökunnan kehityksen teorian ja nykyevoluutiomekanismit

SISÄLLÖT

Ihminen

- eläinsolun rakenne
- eri kudostyytit
- luusto ja lihaksisto
- ruuansulatuselimistö
- hengityselimistö
- veri, verenkierto ja sydän
- hermo- ja hormonivälitteinen viestintä
- näkö- ja kuuloaisti
- sukupuolielimistö ja lisääntyminen
- ihmisen geenistön periytyvyys
- maapallon eliökunnan ja etenkin ihmisen evoluutio

Arviointi

Hyväksytyt arvosanan (5) kriteerit

- tietää joitain kudoksia nimeltä
- osaa kertoa jonkin elimistön rakenteesta ja toiminnasta
- hahmottaa eri sukupuolten välisiä eroja
- erottaa samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia eri eliölajien kehityksessä

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- pystyy kertomaan elimistöjen kudoslajeista
- osaa eri elimistöjen perusrakenteen ja pääosin toiminnan
- pystyy selittämään ihmisen kehityksen yhdyntästä syntymään
- ymmärtää geenien periytyvyyden ja selviytyy perusristeytystehtävistä
- osaa eliökunnan evoluutioteorian ja valtaosan nykyevoluution keinoista

7.4.6 Maantieto

7. luokka, kurssi 1

Tavoitteet

Oppilas oppii

- nimeämään kartalle maanosat, suurimmat meret ja saaret
- nimeämään kartalle tärkeimmät valtiot
- sijoittamaan maanosittain tärkeimpiä vuoria, jokia jne. kartalle
- ilmasto- ja kasvivyöhykkeet maailmassa ja niiden merkityksen ihmiselle
- ymmärtämään eri kansojen erilaisia elämäntapoja eri olosuhteissa

SISÄLLÖT

Euroopan ulkopuoliset maanosat

- mantereet, suurimmat saaret ja meret
- tärkeimmät valtiot ja niiden perustiedot sekä vuoria, jokia jne maanosittain
- eri ilmastoalueet maailmassa
- kasvivyöhykkeet
- perusasioita suurista kansoista

Arviointi

Hyväksytyt arvosanan (5) kriteerit

- hahmottaa kartalta maanosia ja löytää sen avulla tutuimpia meriä
- osaa muutaman tärkeimmistä maailman valtioista kartalta
- osaa muutaman tärkeimmistä maantieteellisistä kohteista maanosittain
- ymmärtää, että eri osissa maailmaa on erilaisia lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeitä
- hyväksyy eri kansojen erilaisuuden

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- pystyy nimeämään maanosat sekä valtaosan suurimmista saarista ja meristä
- pystyy nimeämään kartalle tärkeimmät valtiot
- hallitsee valtaosan tärkeimmästä karttanimistöstä maanosittain
- pystyy selittämään lämpö- ja kasvivyöhykkeiden sijainnin ja oivaltaa niiden merkityksen
- pystyy kertomaan erilaisista kansoista ja niiden kulttuurieroista

8. luokka, kurssi 2

Tavoitteet

Oppilas oppii

- rajaamaan Euroopan
- sijoittamaan Euroopan valtiot paikoilleen
- tutuimmat vuoret, joet, meret jne ja pystyy sijoittamaan ne kartalle
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet ja pystyy päättämään meren, mantereen ja sijainnin vaikutusta ilmastoon
- Euroopan tiheimmin ja harvimmin asutut alueet ilmansuunnittain
- tunnistamaan väkiluvultaan ja pinta-alaltaan Euroopan suurimmat valtiot
- EU:n perusasioita
- Euroopan tärkeimpien valtioiden perustietoja
- käyttämään pituus- ja leveyspiirejä sijainnin määrittelyssä

SISÄLLÖT

Eurooppa

- Euroopan sijainti ja rajat
- Euroopan valtiot kartalla
- tunnetuimmat maantieteelliset kohteet kartalla
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- väestön jakaantuminen Euroopassa
- valtioiden pinta-ala- ja väkilukuerot
- tärkeimpien Euroopan maiden nimistöä ja perustietoja valtioittain
- EU
- pituus- ja leveyspiirien käyttö

Arviointi

Hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

- hahmottaa suunnilleen Euroopan rajat
- osaa sijoittaa tutuimmat Euroopan valtiot kartalle
- hahmottaa Euroopan maantieteellistä perusnimistöä, esimerkiksi mitkä ovat tärkeimpiä vuoria
- tietää, että Euroopassa on erilaisia kasvillisuus- ja ilmastoalueita
- muistaa, että me asumme harvaan asutulla alueella
- muistaa joitain suurimmista valtioista Euroopassa
- ymmärtää, että EU vaikuttaa voimakkaasti elämäämme

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- pystyy rajaamaan Euroopan
- kykenee sijoittamaan lähes kaikki Euroopan valtiot paikoilleen
- osaa valtaosin tärkeimmän karttanimistön
- osaa ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet ja pystyy kertomaan niiden eroista
- pystyy kertomaan harvimmin ja tiheimmin asutut Euroopan alueet
- tietää valtaosan väkiluvultaan ja pinta-alaltaan suurimmista Euroopan valtioista
- tietää EU:n peruslainsäädännön vaikutuksilta Suomeen
- osaa kertoa valtaosasta Euroopan tärkeimmistä valtioista perustietoja
- hahmottaa pituus- ja leveyspiirikäsitteen ja pystyy kartan avulla kertomaan paikkojen sijainnin niiden avulla

kurssi 3

Tavoitteet

Oppilas oppii

- Suomen sijainnin maapallolla
- tärkeimmät peruskartan termit ja kartan käytön
- ilmaston päätekijät, niiden vaikutukset Suomen ilmastoon ja sääilmiöt
- pinnanmuotojen synnyn jääkauden aikaansaannoksena
- Itämeren erilaisuuden, sen nimistöä ja meren merkityksen suomalaisille
- Suomen maisema-alueet ja niiden luonnon päätekijät sekä elinkeinot

SISÄLLÖT

Suomi

- sijainti
- peruskarttanimistö
- Pohjolan ilmaston päätekijät
- säätekijät, erityisesti sykloni
- jääkausien vaikutus Suomen luontoon
- Itämeri, Suomen järvet ja joet
- maisema-alueet

Arviointi

Hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

Oppilas:

- osaa omin sanoin kertoa Suomen sijainnista esimerkiksi naapurivaltioiden avulla
- hahmottaa kartan perusasioita
- tietää joitain ilmastoomme vaikuttavia päätekijöitä
- osaa selittää joitain jääkauden merkkejä Suomen luonnossa
- hahmottaa, että Itämeri on erilainen kuin suuret valtameret
- hahmottaa Suomen eri alueiden maisemien erilaisuutta

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

Oppilas

- osaa kertoa Suomen sijainnin pituus- ja leveyspiirien avulla
- osaa valtaosan peruskartan termeistä ja ymmärtää karttaa
- osaa ilmastomme päätekijät ja osaa kertoa niiden vaikutuksista säähän
- hallitsee perussääilmiöt
- osaa selittää valtaosan jääkauden aiheuttamista muodoista luonnossamme
- osaa selittää Itämeren suolapitoisuuden syy-seuraus –suhteita
- osaa valtaosin maamme maisema-alueet ja niiden luonnon päätekijät ja pääelinkeinot

7.4.7 Kemia

YLEISTÄ

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7-9 on syventää oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostumisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden lähtötaso ja opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa ja sen opiskelua kohtaan. Kemian opetus antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja ohjaa ymmärtämään erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen sekä tuotteiden elinkaareen liittyvistä asioista sekä valmistaa oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen laboratoriossa.
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan, mallintamaan ja esittämään tuloksia
- aineiden tasapainoon ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä.
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä, merkkikieltä ja malleja sekä osaa selittää rakenteessa tapahtuvia muutoksia malleja ja merkkikieltä käyttäen
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- Soveltamaan tietoaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- Tuntemaan kemian ilmiöiden merkityksen niin ihmiselle kuin yhteiskunnallekin.

TYÖTAVOISTA

Oppimisympäristön tulee olla riittävän tilava, turvallinen ja asianmukaisesti varustettu. Kemian opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Kokeellisuudella tuetaan oppilasta omaksumaan luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Omakohtainen kokeellinen työskentely kehittää oppilaan käden taitoja, kokeellisen työskentelyn sekä yhteistyön taitoja. Kokeiden tekeminen auttaa oppilasta myös hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta. Kokeellisuudella pyritään innostamaan oppilasta kemian opiskeluun. Työtapoja ovat esimerkiksi laboratoriotutkimukset, opettajan esittämät demonstraatiot, opetuskeskustelut, ryhmätyöskentely, projektit, tietokoneopetus, mallien rakentelu ja yritysvierailut mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi

Arviointi perustuu 7.-9 luokilla opetushallituksen julkaisemiin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppimista arvioidaan monipuolisesti mm.

- summatiivisilla kokeilla ja oppinäytetöillä
- tuntityöskentelyä ja kotitehtäviä seuraamalla
- itsearviointilla

Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä oppilaiden asenne työskentelyyn ja harrastuneisuus

Oppilaille annetaan palautetta numeroarvioinnilla ja sanallisesti.

7. Luokka

SISÄLLÖT

1. kurssi

Kemian työtapoja

- Laboratorio ja turvallisuus
- Alkuaineiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen
- Reaktionopeuksien vertailu
- Yksinkertaisten alkuaineiden valmistus ja reaktioita
- Aineiden paloherkkyys, palamisreaktio ja sen kuvaaminen kemian merkkielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä.

Ilma ja vesi

- Veden kemiallisia ominaisuuksia.
- Vesiliuosten happamuus
- Ilmakehän kemiallinen koostumus ja sen merkitys merkitys luonnon tasapainolle.

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

7. luokan aikana oppilas:

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- tietää palamisen edellytykset
- osaa joitakin aineiden kemiallisia merkitsemistapoja
- tietää yhdisteiden jaon happamiin ja emäksisiin aineisiin

8. luokka

2. kurssi

Aineiden luokittelu

- Bohrin atomimalli, jaksollinen järjestelmä ja kemialliset sidokset
- Alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuudet ja rakenteet
- Reaktioyhtälöiden tulkitseminen
- Reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja tasapainottaminen.

Aineiden ominaisuuksia

- Hapot, emäkset ja suolat.
- Happamuus ja pH-asteikko.
- Palamistuotteiden ympäristövaikutukset.

Metallien kemia ja sähkökemia

Tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuudet

Tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys

Sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellutukset

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

8. luokan aikana oppilas

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- tietää, mikä on jaksollinen järjestelmä
- tietää, että kemialliset reaktiot voidaan esittää yhtälöinä
- tietää, että epäjalot metallit liukenevat happoihin
- tietää sähköpareista, akuista ja elektrolyysistä peruseräatteen

9. luokka

3. kurssi

Luonnonyhdisteiden kemia

- Orgaaniset yhdisteet, niiden ominaisuudet, reaktiot ja käyttö
- Fossiiliset energialähteet

Ympäristökemia

- Ravintoaineet
- Lannoitteet sekä vesistöjen rehevöityminen
- Pesu- ja kosmeettiset aineet sekä tekstiilit
- Puunjalostus ja paperiteollisuus
- Tuotteiden elinkaari ja vastuu elinympäristöstä

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

8. luokan aikana oppilas

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- tietää yksinkertaisimmat orgaanisen kemian yhdisteet
- osaa luetella muutamia yhdisteryhmiä
- tietää orgaanisen kemian merkityksen kemian teollisuudessa

Arvosanan hyvä (8) kriteerit kemiassa

JOHDANTO

Kemiassa arviointi perustuu oppilaan kemian tietoihin, niiden soveltamiseen käytännön elämään ja kokeellisen työskentelyn taitoihin sekä työturvallisuuden noudattamiseen.

Kokeellisen työskentelyn taidot

- turvaohjeet ja ympäristönsuojelunäkökohdat huomioon ottava työskentely
- välineiden asianmukainen käsittely ja laitteistojen kokoaminen
- työohjeiden noudattaminen
- yksinkertaisten luonnontieteellisten kokeiden suunnittelu ja niihin liittyvät mittaukset
- havaintotulosten esittäminen esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla
- tulosten luotettavuuden ja tarkkuuden arviointi
- pienimuotoisen tutkimusselostuksen laatiminen
- suunnitelmallinen yhteistyö muiden oppilaiden kanssa

Oppilas:

- osaa tutkia kokeellisesti ilmiöitä ja aineiden ominaisuuksia.
- tietää, että aineista ja reaktioista hankitaan tietoa kokeellisin menetelmin.

Kemian merkitys

Oppilas:

- tietää, että kemia on keskeinen perusluonnontiede.
- tietää, että kemian tietoja ja tutkimusmenetelmiä käytetään myös muissa luonnontieteissä ja niitä soveltavissa tieteissä.
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle.
- osaa antaa esimerkkejä kemian teollisuuden tuotteista sekä niiden valmistuksesta ja niiden merkityksestä yhteiskunnassa.
- osaa nimetä kemian tutkimuskohteita ja tietää niiden merkityksen.
- osaa antaa esimerkkejä kohteista, joita tutkitaan kokeellisin menetelmin, esimerkiksi ympäristö, terveys ja ravinto.
- osaa kuvailla kokeellisen menetelmän periaatteen.
- tietää, että kemian tutkimuksessa käytetään malleja.
- osaa antaa esimerkkejä kemian tietojen soveltamisesta esimerkiksi kotitaloudessa, terveydenhuollossa, teollisuudessa, energian tuotannossa, liikenteessä sekä maa- ja metsätaloudessa.
- osaa toimia harkitsevasti ja vastuullisesti käyttäessään ja käsitellessään esimerkiksi ruoka-aineita, puhdistusaineita ja polttonesteitä.

Kemian peruskäsitteet ja periaatteet

Aineiden luokittelu ja tunnistus

Oppilas

- osaa yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen esimerkiksi tunnistaa, erotella ja luokitella aineita.
- osaa luokitella aineita niiden ominaisuuksien perusteella, esimerkiksi palavat aineet, epäjalot ja jalot metallit sekä happamat ja emäksiset aineet.
- osaa käyttää aineiden ominaisuuksia niiden luokittelussa ja tunnistamisessa.
- tuntee aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja osaa käyttää niitä.

Atomit ja alkuaineet

Oppilas

- tietää, että aineen rakenneosasia kuvataan malleilla ja että mallit ovat pelkistyksiä.
- tuntee atomin rakenteen ja osaa tehdä päätelmiä alkuaineiden ominaisuuksista käyttäen apuna jaksollisen järjestelmän taulukkoa.
- osaa atomimallia käyttäen selittää kemiallisessa reaktiossa tapahtuvia muutoksia, esimerkiksi molekyylien ja ionien syntymisen.

Yhdisteet

Oppilas

- osaa selittää hiukkasten sitoutumisen sähköisinä vetovoimina ja kuvailla sidoksia esittäviä malleja.
- osaa liittää toisiinsa esimerkiksi yhdisteen ja sitä kuvaavan molekyyli mallin.
- tietää, että alkuaineita merkitään kansainvälisillä kirjainsymboleilla ja että kemiallisia merkkejä yhdistämällä saadaan aineen rakenneosien koostumusta kuvaavia kaavoja.
- oppilas tuntee kemiallisia merkkejä siinä määrin, että osaa tunnistaa, tulkita ja esittää tavallisimpien yhdisteiden kemiallisia kaavoja, esimerkiksi happoja, emäksiä, suoloja ja orgaanisia yhdisteitä.

Kemiallinen reaktio

Oppilas:

- ymmärtää kemiallisen reaktion muutostapahtumana ja tietää, että kemialliset reaktiot perustuvat aineiden ominaisuuksiin.
- osaa kuvailla esimerkkien avulla kemiallisessa reaktiossa tapahtuvia energiamuutoksia ja rakenneosien uudelleen järjestäytymistä siten, että aine ei häviä.
- osaa selittää esimerkkien avulla yleisimpiä kemiallisia reaktioita, esimerkiksi hapettumisen ja pelkistymisen.
- tietää, että kemiallista reaktiota voidaan mallintaa reaktioyhtälöillä.
- osaa selittää reaktioyhtälön avulla aineiden muuntumisen toisiksi aineiksi.
- ymmärtää reaktioyhtälön kertoimien merkityksen esimerkiksi hiilivedyn tai alkoholin palamisreaktiossa.
- osaa antaa esimerkkejä kemiallisista reaktioista, joissa energiaa sitoutuu tai vapautuu, esimerkiksi fotosynteesi ja palaminen.
- tietää, että elimistön prosessit, kuten ravinnon valkuaisaineiden muuntuminen, ovat kemiallisia reaktioita.

Hapot ja emäkset

Oppilas:

- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan esimerkiksi aineen happamuutta, olomuotoa ja sähkönjohtokykyä.
- osaa soveltaa kemian tietoja käytännön ongelmien ratkaisemisessa, esimerkiksi korroosion estossa tai maaperän neutraloinnissa.

Ympäristövaikutukset

Oppilas:

- tietää ja ymmärtää, että monet aineet ja niiden reaktiot vaikuttavat ihmisen ja ympäristön hyvinvointiin.
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä ja leviämistapoja sekä vaikutuksia luonnossa.
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle.
- osaa kuvailla esimerkiksi hiilen ja sen yhdisteiden tai veden kiertokulkua ja vaikutusta luonnon tasapainoon.
- tuntee menetelmiä, joilla ympäristön tilaa seurataan esimerkiksi ilman, vesien sekä maaperän laadun tarkkailussa.
- osaa kuvailla ympäristön tilaan vaikuttavia prosesseja kuten jätevesien puhdistusta.
- edistää omalla toiminnallaan ympäristönsä hyvinvointia.
- ymmärtää elinkaariajattelun.
- osaa selostaa jonkin tuotteen esimerkiksi muovin elinkaaren.
- osaa selittää, miksi jätteitä lajitellaan ja käsitellään ja miten niitä käytetään uudelleen.

7.4.8 Fysiikka

YLEISTÄ

Vuosiluokilla 7-9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhaun taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja.

Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailemista ja luokittelemista, hypoteesien esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelemistä ja tulkitsemista
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmien ratkaisemisessa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnonrakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Arviointi

Arviointi perustuu 7.-9 luokilla opetushallituksen julkaisemiin päättöarvioinnin kriteereihin.

- Oppimista arvioidaan monipuolisesti mm.
- summatiivisilla kokeilla ja opinnäytetöillä
- tuntityöskentelyä ja kotitehtäviä seuraamalla
- itsearviointilla

Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä oppilaiden asenne työskentelyyn ja harrastuneisuus.

Oppilaille annetaan palautetta numeroarvioinnilla ja sanallisesti.

7. luokka

SISÄLLÖT

1. kurssi

Luonnontutkimisen taidot

- Fysiikan tiedonhankkimismenetelmät, mittaaminen, mallintaminen yleisesti ja lakien muodossa, graafinen esitysmuoto
- Riippuvuuksien selvittäminen

Värähdys ja aaltoliike

- Erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt
- Aaltoliikkeen synty ja ominaisuudet

Ääni ja sen eteneminen

- Kuuleminen, kuulovaurioiden välttäminen

Valon ominaisuudet, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät suureet ja lait

- Linssit ja peilit
- Silmän sekä optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Tähtitiede

- Aurinkokunta
- Maailmankaikkeuden ilmiöitä

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

7. Luokan aikana oppilas:

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- ymmärtää, mitä aaltoliikkeellä tarkoitetaan
- tietää aaltoliikkeen etenemiseen liittyvät yksinkertaisimmat lainalaisuudet
- tietää perusasiat aurinkokunnastamme

8. luokka

2. kurssi

Liike ja voima

- Vuorovaikutukset, niissä syntyvät voimat
- Liike- ja tasapainoilmiöt
- Massa, paino, paine ja noste
- Tasaisen ja tasaisesti kiihtyvä liike
- Voiman tekemä työ, kitka, mekaaninen energia sekä teho
- Yksinkertaiset koneet, painopiste ja tasapaino

Lämpö

- Olomuodot ja niiden muutokset
- Kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla
- Lämpöilmiöiden merkitys ja sovellutukset
- Energian säilyminen ja lämpö energiamuotona
- Energian sitoutuminen ja vapautuminen

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

8. Luokan aikana oppilas

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- osaa tasaisen liikkeen laskulakeja

- tietää suuret työ, teho ja energia yksiköineen
- tietää, että aine laajenee lämmitessään
- tietää, että olomuodonmuutoksissa sitoutuu tai vapautuu energiaa
- osaa selittää lämmönsiirtymistapoja

9. luokka

3. kurssi

Sähkö

Kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat

- Sähköinen vuorovaikutus
- Virtapiirit ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä
- Sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa, muuntaja
- Vaihtovirta ja sähkön käyttö kotona
- Elektroniset peruskomponentit ja niiden toiminta virtapiireissä

Luonnonrakenteet

- Luonnon rakenteet ja mittasuhteet rakenneosien välisissä prosesseissa
- Rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen
- Radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio
- Ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon
- Säteilysuojelu

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

9. Luokan aikana oppilas

- osallistuu opetukseen
- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista kokeista hyväksytysti
- osaa laskea yksinkertaisia Ohmin lakiin perustuvia tehtäviä
- tuntee virtapiirin komponenttien merkkejä ja osaa jonkin verran tulkita kytkentäkaaviota
- tietää turvallisuudesta perusasiat
- tietää mitä tarkoittavat ionisoiva säteily ja säteilyltä suojautuminen

Arvosanan hyvä (8) kriteerit fysiikassa

Fysiikassa arviointi perustuu oppilaan fysiikan tietoihin, niiden soveltamiseen käytännön elämään ja kokeellisen työskentelyn taitoihin sekä työturvallisuuden noudattamiseen.

Kokeellisen työskentelyn taidot

- turvaohjeet ja ympäristönsuojelunäkökohdat huomioon ottava työskentely
- välineiden asianmukainen käsittely ja laitteistojen kokoaminen
- työohjeiden noudattaminen
- yksinkertaisten luonnontieteellisten kokeiden suunnittelu ja niihin liittyvät mittaukset
- havaintotulosten esittäminen esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla
- tulosten luotettavuuden ja tarkkuuden arviointi
- pienimuotoisen tutkimusselostuksen laatiminen
- suunnitelmallinen yhteistyö muiden oppilaiden kanssa

Fysiikan olemus

Oppilas

- tietää, että fysiikka on keskeinen perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.
- tuntee fysiikan ilmiöalueita esimerkiksi liikeilmiöt, lämpöilmiöt, sähköilmiöt ja valoilmiot ja osaa selittää esimerkiksi luonnossa ja kotona havaitsemiaan ilmiöitä luonnontieteellisen tietonsa pohjalta.

- osaa antaa esimerkkejä siitä, kuinka luonnontieteellisiä periaatteita tai lakeja voidaan käyttää käytännön ongelmien ratkaisemisessa esimerkiksi suunniteltaessa valaistusta tai äänieristystä.
- osaa antaa esimerkkejä teknologian saavutuksista ja niiden merkityksestä yhteiskunnassa ja tietää, että fysiikalla on suuri merkitys nykyaikaisen maailmankuvan kehittämisessä.
- osaa hyödyntää luovuutta arkielämän tilanteissa, esimerkiksi ideoitaessa sähkön säästämistä.

Fysiikan peruskäsitteet ja periaatteet

Mekaniikka

Oppilas:

- tunnistaa ympäristöstään yksinkertaisia mekaniikkaan liittyviä ilmiöitä ja sovelluksia.
- tunnistaa fysiikan lakeja ja periaatteita, joihin tekniset laitteet perustuvat.
- osaa tutkia kokeellisesti yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaa ja osaa selittää yksinkertaisten koneiden toimintaperiaatteen.
- tuntee kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, osaa esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan.
- Osaa laskea tiheyden, kun massa ja tilavuus on annettu.
- osaa nimetä kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia, esimerkiksi gravitaatiovuorovaikutuksen.
- tietää, että vuorovaikutus on aina kahden kappaleen välinen ja aiheuttaa kumpaankin kappaleeseen vaikuttavat yhtä suuret voimat.
- tietää, että kappaleen liiketila voi muuttua vain, kun kappale on vuorovaikutuksessa toisten kappaleiden kanssa, ja osaa antaa esimerkkejä vuorovaikutusten aiheuttamista liikeilmiöistä.
- osaa käyttää liikettä ja sen syitä luonnehtivia suureita, esimerkiksi aikaa, matkaa, nopeutta ja kiihtyvyyttä, kun keskustellaan liikeilmiöistä ja tutkitaan niitä.
- tietää, että kappaleen massa kuvaa kappaleen hitautta
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista ja osaa tulkita niitä.
- osaa käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen.
- pystyy tekemään fysiikan tiedoillaan ennusteita esimerkiksi liiketilän muutoksista tai virtapiirin toiminnasta.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas:

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä ympäristöstä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taantumisen.
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä, esimerkiksi resonanssin sekä osaa luonnehtia ko. ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla.
- osaa käyttää esimerkiksi mikroskooppia ja kaukoputkea. (9 tai 10)
- osaa käyttää valon kulun mallina valonsädettä ja selittää tämän mallin avulla erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä sekä esimerkiksi yksinkertaisten optisten kojeiden toimintaperiaatteita.
- tuntee valon ja äänen merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melun ja siltä suojautumisen sekä tiedonvälityksen.
- osaa antaa esimerkkejä siitä, kuinka luonnontieteellisiä periaatteita tai lakeja voidaan käyttää käytännön ongelmien ratkaisemisessa esimerkiksi suunniteltaessa valaistusta tai äänieristystä.
- tuntee jokapäiväisiä prosesseja, joita selitetään fysiikan tietojen avulla, esimerkiksi liikenneturvallisuuden parantamisen, melun ja siltä suojautumisen.

Energia ja lämpö

Oppilas:

- on selvillä luonnontieteellisistä ilmiöistä, joihin perustuvat esimerkiksi energian tuotanto tai teollisuuden eri alat.

- tunnistaa energian muuntumiseen liittyviä prosesseja ympäristöstään.
- tuntee energiamuotoja, esimerkiksi liike-, lämpö-, potentiaali- ja ydinenergian sekä kemiallisen energian, ja osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, esimerkiksi puun palamisessa, kiven putoamisessa, fotosynteesissä tai ruostumisessa.
- tietää työn ja energian välisen yhteyden ja energian säilymlain.
- tietää, että lämpö on yksi energiamuoto, joksi kaikki muut energiamuodot ennen pitkää muuntuvat.
- osaa antaa esimerkkejä siitä, kuinka kappaleita ja aineita voidaan luokitella esimerkiksi niiden lämpöominaisuuksien perusteella.
- tunnistaa ympäristöstään esimerkiksi veden avulla lämmön siirtymisen ja varastoitumisen ja osaa tutkia näitä ilmiöitä.
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla.
- osaa soveltaa lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan lämpöilmiöitä.
- tuntee energian merkityksen yhteiskunnassa ja osaa arvioida eri energiavarojen käytön yhteiskunnallisia vaikutuksia.
- osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa ja arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.
- tuntee sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet.
- tuntee kappaleiden, nesteiden ja kaasujen lämpötilan ja olomuodon muutoksiin, sähköä tuottamiseen ja energian siirtämiseen liittyviä prosesseja.

Sähkö

Oppilas:

- osaa luokitella joitakin kappaleita ja aineita niiden sähköominaisuuksien perusteella.
- tunnistaa fysiikan lakeja ja periaatteita, joihin tekniset laitteet perustuvat.
- ymmärtää sähköturvallisuutta koskevia määräyksiä.
- osaa käyttää sähköä luonnehtivia suureita, esimerkiksi virtaa, jännitettä, resistanssia, tehoa ja sähkötyötä, kun keskustellaan sähköilmiöistä ja tutkitaan niitä esimerkiksi laskemalla.
- osaa nimetä kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia, esimerkiksi sähköisen ja magneettisen vuorovaikutuksen.
- tuntee sähköä tuoton ja siirron prosesseja, esimerkiksi muuntajan toimintaperiaatteen.
- osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa ja arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.
- osaa arvioida ja laskea sähkölaitteiden käyttökustannuksia niiden tehojen perusteella.
- tunnistaa ympäristöstään yksinkertaisia sähköön liittyviä ilmiöitä ja sovelluksia.
- tuntee fysiikan perusilmiöitä ja prosesseja, esimerkiksi sähköä tuottamiseen ja energian siirtämiseen liittyviä prosesseja.
- ymmärtää prosessien syy-seuraussuhteita, esimerkiksi sen, että jännite aiheuttaa sähkövirran suljettuun virtapiiriin.
- pystyy tekemään fysiikan tiedoillaan ennusteita esimerkiksi virtapiiriin toiminnasta.
- tuntee teollisuuden prosesseja, jotka ovat fysiikan sovelluksia esimerkiksi sähköä tuottamiseen ja siirtämiseen, sekä sähkömagneettisen viestinnän käytön.

Tähtitiede

Oppilas:

- tuntee keskeiset luonnon perusrakenteet ja -järjestelmät.
- tuntee rakenneosien ketjun alkeishiukkasista galakseihin.
- osaa havainnollistaa sopivilla malleilla luonnon rakenteita ja järjestelmiä, esimerkiksi atomia ja aurinkokuntaa.

Radioaktiivisuus

Oppilas:

- tuntee radioaktiivisen hajoamisen ja ionisoivan säteilyn synnyn ja vaimenemisen.
- tuntee säteilyn käytön sekä vaikutuksen ja keinot säteilyltä suojautumiseen.

7.4.9 Terveystieto

7. luokka Tavoitteet

Oppilas ymmärtää

- eri ikäkausien tuomien muutosten ja terveellisten elämäntapojen sekä henkisen tasapainon ja sosiaalisten taitojen merkityksen
- nautintoaineiden haitalliset vaikutukset
- kehittyvän seksuaalisuuden merkityksen itselleen
- ja havaitsee väkivallan, hyväksikäytön ja koulukiusaamisen muotoja
- tunteiden ilmaisemisen tärkeyden elämän eri tilanteissa

SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- ihmiselämän eri ikäkaudet syntymästä kuolemaan, esimerkiksi murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- terveelliset elämäntavat: riittävä uni, terveyttä edistävä liikunta ja terveellinen ravinto
- henkinen tasapaino: terve itsetunto, perheen ja sosiaalisten suhteiden merkitys ja mielenterveydestä huolehtiminen (esimerkiksi kriisien kohtaaminen)
- sosiaaliset taidot: yksilöllisyyden ja erilaisuuden tunnistaminen ja hyväksyminen, yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään sekä toisista välittäminen ja huolenpito

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- haitallisten nautintoaineiden vaarat: tupakkatuotteet, alkoholi, huumeet ja liuotinaineet, niiden terveyshaitat ja fyysinen ja psyykinen riippuvuus
- ristiriitatilanteessa toimiminen, esimerkiksi mieltä painavista asioista puhuminen (väkivalta, hyväksikäyttö, koulukiusaaminen)
- kehittyvä seksuaalisuus: mitä seksuaalisuus on?, ihastuminen, rakastuminen, oikeus oman kehon hallintaan sekä seksuaalilainsäädäntö
- itsehoito: henkilökohtaisen hygienian merkitys, yleisimpien sairauksien oireiden tunnistaminen ja hoito (flunssa, vatsataudit, päänsärky)
- paikallinen liikennetuntemus

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- tunteet ja niiden ilmaiseminen, vuorovaikutustaidot, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot
- normaaliin kehitykseen ja elämäntapaan liittyvät muutokset, esimerkiksi vakava sairastuminen, vanhempien ero, läheisen kuolema ja niistä selviytyminen

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- hahmottaa joitain eri ikäkausien tuomia muutoksia ja tietää jotain terveellisten elämäntapojen merkityksestä
- ymmärtää nautintoaineiden haitalliset vaikutukset
- hahmottaa ainakin osin seksuaalisuuden kehitystä ihmisessä
- osaa tunnistaa joitain väkivallan ja koulukiusaamisen muotoja
- tietää erilaisia tunteita ja joitain niiden ilmaisemismuotoja
pyrkii osallistumaan omien kykyjensä mukaisesti tuntityöskentelyyn

8. luokka Tavoitteet

Oppilas ymmärtää

- vähitellen tapahtuvaa itsenäistymistä ja henkisen kasvun merkitystä
- ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmakohdat
- tunteiden ilmaisemisen tärkeyden elämän eri tilanteissa
- oman vastuun seksuaalikäyttäytymisessä
- oman työkuuntensa tärkeyden
- itseään koskevan lainsäädännön perusasioita
- oikeutensa terveydenhuolto- ja hyvinvointipalveluihin

SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- itsenäistyminen ja oman elämän suunnittelu
- henkinen tasapaino: terve itsetunto, perheen ja sosiaalisten suhteiden merkitys ja mielenterveydestä huolehtiminen (esimerkiksi kriisien kohtaaminen)
- seksuaalisuus ja poikkeava seksuaalikäyttäytyminen

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- ravitsemukselliset tarpeet ja nuoren ravitsemuksen ongelmakohdat (lihavuus, diabetes, anoreksia)
- ristiriitatilanteessa toimiminen, esimerkiksi mieltä painavista asioista puhuminen
- kehittyvä seksuaalisuus: rakkaus, ehkäisy ja sukupuolitaudit
- sairaus lähipiirissä: syöpä, sydän- ja verisuonitaudit, osteoporoosi
- liikenne: asennekasvatus, vaaratilanteet ja onnettomuudet, tapaturmat ja ensiapu

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- omasta terveydestä huolehtiminen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi ja fyysisten ja psyykkisten resurssien kasvattaminen
- tunteet ja niiden ilmaiseminen, vuorovaikutustaidot, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot
- normaaliin kehitykseen ja elämäntilanteeseen liittyvät muutokset, esimerkiksi vakava sairastuminen, vanhempien ero, läheisen kuolema ja niistä selviytyminen

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- kansantaudit
- ympäristö, kulttuuri ja terveys
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ
- lapsia ja nuoria koskeva lainsäädäntö

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

- tietää ravitsemuksellisia tarpeita ja ongelma-kohtia
- ymmärtää, että eri elämäntilanteissa voi muodostua erilaisia tunteita
- tuntee vastuun itsestään ja toisesta seksuaalikäyttäytymisessä
- ymmärtää seikkoja, jotka vaikuttavat työkuuntoon
- tietää tärkeimpiä omaa toimintaa koskevia lakeja
- tietää, että yksilöllä on oikeus terveydenhuoltopalveluihin

7.4.10 Uskonto, evankelisluterilainen

7 luokka, kurssi 1

Tavoitteet

Oppilas.

- tietää ihmisen olemukseen kuuluvaksi uskon Jumalaan tai yliluonnolliseen
- hallitsee suurten maailmanuskontojen sijoittumisen maailmaan sekä pystyy kertomaan kunkin uskonnon keskeiset tuntomerkit ja opit

- tuntee Raamatun rakenteen ja hallitsee Raamatun käytön (osaa hakea raamatunpaikan)
- pystyy havainnoimaan ja osaa kertoa arkielämässä ilmenevistä Raamatun vaikutuksista
- tuntee Vanhan Testamentin keskeisiä henkilöitä

SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Raamattu

- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia
- Vanha Testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha Testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

Oppilas

- osaa nimetä joitain maailmanuskontoja ja niihin liittyviä oppeja tai asioita
- tuntee Raamatun rakenteen pääpiirteittäin ja osaa avustuksella löytää raamatunkohtia
- tietää Raamatun vaikutuksesta nykyelämään
- osaa nimetä muutamia Vanhan Testamentin henkilöitä

8-luokka kurssi 2

Tavoitteet

Oppilas:

- tietää Jeesuksen vaikutuksen kristinuskon synnyttäjänä ja osaa keskeisimmät Jeesuksen opetukset (rakkauden kaksoiskäskey, kultainen sääntö, Isä meidän rukous, Herran siunaus)
- tietää Paavalin vaikutuksen kristinuskon ensimmäisenä lähetystyöntekijänä ja tuntee hänen opetuksiaan
- hallitsee uskonpuhdistuksen pääpiirteet sekä Martti Lutherin toiminnan uskonpuhdistajana
- tietää lähetystyön toiminnasta eri puolilla maailmaa
- hallitsee Suomen uskonnollisen kehityksen muinaisuskosta nykyuskonnollisuuteen

SISÄLLÖT

Raamattu

- Uusi Testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Paavali

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- uskonpuhdistus
- lähetystyö

Suomalainen katsomusperinne

- suomalainen muinaisusko, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

Oppilas:

- osaa joitakin Jeesuksen opetuksia
- tietää Paavalin toiminnasta kristinuskon syntyvaiheissa
- tunnistaa Martti Lutherin uskonpuhdistajana
- on kuullut lähetystyöstä
- tietää Suomessa olleiden erilaisista aikoista uskonnon suhteen

9-luokka kurssi 3

Tavoitteet

Oppilas

- ymmärtää elämän olemassaolon rajallisuuden ja pyrkii muodostamaan käsityksen elämän merkityksestä yksilölle
- osaa erottaa uskon ja tiedon olemuksen
- tuntee maailmanlaajasti eri kirkkokuntien olemassaolon ja kyseisten kirkkokuntien uskon oppien pääpiirteet
- tunnistaa kirkkorakennusten symboliikkaa
- tietää ekumeenisen toiminnan muodot
- hallitsee Suomen uskonnollisuuden pääpiirteissään
- tuntee uskonnonvapauslakia
- tutustuu luterilaisen kirkon toimintaan
- osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja perustella eri näkökantoja eettisiin ongelmiin
- hallitsee kristillisen etiikan peruspainotuksia Raamatun opetusten pohjalta

SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Kirkko

- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään ja ekumenia

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta
- kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset Raamatun opetusten pohjalta

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

Oppilas

- tietää uskon ja tiedon eroavaisuuden
- pohtii elämän olemusta
- tietää maailmassa olevan eri kirkkokuntia ja osaa nimetä joitain
- tietää nimeltä kirkkorakennuksen asioita
- tietää Suomessa olevan erilaisia uskonnollisia yhteisöjä
- tietää uskonnonvapauslain olemassaolosta
- tutustuu luterilaisen kirkon toimintaan
- osaa erotella oikean ja väärän
- tietää, että kristinuskolla on oma näkemys eettisiin kysymyksiin

Päätösarvosanan kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

Oppilas:

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön

- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusuonteeseen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusuonteeseen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia

7.4.11 Elämäkatsomustieto

Yleistä

Opetuksen ydintehtävänä on syventää nuoren omaa elämäkatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Opiskellaan perustiedot erilaisista katsomuksista ja uskonnoista sekä tuetaan nuoren kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Tavoitteet

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä:

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia kasvaen kohtaamaan epävarmuutta ja kehittäen taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeänä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

SISÄLLÖT

7. luokka

- Katsomuksen maailma: katsomusten maailma, katsomusvapaus
- Maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- Tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämäkatsomus

8. luokka

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta, kestävä kehitys

Kulttuuri

- kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta, humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen

Tulevaisuus

- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi

9. luokka

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka, ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkiminen

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Käsitteiden hallinta ja käyttö

Oppilas:

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas:

- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Käsitteiden hallinta ja käyttö

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Käsitteiden hallinta ja käyttö

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron

- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta

Ihminen ja maailma

Käsitteiden hallinta ja käyttö

Oppilas

- ymmärtää kestävä kehityksen periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia

7.4.12 Historia

Tavoitteet

Historian tavoitteena on, että oppilas:

- saa sellaisia tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän kykenee ymmärtämään omaa aikaansa ja itseään sekä vieraita kulttuureja niiden omista lähtökohdista
- osaa sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee toimiessaan ja asioidessaan yhteiskunnassa
- osaa hankkia ja käyttää kriittisesti historiallista ja yhteiskunnallista tietoa ja ymmärtää, että hän kansalaisena ja kuluttajana on vaikuttaja yhteiskunnallisia ratkaisuja tehtäessä
- kehittää ajantajuun ja historiatietoisuuttaan sekä oppii suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä jatkuvaan muutokseen
- havaitsee ihmisen ja luonnon välisen suhteen merkityksen historian ja nykyhetken sekä tulevaisuuden peruskysymyksenä

7. luokka

SISÄLLÖT

1. kurssi

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen

2. kurssi

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

8. luokka

3. kurssi: Sotien vuosisata

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

4. kurssi

Aikamme maailma

Kurssi on tarkoitettu ajankohtaisten poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten ilmiöiden historiallisten juurien tarkasteluun. Kurssin sisältö voi vaihdella jonkin verran vuosittain.

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
- b) tasa-arvoisuuden kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

Hyväksytyt arvosanan kriteerit 7. ja 8. luokka

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä
- edistyy aineessa
- selviytyy kokeista ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- tekee tutkielman hyväksytysti

7.4.13 Yhteiskuntaoppi

9. luokka

Tavoitteet

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset.

SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

1. kurssi

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

2. kurssi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus

3. kurssi

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteko ja yrittäjyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä
- edistyy aineessa
- selviytyy kokeista ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- tekee tutkielman hyväksytysti

7.4.14 Musiikki

Yleistä:

Musiikin tietoja ja taitoja pyritään jäsentämään ja syventämään 7 vuosiluokan aikana. Opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja -merkintöjä luovasti.

Tavoitteet:

Oppilas:

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla
- oppilas pystyy analysoimaan erilaisia ääniympäristöjä
- oppilas laajentaa ja syventää eri musiikkityylien tuntemusta
- musiikin teorian peruskäsitteiden vahvistaminen tekemisen avulla

SISÄLLÖT

- ihmisen äänenmuodostus (äänenmurros)
- pyritään omaan musisointiin laulamalla ja soittamalla
- opetellaan aktiivista kuuntelua
- (musiikin arvostelu)
- oppilaiden omien musiikkitaitojen esilletuominen
- musiikin teoriaa integroituna soittamiseen

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8:

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä lähes melodian mukaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai soitussoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja
- hallitsee musiikin teorian peruskäsitteet

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

- oppilas osallistuu opetukseen
- suorittaa hyväksytysti opintokokonaisuudet

7.4.15 Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun.

Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä.

Opetuksen tavoitteena on, että oppilaille syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen.

Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen, oppilaan oman ja hänelle vieraiden kulttuurien visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja.

Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin ja sisältöihin.

Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

7. luokka

Kuvataiteen opetuksessa 7 - luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa.

Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden vuorovaikutuksesta kehittyä.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- Tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.
- Nauttimaan omien ajatustensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti.
- Arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä.
- Hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä.
- Tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.
- Tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa.
- Ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.

SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Sommittelu, piirustus, maalaus, grafiikka ja muovailu

Sommittelu: Kuvan rakenteisiin tutustuminen

Piirustus: Tilahahmotuksen perusteiden kertaus ja syventäminen
Havaintopiirtäminen

Maalaus: Keskeisen väriopin kertaus, värisymboliikka

Grafiikka: Graafinen ilmaisu

Muovailu: Kolmiulotteinen muoto tilakäsitteenä

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

Graafinen suunnittelu: Kuvittaminen

Mainonnan kuvaviestejä

Kuvasarja/sarjakuvan aika tilakäsite, kuvakoot ja –kulmat

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taiteilijan työ ja asema yhteiskunnassa eri aikoina

Taiteen ilmaisu / integroituna historian vaiheisiin

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oma asuminen elämys-, havainto- ja kokemustapahtumana
Oman asuinympäristön tarkastelua osana laajempaa kokonaisuutta
Savi materiaalina: Muoto ja funktio

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Oppilas osaa

- Ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- Käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita.
- Valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimman materiaalin ja tekniikan.
- Selostaa kuvan tekemisen prosessin luonnoksista valmiisiin töihin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas osaa

- Tunnistaa keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja osaa sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen.
- Tarkastella ja tulita taiteen ja viestinnän kuvia.
- Hyödyntää näyttely- ja museokäyntejä sekä internetin kulttuuripalveluja.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas osaa

- Oppilas osaa erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineiden esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia.
- Tuntee suunnittelun ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään.
- Osaa tunnistaa kulttuuri- tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä.

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

Oppilas osaa

- Oppilas osaa kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita; valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvankäsittelyä ja graafista suunnittelua.
- Osaa analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta.

Työskentelytaidot ja tiedonhankintataidot

Oppilas osaa

- Havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saadun palautteen omassa työskentelyssään.
- Osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa.
- Pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn, että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa.
- Osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.

Hyväksytyyn arvosanan kriteerit

Tavoitteiden saavuttaminen

Oppilas saavuttaa keskeiset tavoitteet puutteellisesti

Oppisisällön hallinta

Tiedot: Oppilas

- tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta suoriutuakseen työtehtävistään,
- tehtävät usein tekemättä

Taidot: Oppilas

- On lyhytjänteinen ja osoittaa taitojaan harvoin
- Työskentelee vastahakoisesti ja kausittain
- On huolimaton ja pinnallisesti tekevä

Asenteet: Oppilas:

- Toimii epätarkoituksenmukaisesti luokkatilanteessa
- On harvoin myönteinen, aktiivinen ja vastuuta omasta työskentelystään ottava

Oppilas saa heikon arvosanan, mikäli hänellä ei ole näyttöä kuvataiteen tiedoissa ja taidoissa.

7.4.16 Käsityö

Tavoitteet

Kurssi 1-3

Oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita ja ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi myöhemmin elämässään soveltaa jatko-opintoihin, työtehtäviin ja harrastuksiin
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti, mutta samalla myös suvaitsevasti omia ja muiden töitä sekä etsimään erilaisia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä ja omaa luovuutta
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari ja jotkut tuotteet voidaan kierrättää
- perehtyy suomalaiseen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin, sekä osin myös muiden maiden vastaaviin kulttuureihin, saaden näin ainesta suunnittelutyöhönsä ja oman identiteettinsä luomiseen/rakentamiseen
- oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja taitojaan

Käsityön yhteinen sisältö, joka käsitellään erikseen tekstiilitöissä ja teknisissä töissä niille ominaisin tavoin.

- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- muodot, sommitelut, värit
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- materiaali- ja kuluttajatietous
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- käsityössä olevien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin
- erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja esittelytekniikoita
- oman paikkakunnan yrittäjyyteen ja tuotantoelämään tutustuttaminen
- oman työskentelyn arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden tarkasteluun

7.4.16.1 Tekstiilityö

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ottamaan mitat ja valitsemaan oikean koon itselleen
- valitsemaan sopivat kaavat

SISÄLLÖT

1.kurssi

Ompelu

- perustyötapojen hallinta ja suunnittelu
- dokumentoinnin harjoittelu
- työturvallisuus
- koneiden käyttö
- tietoa materiaaleista

- leikkaamaan kankaan
- valmistamaan ompelutyönsä alusta loppuun (työn eri vaiheet)

- työn dokumentoinnin sanoin, näyttein ja kuvin
- luonnonkuitujen ja tekokuitujen erot
- miten työskennellään ottaen huomioon työturvallisuus asiat

2.kurssi

Tavoitteet

Oppilas oppii

- erilaisten kirjontatapojen nimet ja perinteet
- valitsemaan oikeat materiaalit erilaisiin kirjontatapoihin
- valmistamaan kirjontatyön ristipistoin
- työn dokumentoinnin sanoin, näyttein ja kuvin

SISÄLLÖT

Kirjonta

- erilaiset kirjontatekniikat ja perinteet
- työvälineet, langat ja pohjakankaat

3. kurssi

Tavoitteet

Oppilas oppii

- nimeämään ja käyttämään tilkkutöissä tarvittavia työkaluja (leikkuri, mallike, viivain)
- suunnittelemaan oman tilkkutyön, valitsemaan värit ja kuviot
- valmistamaan tilkkutyön, vanutikkauksen
- työn dokumentoinnin sanoin, näyttein ja kuvin

SISÄLLÖT

Tilkkutyöt

- kuviot tilkkutöissä
- työvälineet ja käyttö
- materiaalit
- värien yhdistäminen
- vanutikkaus

Hyväksytyt arvosanan 5 vähimmäisvaatimukset jokaiselle kurssille

Oppilas

- pyrkii oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- edistyy työssään jonkin verran
- osoittaa jonkin verran innostusta käsitöihin

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalla 8

Suunnittelu

Oppilas

- pystyy ohjatusti suunnittelemaan toteuttamiskelpoisia tuotteita, joiden suunnittelussa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit ja käyttötarkoitus
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi piirroksin, sanallisesti ja näytteen avulla siten, että käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus toteuttaa (valmistaa)

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee järjestelmällisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen
- osaa työskennellä tiimissä tai yksin
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden aineryhmien kanssa
- pyrkii työn toteuttamisessa siistiin ja huoliteltuun lopputulokseen

Itsearviointi sekä käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan ja osoittamaan sekä prosessin kulussa että tuloksissa vahvuuksia ja heikkouksia
- osoittaa käsityöprosessin arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja halunsa suunnata toimintonsa palautteen mukaisesti
- pyrkii arvioimaan arkielämässä tarvitsemaansa tuotteita esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

7.4.16.2 Tekninen työ

SISÄLLÖT

- perus- ja pohjatietojen kertaaminen ja täydentäminen
- työturvallisuuden korostaminen ja huomioiminen joka tilanteessa
- teknisen piirustuksen perusteet, mittaaminen, merkitseminen, piirrottaminen
- materiaalituntemus (puu, metalli sekä muovi)
- puun sekä metallin koneellinen työstö
- käsityömenetelmien ja käsityökalujen käytön harjoittelu
- puuliitokset ja liimalevyn valmistus
- metallin liitostekniikat
- töissä käytettävien materiaalien pintakäsittely
- työkalujen huolto
- kone- ja sähköopin harjoitukset
- sähköopin alkeiden kertaus ja harjoitukset
- elektroniikan alkeet, komponentit, piirikaaviot

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

7. luokka

Suunnittelu

Oppilas

- pystyy ohjatusti suunnittelemaan toteuttamiskelpoisia tuotteita, joiden suunnittelussa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden kestävyys, taloudellisuus ja käyttötarkoitus
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi piirroksin, sanallisesti ja näytteen avulla siten, että käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus toteuttaa (valmistaa)

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee järjestelmällisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tiimissä tai yksin
- osaa käyttää työssään kehittyntä teknologiaa
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden aineryhmien kanssa

Itsearviointi sekä käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan ja osoittamaan sekä prosessin kulussa että tuloksissa vahvuuksia ja heikkouksia
- osoittaa käsityöprosessin arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja halunsa suunnata toimintonsa palautteen mukaisesti
- pyrkii arvioimaan arkielämässä tarvitsemaansa tuotteita esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

Hyväksytyn arvosanan kriteerit:

oppilas

- pyrkii vain osittain oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta passiivisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- vaatii edistykseen aineessa lähes jatkuvaa opettajan avustamista

7.4.17 Liikunta

7.4.17.1 Liikunta (tytöt)

Tavoitteet

Oppilas

- ymmärtää liikunnan merkityksen yksilön ja koko yhteiskunnan kannalta
- saa virikkeitä monipuolisen liikunnan harrastamiseen myönteisessä ilmapiirissä ilman keskinäisen kilpailun liiallista korostumista
- harjaantuu motorisissa perustaidoissaan ja tavallisimmissa lajitaidoissa
- ymmärtää jatkuvan liikuntaharrastuksen merkityksen kuntotekijöiden (nivelliikkuvuus, lihasvoimakkuus, nopeus ja kestävyys) ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- oppii hyvää käytöstä, sovittujen sääntöjen noudattamista ja reilun pelin hengen toteuttamista
- ymmärtää henkilökohtaisen hygienian tärkeyden
- tottuu erilaisiin harjoittelumuotoihin ja –olosuhteisiin
- oppii ymmärtämään turvallisuustekijät
- hyväksyy oman lähtötasonsa ja pyrkii kehittymään sen pohjalta

SISÄLLÖT

7. luokka

1. kurssi

yleisurheilu

- cooperin testi
- erilaisia juoksuharjoituksia
- pikajuoksun lähtö ja pikajuoksu (paljon erilaisia reaktio- ja koordinaatioharj.)
- viestijuoksu
- vauhdillinen kuulantyyntö
- turbokehä viiden askeleen vauhdilla
- pituushyppy kokonaissuorituksena askelmerkein
- loikkaharjoituksia

suunnistus

- kartan avulla suunnistaminen tutussa maastossa
- askelparin käyttö matkan arvioinnissa
- kompassin käyttöharjoituksia

voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelu (lihaskuntoa ja liikkuvuutta kehittäviä harjoituksia kuntopiirien ja aerobic-tyyppisen harjoittelun avulla)
- lihaskuntotestit
- välinevoimistelu (välineen käyttö liikkeen tehostajana –esim. hypinaru, kuminauha ja toisaalta väline koordinaation kehittäjänä – esim. pallo, nauha)
- kehonhallinta ja telinevoimistelu (perusjänteveyden kehittäminen permannolla, köysissä, renkaissa, rekillä ja hypyissä)
  - kuperkeikat
  - käsinseisonta

- riipunnat
- kieppi
- polvikippi
- tasapainoharj. puomilla
- pääseisonta
- rattaanpyörä
- hypyt pitkittäiselle arkulle

2. kurssi

Musiikkiliikunta ja tanssi

- yksinkertaisten askelsarjojen suorittaminen musiikin mukaan
- oppilasryhmien omat tuotokset annettujen ohjeiden perusteella
- valssi (oikea käännös)
- jenka (ilman ympäripyörähdystä)
- jokin suomalainen ja ulkomainen parinvaihtotanssi

Palloilu

- koripallon tekniikan (kuljetus, syöttely, heitto) perusteiden opetus viitepelien, kuntopiirien ja kilpailujen avulla, peliä yksinkertaistetuina säännöin, katukoris.
- lentopallon peruslyöntien (sormilyönti eteenpäin ja hihalyönti) sekä aloitussyötön opetus, koppilentopalloa, pienpelejä
- salibandyn kuljetus- ja syöttelyharjoituksia, viitepelejä, säännöt ja peliä
- jalkapallon kuljetus- ja syöttelyharjoituksia, pienpelejä, säännöt ja peliä
- pesäpallon lyönti- ja kiinniottoharjoituksia, kärkkyminen, heittoharj., säännöt ja peliä

Luistelu ja jääpelit

- perusluistelutaitojen syventäminen , kaariliu'ut yhdellä jalalla, jarrutukset ja käännökset, yksinkertaisia muodostelmaluisteluharjoituksia
- jääleikkejä
- jääpallon perusharjoitukset ja peliä sovelletuin säännöin
- ringetten perusharjoitukset ja säännöt, peliä

Hiihto

- hiihdon perustaitojen ylläpitäminen ja edistäminen matkahiihdon avulla

Uinti ja hengenvälustaidot

- vedessä selviytyminen
- uimataidon kehittäminen, tavoitteena vähintään 200 metrin yhtäjaksoinen uintisuoritus

Hyväksytyin arvosanan arviointikriteerit

Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja hänellä on liikuntaan sopiva vaatetus. Oppilas pyrkii noudattamaan annettuja ohjeita kykyjensä mukaan. Jos oppilas on estynyt liikkumasta, hänellä tulee olla mukanaan huoltajan kirjallinen selvitys asiasta.

Arvosanan hyvä (8) arviointikriteerit

Oppilas täyttää liikunnan arviointikriteerien (toimintakykyisyys, liikuntataidot ja harrastuneisuus) eri osa-alueet hyvin. Oppilaan fyysis-motoriset kyvyt ovat hyvät. Oppilas on pääsääntöisesti innostunut liikunnasta. Hän suhtautuu saamaansa palautteeseen sekä onnistumiseen ja epäonnistumiseen tilanteen vaatimalla tavalla. Jonkin osa-alueen hyvä hallitseminen voi korvata toisen osa-alueen puutteita.

Kriteerit arvosanalle hyvä 8 Kurssi 1

Oppilas

- osaa yleisurheilun tekniikoita juoksuissa, pituushypyssä, kuulantönnössä ja keihäänheitossa
- pystyy juoksemaan Cooperin testissä vähintään 2100 metriä
- tuntee yleisimmät karttamerkit, osaa suunnistaa kartan avulla sekä hallitsee kompassin käytön perusharjoituksia, osaa liikkua luontoa kunnioittaen

- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon
- ymmärtää liikunnan ja lihashuollon merkityksen
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti
- osaa voimistelun ja kehonhallinnan perusliikkeitä telineillä, välineillä ja niitä ilman

Kurssi 2

Oppilas

- osaa luistella sujuvasti
- harjoittelee liikkumaan musiikin mukaan yksinkertaisia liikesarjoja välineen kanssa ja ilman
- osaa vakiotansseista valssia ja jenkkää
- osaa sisäpalloilulajien perustekniikat
- osaa lihashuollon perusteita ja lihashuoltoliikkeitä
- osaa pesäpallon ja jalkapallon perusteet
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti

8. luokka

3.kurssi

yleisurheilu

- cooperin testi
- koordinaatiota ja nopeutta kehittäviä harjoitteita
- kestävyyttä kehittäviä harjoituksia
- aitajuoksun tekniikkaharj. (kokonaissuoritus kaadetuilla aidoilla)
- keihäänheitto ilman vauhtia ja viiden askeleen vauhdilla
- kolmiloikan kehittelyä
- korkeushypyssä flopin kehittelyä mahdollisuuksien mukaan

suunnistus

- tutussa maastossa kartanlukuharjoituksia
- suunnistusreitti karttaa ja kompassia käyttäen
- reitinvalintaan liittyviä harjoituksia
- jokamiehen oikeudet

voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelua lihaksia monipuolisesti harjoittaen (kuntopallot, tuolit)
- kuntosaliin tutustuminen
- lihaskuntotestit
- välinevoimistelua pieniä liikeyhdistelmiä harjoitellen
- kehonhallinta ja telinevoimistelu (perusjänteveyden kehittäminen opittuja liikkeitä yhdistämällä permannolla, sekä harjoitukset köysissä, renkaissa, rekillä ja hypyissä)
  - käsinseisontakuperkeikka
  - puolivoltin kehittely
  - hypyt poikittaisen arkun yli
  - eritasojapuuharjoituksia mahdollisuuksien mukaan
  - nousut puomille

4. kurssi

musiikkiliikunta ja tanssi

- valssin vasen käännös
- jenkkää pyörien
- jokin suomalainen ja ulkolainen parinvaihtotanssi
- jokin muotitanssi (hip hop, break) mahdollisuuksien mukaan

palloilu

- lentopallon peruslyöntien ja syötön kertaus, passaus, torjuntaharj. verkolla, liikkuminen ja varmistus

- koripallon perustekniikan syventäminen, paikkapuolustuksen oppiminen, nopea vastahyökkäys, hyppyheitto, peliä
- salibandyn pelitaktiikkaa
- jalkapallon harhautukset, maalivahdin toiminta
- pesäpallossa ulkopelaajien sijoittuminen, kiinnioton varmistaminen lyönnistä ja heitosta

luistelu ja jääpelit

- luistelutaidon kehittäminen
- sosiaaliset kisat ja leikit jäällä
- pienpelit ja peliajatusten kehittäminen

hiihto

- hiihtotaidon kehittäminen ja ylläpitäminen retkihiihdon avulla
- talvisessa luonnossa liikkuminen

uinti

- uintitekniikkojen kertaus mahdollisuuksien mukaan
- matkauinti, tavoitteena 200 metriä keskeyttämättä eri uintityylejä vaihdellen

Arvosteluperusteet arvosanoille 5 ja 8

Arvosana 5

Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja hänellä on liikuntaan sopiva vaatetus. Jos oppilas on estynyt liikkumasta, hänellä tulee olla huoltajan selvitys asiasta.

Arvosana 8

Oppilas täyttää liikunnan arviointikriteerien (toimintakykyisyys, liikuntataidot, harrastuneisuus) eri osa-alueet hyvin. Oppilaan fyysis-motoriset kyvyt ovat hyvät. Oppilas on pääsääntöisesti innostunut liikunnasta. Hän suhtautuu saamaansa palautteeseen sekä onnistumiseen ja epäonnistumiseen tilanteen vaatimalla tavalla. Jonkin osa-alueen hyvä hallitseminen voi korvata toisen osa-alueen puutteita.

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä 8

3. ja 4. Kurssi

Oppilas

- osaa yleisurheilun perustekniikat yleisurheilussa, uusista lajeista ei vaadita
- kokonaissuorituksia (esim. aitajuoksu)
- osaa hyödyntää kompassia suunnistuksessa
- osaa joitakin liikeyhdistelmiä voimistelussa
- pystyy juoksemaan Cooperin testissä 2100 metriä
- osaa sisäpallopelien perustaidot sekä pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaisesti
- osaa jalkapallon ja pesäpallon perustaidot ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaisesti
- osaa liikkua musiikin mukaan lyhyen tanssin tai liikesarjan
- luistelee sujuvasti
- osaa lihahuoltoliikkeitä
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti
- tuntee vastuuta ja ottaa toiset huomioon
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti pukeutuneena ja tarvittavat liikuntavälineet mukana

9. luokka

SISÄLLÖT

Kurssi 5

Yleisurheilu

- cooperintesti
- erilaisia intervalliharjoituksia

- tasavauhtinen juoksu
- sykkeen tarkkailu ja sen merkitys urheilussa
- kiekonheiton tekniikka
- monipuolisia hyppy- ja loikkaharjoituksia

Suunnistus

- selviytyminen tuntemattomassa maastossa kartan ja kompassin avulla
- korkeuskäyrien mukaan suunnistaminen

Voimistelu

- kunto- ja perusvoimistelua välineillä tehostaen (kuminauhat, kuntopallot, hypinnarut, penkit)
- kuntosalissa omatoiminen harjoittelu, verryttelyn ja venyttelyn korostaminen
- lihaskuntotestit
- välinevoimistelussa tehtävät pienryhmissä (omat tuotokset aikaisemmin opitun pohjalta)
- telinevoimistelussa opitun kertaaminen, avustaminen ja virheiden korjaaminen

Kurssi 6

SISÄLLÖT

Musiikkiliikunta ja tanssi

- valssia suuntaa vaihtaen
- jenkkaa pyörien
- jivea mahdollisuuksien mukaan
- jokin suomalainen tai ulkolainen parinvaihtotanssi
- oma tuotos ryhmissä tai pareittain

Palloilu

- lentopallossa perustekniikan ylläpitoharjoituksia, peliä lentopallon säännöin
- koripallossa paikkapuolustuksen kertaus, puolustus- ja hyökkäyspelin tehostaminen
- salibandyssä ja jalkapallossa perustaitojen kertaamisen ohella pelitaktiikan syventäminen
- pesäpallossa pelitaktiikka sisä- ja ulkopelissä
- sulkapalloa, salamapalloa ja käsipalloa mahdollisuuksien mukaan
- mahd. palloilutestit

Luistelu ja jääpelit

- luistelukoe opituista perustaidoista
- omia muodostelmaluistelusommitelmia
- ringetteä ja jääpalloa pelikäsitystä syventäen

Hiihto

- hiihtotaidon ylläpitäminen matkahiihdon avulla
- hiihto kestävyyskunnan kehittäjänä
- talvisessa luonnossa liikkuminen

Uinti ja hengenpelastustaidot

- uintitaidon edistäminen ja hengenpelastustaitojen oppiminen mahdollisuuksien mukaan

Uusiin lajeihin tutustuminen

- 9. luokalla pyritään mahdollisuuksien mukaan tutustumaan joihinkin uusiin lajeihin kuten
- keilailuun, vesivoimisteluun ja itsepuolustustaitoihin

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä 8

Kurssi 5 ja 6

Oppilas

- osoittaa omatoimisuutta liikuntatunnilla esim. lihahuollon hoitamisessa
- pyrkii suoriutumaan voimistelu- ja tanssitunneilla annetuista tehtävistä ohjeita noudattaen

- osaa avustaa ja korjata pariaan yksinkertaisissa voimisteluliikkeissä
- osaa suunnistaa tuntemattomassa maastossa karttaa ja kompassia käyttäen
- pyrkii yleisurheilussa pitkäjänteisesti parantamaan suorituksiaan
- ymmärtää kestävyuden ja lihaskunnan merkityksen sekä pyrkii tunnilla toimimaan niiden kehittämiseksi
- juoksee Cooperin testissä 2200 metriä
- pystyy peleissä toimimaan joukkueensa parhaaksi ja sopimaan peliin liittyvistä järjestelyistä yhdessä ryhmänsä kanssa

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas

- osaa ydintaidot perusliikunnassa kuten juoksussa, pituus- ja korkeushypyssä sekä heitto- ja
- työntölajeissa
- pystyy voimistelussa suoriutumaan pienistä sarjoista permannolla, välineillä ja telineillä
- osaa jonkin suomalaisen kansantanssin ja seurataanssin ja osoittaa liikkumisessaan rytmillistä luovuutta
- osaa yleisimpien palloilulajien perusteet ja osaa pelata niitä sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa apuna käyttäen luontoa kunnioittaen, ymmärtää jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet
- pystyy uimaan syvään veteen hypättyään vähintään 200 metriä, josta 50 metriä on selkäuintia, sekä hallitsee vedestä pelastamisen taitoja
- osaa luistella sujuvasti ja hallitsee hiihdon perustyyliä
- osoittaa aktiivisuutta sekä oppimis- ja yrittämishalua liikuntatunneilla ja suhtautuu koululiikuntaan myönteisesti
- osoittaa toiminnassaan vastuuta ja kykyä ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia ja sääntöjä ja reilun pelin periaatteita
- pystyy itsenäiseen harjoitteluun ohjatussa tilanteessa sekä toimimaan ryhmässä ja joukkueessa
- ymmärtää terveyden ja liikunnan väliset yhteydet
- tuntee kansallista ja kansainvälistä liikuntakulttuuria

7.4.17.2 Liikunta (pojat)

Liikunnan opetuksessa korostetaan yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta.

Yleistavoitteet:

Oppilas

- kokee liikunnallista iloa ja oppii ymmärtämään säännöllisen liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- oppii vastuuntuntoiseksi ja oppii kehittämään ja tarkkailemaan omaa toimintakykyään
- oppii ymmärtämään omaa fyysistä ja psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- oppii liikunnan lajitaitoja, hahmottaa ja hallitsee eri liikeratoja sekä kehittää edelleen motorisia perustaitoja
- kehittää uimataitoaan ja vedestä pelastamisen taitoja mahdollisuuksien mukaan
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti eri liikuntatilanteissa
- oppii sosiaalisia taitoja; oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusmahdollisuuksiin
- oppii ilmaisemaan itseään vastuullisesti

SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä, heittoja eri liikuntalajeissa
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tanssia
- pallopelejä
- suunnistusta
- talviliikuntaa

- uintia ja vesipelastusta mahdollisuuksien mukaan
- toimintakyvyn kehittämistä ja seurantaan sekä lihahuolto
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista mahdollisuuksien mukaan

Arviointi

Arviointi suoritetaan jatkuvan näytön perusteella käyttäen oppilaan tavoitepohjaista arviointia. Arviointiin vaikuttaa olennaisesti oppilaan asenne, sosiaalisuus ja tehtävien suorittaminen sekä henkilökohtainen tieto- ja taitotaso.

Arviointiin vaikuttavat testit, asenne ja tieto-taitotaso sekä harrastuneisuus.

Hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

Oppilas

- osallistuu opetukseen
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- edistyy aineessa jonkin verran

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisempien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta

Päättöarvioinnissa otetaan huomioon Paanan koulun olosuhteet ja mahdollisuudet (esim. hiihto ja uinti) sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

7 luokka

1. kurssi

Tavoitteet:

- itsenäisesti ja ryhmässä toimiminen
- pallopelien keskeisten lajitaitojen oppiminen
- sosiaalisten taitojen syventäminen
- peruskunnon parantaminen
- lihahuolto
- yleisurheilun lajitekniikoiden kehittäminen
- motoristen taitojen edelleen kehittäminen
- jokamiehen oikeuksien ja suunnistuksen perustaitojen oppiminen
- liikunnan ja terveyden välisten yhteyksien ymmärtäminen

SISÄLLÖT

Jalkapallo

- tekniikka ja peliharjoitukset

Yleisurheilu

- peruskuntoharjoitteet
- yleisurheilun lajitekniikat
- juoksulajit
- kenttälajit
- Cooperin testi

Suunnistus

- karttamerkit
- kompassin ja kartan käyttö
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Sisäpalloilulajit

- kori-, lento- käsipallo sekä salibandy
- palloiluleikit ja –kisat

Arvosanalle hyvä (8) kriteerit

- Oppilas
- osaa jalka-, kori, lento- ja käsipallon sekä sählyn perustekniikoita ja pelaa sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa yleisurheilun tekniikoita juoksuissa, pituushypyssä, keihäänheitossa ja kuulantönnössä
- pystyy juoksemaan Cooperin testissä vähintään 2 300 metriä
- tuntee yleisimmät karttamerkit, osaa suunnistaa kompassin ja kartan avulla sekä tuntee jokamiehen oikeudet + velvollisuudet
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon
- ymmärtää liikunnan ja lihashuollon merkityksen
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti

2. kurssi

Tavoitteet:

- jääpelien keskeisten lajitaitojen oppiminen
- telinevoimistelutaitojen oppiminen ja motoristen taitojen kehittäminen
- lihaskestävyyden ja lihasvoiman kehittäminen
- lihashuolto
- vakiotanssin tanssitaitojen oppiminen
- rytmin merkityksen sisäistäminen
- sosiaalisten taitojen syventäminen
- peruskunnan parantaminen
- pesä- ja jalkapallon lajitaitojen kehittäminen

SISÄLLÖT

Luistelu/hiihto

- kaukalopallo, jääkiekko ja erilaiset kisat
- hiihtotekniikat mahdollisuuksien mukaan: perinteinen, luistelu

Voimistelu

- telinevoimistelu; permanto, arkku, nojapuut, rekki
- kuntovoimistelu

Tanssi

- vakiotanssit

Sisäpalloilulajit

Jalkapallo/Pesäpallo

- tekniikka- ja peliharjoitteet

Kriteerit arvosanalle hyvä 8

Oppilas

- osaa luistella sujuvasti
- osaa voimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osaa vakiotanssien peruskuvioita
- osaa pesäpallon perusteita

- osaa sisäpalloilulajien perustekniikoita
- osaa lihashuollon perusteita ja lihashuoltoliikkeitä
- pystyy juoksemaan kevään Cooperin testissä vähintään 2 300 metriä
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti

8. ja 9.luokat

3. – 6. kurssit

Tavoitteet:

- kurssien 1 ja 2 tavoitteita syvennetään
- perusvoiman ja lihaskunnan hankinta
- säännöllisen lihashuollon ja liikuntaharrastuksen syventäminen
- oman toimintakyvyn kehittäminen ja lisääminen

SISÄLLÖT

- kurssisisällöt samoja kuin 1-2. kurseissa kuitenkin asioita syventäen
- kuntosalityöskentely
- perusvoimahankinta
- lihaskestävyysharjoitteet
- lihashuolto

Arvosanan hyvä 8 kriteerit

1. ja 4. kurssi

Oppilas

- osaa jalka-, kori-, lento- ja käsipallon sekä salibandyn ydintaitoja ja pelaa sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa yleisurheilun tekniikoita juoksuissa, pituushypyssä, keihäänheitossa ja kuulantönnössä
- pystyy juoksemaan Cooperin testissä vähintään 2 400 m
- tuntee yleisimmät karttamerkit, mittakaavat ja osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa ikäkaudelle sopivan ja turvallisen kuntosaliharjoittelun
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti
- tuntee vastuuta ja ottaa toiset huomioon
- ymmärtää säännöllisen liikunnan ja lihashuollon merkityksen
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti
- osaa lihashuoltoliikkeitä

5. ja 6. kurssi

- osaa luistella sujuvasti
- osaa voimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osaa pesäpalloilun perusteita
- osaa sisäpalloilulajien perustekniikoita
- pystyy juoksemaan Cooperin testissä vähintään 2500 m
- osaa ikäkaudelle sopivan (perusvoimahankinta + lihaskestävyys) ja turvallisen kuntosaliharjoittelun
- ymmärtää säännöllisen liikunnan ja lihashuollon merkityksen
- osaa lihashuoltoliikkeitä monipuolisesti
- suhtautuu kaikkiin lajiharjoitteisiin tasapuolisesti
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta

7.4.18 Kotitalous

7 luokka

Kaikkien (1-3) kurssien yhteiset tavoitteet

Oppilas oppii ryhmässä työskennellessään ottamaan toiset huomioon ja työskentelemään erilaisten oppilastovereiden kanssa. Hän oppii ottamaan vastuun omista ja yhteisistä tehtävistä. Hän rohkaistuu omatoimisuuteen ja iloitsee yhteisistä saavutuksista. Hän ymmärtää hyvien tapojen ja aterioiden sosiaalisen merkityksen.

Oppilas oppii terveellisen ravinnon merkityksen terveydelle. Oppilas tiedostaa itsensä yksityiseksi kuluttajaksi ja pyrkii tekemään valintansa kriittisesti ja kestävästi kehitystä suosien. Oppilas oppii etsimään kotitalouden tietoa eri lähteistä ja hyödyntämään sitä.

1.kurssi

SISÄLLÖT

- tervetuloa kotitalousopetukseen
- ruoka ja ateriointi
- keittiöhygieniä ja siivous
- yksinkertaisia ruoanvalmistustehtäviä
- nuoren asema kodin arjessa

Tavoitteet:

Oppilas oppii

- toimimaan ryhmän jäsenenä ja noudattamaan hyviä tapoja
- harjoittelemaan turvallista, taloudellista ja hygieenistä työskentelyä
- harjoittelemaan elintarvikkeiden käsittelyä ja valmistamaan niistä yksinkertaisia ruokia ja leivonnaisia; tavallisimpia ruoanvalmistusmenelmiä
- ottamaan vastuulleen tehtäviä kodin arkiaskareista myös kotioloissa

2.kurssi

SISÄLLÖT

- ruoka-aineryhmät
- ravitsemussuosituksot, ruokaympyrä sekä -kolmio, terveellinen ruoka
- ravintoaineet
- peruseruoanvalmistusmenetelmiä, ateriakokonaisuuksia ja leivonnaisia
- oma rahankäyttösuunnitelma

Tavoitteet:

Oppilas oppii

- erilaisten ruoka-aineiden ominaisuuksia ja käsittelyä
- terveellisen ravitsemuksen perusteet
- harjoittelemaan uusia ruoanvalmistusmenetelmiä ja leivonnaisia
- suunnittelemaan rahankäyttöään ja suhtautumaan harkitsevasti ostopäätöksiinsä

3. kurssi

SISÄLLÖT

- ateriasuunnittelun perusteet
- ruoanvalinnan monet mahdollisuudet
- oman asun valinta ja hoito
- pyykinpesu ja jälkikäsittelyt
- siivoamalla siistiä; siivoussuunnitelma
- ergonomisia näkökohtia, ympäristöystävällisyys

Tavoitteet:

Oppilas oppii

- suunnittelemaan yksinkertaisia aterioita
- suhtautumaan kriittisesti tarjolla oleviin ruoanvalinnanmahdollisuuksiin
- itse kiinnittämään huomiota asunsa valintaan ja sen hoitoon
- suoriutumaan yksinkertaisista tekstiilienhoitomenetelmistä

- siivoamaan jälkensä ja huoneensa sekä avustamaan perheen yhteisissä kodinhoitoon liittyvissä tehtävissä
- valitsemaan hyviä työskentelyasentoja ja tekemään ympäristöä säästäviä valintoja

Hyväksytyin arvosanan (5) kriteerit

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

- on itsekäs, ei huomioi toisia
- häiritsee toisia
- yhteistyö sujuu huonosti
- ei kannu vastuuta

Käytännön työtaidot

- työskentelee vastahakoisesti
- tarvitsee jatkuvaa ohjausta
- ei oma-aloitteellisuutta
- työskentelee hitaasti ja huolimattomasti

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

- seuraa harvoin ohjeita
- ei hanki oma-aloitteisesti tietoa

Koulutyöskentely

- ei osoita harrastuneisuutta
- passiivinen
- häiriökäyttäytymistä
- välinpitämätön
- mahdollisesti paljon poissaoloja tunnilta

7.5 Valinnaisaineiden opetus ja tavoitteet

7.5.1 Luki-paja

Valinnainen luki-paja on suunnattu oppilaille, jotka tarvitsevat erityistä tukea joissain äidinkielen ja kirjallisuuden osa-alueissa. Oppiaineen kurssien tavoitteet ja sisällöt räätälöidään muodostuvan ryhmän mukaan siten, että kunkin oppilaan yksilölliset tarpeet huomioidaan mahdollisimman hyvin. Luki-paja tukee kaikkien lukuaineiden opiskelua.

SISÄLLÖT

1. kurssi

- eri opiskelutekniikoiden harjoittelua ja oman oppimistyylin tarkkailua
- erityyppisten kaunokirjallisten tekstien ja asiatekstien työstämistä
- suullisen ilmaisun harjoituksia
- omien tekstien tuottamista eri menetelmin
- keskeisten oikeinkirjoitusasioiden kertausta

2. kurssi

- itselle sopivien opiskelutekniikoiden harjoittelua ja oppimisen tarkkailua
- erilaisten tekstien lukemista ja työstämistä eri menetelmin
- ryhmäviestintätilanteiden harjoittelua
- erilaisten tekstien laatimista eri menetelmin

- oikeakielisyyden harjoittelua

Tavoitteet

1. kurssi

Oppilas

- pyrkii löytämään itselleen sopivia opiskelutekniikoita
- kehittää arkielämässä tarvittavia äidinkielen taitojaan
- osaa lukea erilaisia tekstejä ja analysoida niitä
- rohkaistuu suulliseen ilmaisuun
- haluaa kehittää kirjallista ilmaisuaan
- perehtyy oikeakielisyyden perusteisiin

2. kurssi

Oppilas

- kehittää itselleen sopivia opiskelutekniikoita
- haluaa parantaa sujuvaa lukutaitoaan lukemalla ja työstämällä erilaisia tekstejä
- osallistuu aktiivisesti keskusteluun
- osaa kuunnella ja arvostaa muita puhujia ja erilaisia mielipiteitä
- laatii erilaisia tekstejä, esimerkiksi: kuvaavia, kertovia, pohtivia ja fiktiivisiä
- noudattaa kirjoittaessaan oikeakielisyyssääntöjä

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai ainakin on yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy kokeesta ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- palauttaa kaikki kurssityöt
- lukee yhteisesti sovitut tekstit
- osallistuu suullisen ilmaisun harjoitukseen

7.5.2 Luova kirjoittaminen

SISÄLLÖT

1.kurssi

- virittäytyminen kirjoittamiseen omista havainnoista, kokemuksista ja ajatuksista käsin
- aistiharjoituksia
- kerronnan keinot
- kaunokirjallisuuteen tutustumista
- eri tekstilajeihin tutustumista

2.kurssi

- tyyliharjoituksia
- kielen keinot
- kaunokirjallisuuteen tutustumista
- tekstien julkaisemista mahdollisuuksien mukaan

Tavoitteet

1. kurssi

Oppilas

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään kirjoittamalla
- perehtyy kirjallisuuden luonteeseen ja ilmaisutapoihin
- kehittyä lauseiden ja virkkeiden luomisessa

2. kurssi

- hallitsee oikeakielisyyden

Oppilas

- harjaantuu tekstintekoprosessissa
- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi
- osaa ottaa vastaan palautetta ja osaa muokata tekstiä
- osaa antaa palautetta muiden teksteistä
- perehtyy kirjallisuuden luonteeseen ja ilmaisumuotoihin

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Oppilas:

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy kokeesta ja muista kirjallisista tuotoksista pääsääntöisesti hyväksytysti
- palauttaa kaikki kurssityöt
- lukee yhteisesti sovitut tekstit

7.5.3 Näyttämöilmaisu

Tavoitteet ja sisällöt

Opetuksen tavoitteena on antaa valmiuksia itsensä ilmaisuun ja itsensä toteuttamiseen poistamalla fyysisiä, psyykkisiä ja emotionaalisia esteitä, jotka jarruttavat rohkeaa ja spontaania esiintymistä paitsi ennakoituissa niin myös yllättävissä tilanteissa. Tavoitteena on myös luoda pohja näyttämöharrastukselle paitsi itse esittäen myös vastaanottajana. Kurssin kasvatuksellisenä sisältönä on projektiluontoisen työn vaatiman vastuullisuuteen kasvattaminen, luovuuteen rohkaiseminen ja omien vahvuuksien löytäminen.

Käytännön työskentelyssä keskitytään näytelmien sisältöön ja sanomaan.

Samoin näytelmiä pyritään kuvitteellisesti "siirtämään näyttämölle".

Pääsääntöisesti ryhmätyönä toteutettava jakso pyrkii löytämään keinot näytelmän eri osa-alueiden (roolityö, lavastus, valot, äänitekniikka yms.) käytännön toteuttamiseksi. Opetus keskittyy paljolti käytännön työhön (ongelma-ratkaisu-toteutus-toteutuksen arviointi).

Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan oppilaita todellisen teatterimaailman arkipäivään vierailien teattereiden harjoituksissa ja käyttäen näin tulleita mahdollisuuksia havainnoida eri alueiden ammattilaisten työtä ja ratkaisuja.

Näyttämöilmaisuuden kurssin tueksi pyritään löytämään alalta kummilaitos tai -henkilö, jonka tehtävänä on opetuksen kiinnipitäminen elävässä teatterimaailmassa.

8. luokka

1.kurssi

- oppilaan oman olemassa olevan ilmaisutaidon käytön lohkaiseminen ja löytäminen
- ryhmän vastuullisena jäsenenä toimiminen
- vapautuneeseen ilmaisuun kasvaminen
- suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden hyväksyminen

2. kurssi

- esitysten valmistaminen ryhmänä ja opettajan johdolla
- esityksiin liittyvien ongelmien ratkaisu

9. luokka

3. ja 4. kurssi

Kerrataan ja syvennetään 1. ja 2. kurssien taitoja ja valmistetaan ns. päättötyö näyttämölle.

Arviointi

Näyttämöilmaisu arvioidaan numeroarvostelulla. Arvioinnissa korostuu yhteistyökyky, vastuullisuus, ryhmätoiminta ja harrastuneisuus.

Tapakasvatus

Tapakasvatus korostuu kurssin työtapojen kautta. Oppilas huomaa vastuullisuuden, työmoraalin ja ihmissuhdetaitojen merkityksen kurssilla toteutettavan tuotannon onnistumisessa.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit 8 ja 9. luokka

oppilas

- pyrkii oppiaineineen tavoitteiden saavuttamiseen, yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy tuntitehtävistä pääsääntöisesti hyväksytysti
- kurssin perusvaatimukset hyväksytylle osaamiselle:
- pääsääntöisesti oppilaan oma toiminta pyrkii tukemaan ryhmän tavoitteita

Päättöarvioinnin hyvä (8) kriteerit

Oppilaan tulee:

- tietää teatterin valmistuksen osatekijät
- pystyä itsenäiseen työskentelyyn ryhmän tavoitteeseen pääsemiseksi
- osoittaa ennakkoluulottomuutta uusia asioita kohtaan
- hallita ryhmätyöskentelytaitoja
- suhtautua arvostavasti työtovereihinsa, työvälineisiinsä ja työturvallisuutta edistäviin asioihin
- pystyä esittämään käsityksiään käsiteltävästä asiasta, puolustamaan kantaansa arvostaa itsensä ja toisten tekemää työtä
- huolehtia omasta osuudestaan prosessin eri vaiheissa

7.5.4 Englanti, syventävä

9.luokka

1.kurssi

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

- koulu ja kaverit
- taskurahan tarve ja käyttö
- harrastukset ja vapaa-aika
- perhe-elämä ja kotityöt
- ostoksilla; vaatteet ja värit

Rakenteet

- ääntämisharjoituksia
- persoonapronominien muodot ja niiden käyttö
- genetiivit
- artikkelin käyttö
- perfekti ja partisiipin presens
- kestopresens ja -imperfekti

2. kurssi

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

- internet ja sähköposti
- sukupuolten väliset suhteet
- matkustaminen ja sää
- terveys
- työ ja opiskelu

Rakenteet

- fuuturi
- be able to- rakenne
- aikamuodot
- adjektiivin vertailu
- epäsuora kysymys
- adverbin muodostus ja taivutus
- passiivi
- sanajärjestys
- ääntämisharjoituksia

Tavoitteet kursseissa 1 ja 2

Kieli

Oppilas oppii

- ymmärtämään normaalia puhuttua ja kirjoitettua englanninkielistä tekstiä, joka käsittelee jokapäiväisiä asioita
- ymmärtämään ja referoimaan asiapitoisia tekstejä
- selviytymään sujuvasti keskusteluista englanninkielisen puhujan kanssa ja pitämään yllä keskustelua
- kirjoittamaan englanninkielisiä asiapitoisia tekstejä annetuista aiheista
- tuottamaan kieliopillisesti oikeita melko monimutkaisiakin englannin kielen rakenteita
- ymmärtämään englanninkielen idiomeja ja tuottamaan itse niitä

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään englannin kielen merkityksen maailmankielenä
- vertailemaan omaa ja englanninkielisiä kulttuureita, niin että hän pystyy englannin kielellä kertomaan näiden maiden tyypillisimmistä kulttuuripiirteistä
- arvostamaan ja kunnioittamaan omaa ja vieraita kulttuureja
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään opiskelulle välttämättömiä strategioita ja työtapoja
- hyödyntämään monipuolisesti opiskelussaan tieto- ja viestintätekniikkaa, osaa mm. etsiä tietoja internetistä
- huomaamaan tekemiään virheitä ja itse korjaamaan niitä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja oman kielitaitonsa kehittymistä

Hyväksytyyn arvosanan kriteerit

Oppilas

- pyrkii oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta ja osallistuu säännöllisesti opetukseen
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- edistyy aineessa jonkin verran
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne
- osaa kirjoittaa lyhyitä englanninkielisiä kirjoitelmia
- hallitsee ainakin osan kurssissa esiin tulleista kielioppirakenteista
- pystyy ymmärtämään ja poimimaan keskeiset kohdat englanninkielisestä tekstistä
- pystyy keskustelemaan englanninkielisen puhujan kanssa arkipäiväisistä asioista, vaikka ei itse pystyisikään viemään keskustelua eteenpäin

- osaa ääntää tavallisimmat englanninkieliset sanat niin, että kuulija ymmärtää

Arviointikriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Kuullun ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää suurimman osan puheesta, joka käsittelee tuttuja aiheita
- pystyy seuraamaan sujuvasti keskustelua
- ymmärtää suurimman osan sanastosta ja aika paljon idiomeja

Puhuminen

Oppilas

- selviytyy sujuvasti tuttuja aiheita käsittelevästä keskustelusta
- ääntäminen on ymmärrettävää
- osaa käyttää arkipäivän sanastoa sujuvasti ja monipuolisesti
- hallitsee hyvin keskeiset perusrakenteet

Tekstin ymmärtäminen ja kirjallinen tuottaminen

Oppilas

- ymmärtää asiapitoisiakin tekstejä ja pystyy poimimaan niistä pääkohdat
- pystyy kirjoittamaan sujuvaa englanninkielistä tekstiä omaa elämänpiiriä sivuavista aiheista

Arviointi kursseissa 1-2

Kurssit arvioidaan numeerisesti 4 – 10. Kurssiarvosanaa annettaessa otetaan huomioon kurssikokeiden arvosanat ja jatkuvat näytöt

7.5.5 Ranska

Ranskan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia ranskankielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ranskan kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Ranskan kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa.

8. luokka SISÄLLÖT

1. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- tapakulttuuriin liittyvä kieli perusvuorovaikutustilanteissa
- itsestä ja lähiympäristöstä puhuminen
- perhe ja vapaa-aika.

Rakenteet

- persoonapronominit, demonstratiivipronominit ja omistuspronominin, olla ja omistaa-verbit, kieltolauseet, prepositioita, lukusanat 1-20 ja adjektiivin taivutusta.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista.

2. Kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista

- henkilön kuvailu: tuttavista kertominen ja ystävien esittely
- paikan kysyminen ja kertominen
- matkasuunnitelmista kertominen.

Rakenteet

- lisää prepositioita, lisää lukusanoja, epäsäännöllisiä verbejä, kysymysten muodostaminen, verbin perustaivutus, kellonajat ja lisää adjektiivin taivutuksesta.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista.

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja ranskalaista kulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

TOIMINTATAVAT

Tekstit ovat lyhyitä, alussa lähinnä dialogeja. Pääpaino on hyvään ääntämistaidon ja kuullunymmärtämistaidon kehittämisessä. Koska kirjoitus melkoisesti eroaa ääntämisestä, myös tähän kiinnitetään huomiota. Tunnilla on runsaasti suullista harjoittelua. Sanaston oppiminen vaatii useimmilta myös paljon kotityöskentelyä. Kielioppi vaatii osansa, koska se poikkeaa melkoisesti oppilaan aikaisemmin opiskelemista kielistä.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan työskentelyn seurantaan ja asetettujen tavoitteiden saavutustasoon. Pidetään summatiivisia kokeita ja pikkutestejä. Oppilasta toteutetaan itse arvioimaan työtään ja sen tuloksia.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää kahdeksannen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

9. LUOKKA

3.kurssi

SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

- kahvilassa asiointi
- matkailu
- säästä kertominen
- arian suunnittelu ja reseptien tulkkaminen.

Rakenteet

- epäsäännöllisiä verbejä, lukusanat, kysymysten teko, genetiivi, prepositiot ja partitiivi.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omilla tuotoksissa.

4. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- henkilön kuvaaminen
- vuokrahuoneiston etsiminen lehti-ilmoituksen perusteella
- tapaamisen sopiminen ja ravintolassa asioiminen
- kirjeen kirjoittaminen.

Rakenteet

- epäsäännöllisiä verbejä, järjestysluvat, käskymuoto, adjektiivin taivutus, perfekti, persoonapronominien objektimuodot, futuuri, päiväys ja partitiivi.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omilla tuotoksissa.

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja ranskalaista kulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

TOIMINTATAAVAT

Menestyksellinen opiskelu vaatii oppilaalta aktiivisuutta sekä luokassa että kotona. Kaikkia kielitaidon osa-alueita harjoitellaan. Pidetään mielessä, että kielen oppiminen käy yrityksen ja erehdyksen kautta.

Arviointi

Arvioidaan tuntityöskentelyä jatkuvasti. Seurataan tavoitteiden saavuttamista. Pidetään kirjallisia kokeita ja viimeisen kurssin jälkeen valtakunnallinen päättökoe. Oppilaiden itsearviointia pyritään ohjaamaan realistiseen suuntaan.

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää yhdeksännen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Taitotasosteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1-A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2-A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ranskalaisen kulttuurin keskeisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Oppimaan oppiminen

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

7.5.6. Saksa

8. luokka

Tavoitteet

- Oppilas oppii selviytymään tavallisista jokapäiväisistä tilanteista saksaa puhuvissa maissa. Hän oppii
- ymmärtämään tavallista saksankielistä puhetta ja yksinkertaista saksalaista tekstiä.
  - ääntämään saksaa niin, että hänet ymmärretään oikein
  - keskustelemaan jokapäiväisistä aiheista ja asioimaan jokapäiväisissä tilanteissa saksan kielellä.
  - tutustuu kielialueen tapoihin niin, että osaa käyttäytyä siellä sopivalla tavalla.

SISÄLLÖT

1.kurssi

1. Saksa tutuksi saksaksi
2. Koululaiselämää

2.kurssi

1. Perhe ja vapaa-aika
  2. Asuminen, ruoka ja vaatteet
- Lyhyitä puheharjoittelun soveltuvia tekstejä, etupäässä vuoropuheluita.

TOIMINTATAVAT

Oppiminen tapahtuu alkuvaiheessa suurelta osalta yhdessä oppitunnilla. Pariharjoittelua on paljon, jotta jokaisella oppilaalla olisi mahdollisimman usein tilaisuus käyttää kieltä. Harjoitusten ja työtapojen tavoitteena on totuttaa oppilaat käyttämään kielestä kaikkea oppimaansa ja irtaannuttaa heidät kappalekohtaisesta ajattelusta. Oppilaat tottuvat miettimään, mikä meni vikaan ja miksi. Jos oppilas ei osaa korjata, voi oppilastoveri auttaa ja vasta viime kädessä opettaja. Rakenteiden oppiminen perustuu oppilaan omaan oivaltamiseen, jolloin oppiminen on mieleenpainuvaa. Kotitehtävät vahvistavat oppimista myös kotona. Erityisesti sanojen oppiminen on oppilaan vastuulla.

9. luokka

Tavoitteet

Oppilas on tutustunut saksaa puhuviin maihin ja niiden elämään. Hän pystyy edustamaan Suomea asiantuntevasti Keski-Euroopassa. Hän pystyy ymmärtämään monenlaista tekstiä ja monenlaista puhetta. Hän pystyy itse osallistumaan keskusteluun monista jokapäiväisistä aiheista. Hän osaa ilmaista ajatuksia kirjallisestikin tutuista asioista. Hänellä on saksan kielessä vankka pohja, jota voi myöhemmin laajentaa ja syventää.

SISÄLLÖT

3. kurssi

Tähän asti opitun kertausta. Oppilaat "matkailevat" Saksassa ja oppivat kertomaan matkalla näkemästään ja kokemastaan menneessä ajassa.

4.kurssi

Keskustellaan nuorille tärkeistä asioista Saksassa ja Suomessa. Oppilas oppii toimimaan asiantuntevana "isäntänä" ja "emäntänä" saksaa puhuville vieraille.

TOIMINTATAVAT

Oppilaalla on edelleen tilaisuus osallistua aktiivisesti opetukseen: puhua, toimia erilaisissa tilanteissa, hankkia tietoa erilaisista asioista. Työskentely on avoimempaa ja itsenäisempää kuin tähän asti, sillä oppilas on jo kartuttanut kielitaitoaan niin paljon, että pystyy hyödyntämään sitä monipuolisesti. Oppilas tekee edelleen kotitehtävät tunnollisesti ja pitää huolta sanojen opiskelusta, jolloin ilmaisumahdollisuudet laajenevat kaiken aikaa.

Toiminnan ja tulosten arviointi

Arviointi pohjautuu oppilaan säännölliseen itsearviointiin (arviointilomake). Arvioinnissa korostetaan tuntityöskentelyä, yrittämistä, tehtävien tekemistä ja osaamista. Tuntityöskentelyä ja kotitehtävien osaamista testataan myös kirjallisesti. Isoja summatiivisia jaksokokeita järjestetään tarvittaessa, kuitenkin yleensä vasta kursseilla 3 ja 4.

Päättöarvioinnin hyvä (8) kriteerit

Ymmärtäminen

Puheen ymmärtäminen

Oppilas

- saa selville pääkohdat selkeästä, yleiskielisestä puheesta, joka käsittelee tuttuja ja läheisiä asioita.
- ymmärtää riittävästi selviytyäkseen tavallisimmista arkielämän palvelutilanteista, esimerkiksi kaupassa, lippumyymälässä, postissa, pankissa, opastettaessa yms.
- ymmärtää hänelle esitettyjä yksinkertaisia henkilökohtaisia kysymyksiä, käskyjä ja kehotuksia, kunhan ne tarvittaessa toistetaan.

Tekstin ymmärtäminen

Oppilas

- pystyy löytämään selkeästi aiheeseen liittyviä tietoja yksinkertaisista materiaaleista, kuten pikkuilmoituksista, aikatauluista, ruokalistaista, TV-ohjelmista, opasteista ym.
- ymmärtää pääkohdat lyhyistä, kertovista ja kuvailevista teksteistä, jotka käsittelevät tuttuja ja mielenkiintoisia asioita.
- ymmärtää lyhyitä, yksinkertaisia henkilökohtaisia viestejä, esimerkiksi kirjeitä, sähköpostia tai kortteja.

Tuottaminen

Puhuminen ja vuorovaikutus

Oppilas

- pystyy kertomaan muutamalla yhtenäisellä virkkeellä itsestään, lähiympäristöstään tai muusta itseään kiinnostavasta aiheesta.
- osaa esittää tutuista aiheista yksinkertaisia kysymyksiä ja vastata lyhyesti kysymyksiin, jotka koskevat häntä itseään tai hänen lähiympäristöään.
- osaa käyttää kulttuurin mukaisia ilmauksia tavallisimmissa kontaktitilanteissa, kuten tervehdittäessä, esitettäessä (teittely/sinuttelu), kiitettäessä, pyydettyäessä, anteeksipyydettyäessä ja hyvästeltäessä.
- pystyy esittämään asiansa ymmärrettävästi tavallisissa arkielämän palvelutilanteissa, esimerkiksi kaupassa, lippumyymälässä, postissa, pankissa, opastettaessa yms.
- pystyy selviytymään lyhyistä sosiaalisista vuoropuheluista, vaikka ei pystykään tavallisesti pitämään keskustelua yllä.
- pystyy esittämään mielipiteensä sekä tiedustelemaan puhekeskustelunsa mielipidettä.
- pystyy pyytämään toistoa silloin, kun ei ymmärrä kuulemaansa sekä toistamaan oman puheensa ja selvittämään sitä tarvittaessa eri keinoin, kun syntyy kommunikaatiokatkos.
- saattaa puhua vielä epävarmasti ja tehdä virheitä, mutta viesti välittyy.

Kirjoittaminen

Oppilas

- pystyy kirjoittamaan lyhyen, yhtenäisen tekstin tutusta aiheesta, esimerkiksi kertomaan itsestään, lähiympäristöstään, kotimaastaan ja harrastuksistaan. Mahdollisista virheistä huolimatta teksti on ymmärrettävää.
- pystyy kirjoittamaan ymmärrettävästi yksinkertaisia arkielämän viestejä, lyhyitä henkilökohtaisia kirjeitä, kortteja ja sähköpostiviestejä.

Kulttuurikompetenssi

Oppilas

- ymmärtää kielen ja kulttuurin (laajassa merkityksessä) yhteyden; tuntee keskeisiä kohdekulttuuriin kuuluvia normeja, arvoja, uskomuksia ja tapoja; tietää miten ne heijastuvat viestintään ja sopeuttaa oman viestintänsä kohdekulttuuriin.
- tietää keskeisiä asioita kielialueen maantieteestä, elinkeinoista ja kulttuureista.

7.5.7 Venäjä

Venäjän kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Venäjän kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Venäjän kielen opetuksen tulee painottaa puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa.

1. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- oppilas saa ensikosketuksen venäläiseen kulttuuriin ja elinpiiriin: hän tutustuu maan tapojen mukaiseen puhutteluun ja kohteliaaseen kysymiseen ja vastaamiseen arkipäivän yksinkertaisissa puhetilanteissa
- oppilas harjoittelee paljon ääntämistä (painotus, rytmi, intonaatio) ja kyrillisiin kirjaimin kirjoitetun tekstin lukemista sekä opettelee kirjoittamaan sitä.

Rakenteet

- lukusanat 1-10, persoonapronominit, kieltosana, akkusatiivi, verbitaivutus, possessiivipronominit ja monikkomuotoja.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista

2. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- oppilas kuvailee paikkoja ja ihmisiä
- kortin kirjoittaminen ja puhelinkeskustelutilanne
- keskustelua harrastuksista
- oppilas kertoo, missä hän asuu ja missä on töissä
- avun pyytäminen
- oppilas harjoittelee edelleen paljon ääntämistä ja kyrillisiin kirjaimin kirjoitetun tekstin lukemista sekä opettelee kirjoittamaan sitä.

Rakenteet

- substantiivien suku, preteriti, adjektiivit, lisää lukusanoja, yksikön ja monikon nominatiivi, verbitaivutusta, adverbi, akkusatiivi, prepositionaali.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista

Tavoitteet

Kieli

- Oppilas oppii
- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita

- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

TOIMINTATAVAT

Tekstit ovat lyhyitä, alussa lähinnä dialogeja. Pääpaino on hyvän ääntämistaidon, kirjoitustaidon ja kuullunymmärtämistaidon kehittämisessä. Kyrillisten kirjainten oppimiseen kiinnitetään huomiota. Tunnilla on runsaasti suullista harjoittelua. Sanaston oppiminen vaatii useimmilta myös paljon kotityöskentelyä.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan työskentelyn seurantaan ja asetettujen tavoitteiden saavutustasoon. Pidetään summatiivisia kokeita ja pikkutestejä. Oppilasta toteutetaan itse arvioimaan työtään ja sen tuloksia.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää kahdeksannen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

9. luokka

SISÄLLÖT

3. kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- kerrataan kahdeksannen luokan asioita
- arkipäivän tilanteita: ruokailu, vaateostot, harrastuksista kertominen, tienneuvominen.

Rakenteet

- substantiivin taivutusta, persoonapronominien akkusatiivi, perusluvut ja järjestysluvut, genetiivi, verbitaivutusta (preteriti ja konditionaali), datiivi ja adverbi.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksissa

4. Kurssi

Tilanteet ja aihepiirit

- asuminen
- musiikkimieltymyksestä kertominen
- kaupassa asiointi
- terveysasemalla: sairauksista kertominen
- loma ja vapaa-ajan viettosuunnitelmat
- tutustuminen venäläiseen kulttuurielämään.

Rakenteet

- possessiivipronomininit, genetiivi, datiivi, adjektiivin taivutus, monikkomuotoja, instrumentaali, liittofutuuri.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista

Tavoitteet

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

TOIMINTATAVAT

Menestyksellinen opiskelu vaatii oppilaalta aktiivisuutta sekä luokassa että kotona. Kaikkia kielitaidon osa-alueita harjoitellaan. Pidetään mielessä, että kielen oppiminen käy yrityksen ja erehdyksen kautta.

Arviointi

Arvioidaan tuntityöskentelyä jatkuvasti. Seurataan tavoitteiden saavuttamista. Pidetään kirjallisia kokeita ja viimeisen kurssin jälkeen valtakunnallinen päättökoe. Oppilaiden itsearviointia pyritään ohjaamaan realistiseen suuntaan.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- tekee kotitehtävänsä tai on ainakin yrittänyt tehdä ne (työkirjassa ja /tai vihossa merkintöjä)
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesti kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti
- ymmärtää yhdeksannen luokan keskeisten sisältöjen pääkohdat.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kieli

Taitotasoasteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1-A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2-A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja venäläisen kulttuurin keskeisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Oppimaan oppiminen

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

7.5.8 Tukimatematiikka

TOIMINTA-AJATUS

Tukimatematiikan kurssit kulkevat mahdollisuuksien mukaan pakollisen matematiikan kurssien kanssa rinnan, jolloin oppilas voi harjoitella lisää kurssien sisältöä. Kurssin aikana voi olla myös ennakoivaa perustaitojen kertaamista.

Tukimatematiikan opetus toteutetaan valinnaisaineena, jossa opetusta on kaksi viikkotuntia sekä 8. että 9. luokalla. Oppilas voi valita tukimatematiikan molempina vuosina, tai vain toisena.

Tavoitteet

Kurssi antaa oppilaille mahdollisuuden laajentaa pakollisen matematiikan harjoitteluvaihetta.

8. luokka

1. kurssi

- prosenttilaskua ja sovellutuksia kun perusarvo on tunnettu
- tilastomatematiikkaa
- klassinen todennäköisyys
- polynomilaskentaa

2.kurssi

- ensimmäisen asteen yhtälöitä
- suhde ja verranto
- verrantomuotoisia yhtälöitä
- kuvioden yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- ympyrän mittoja ja pinta-aloja
- suorakulmainen kolmio ja Pythagoraan lauseen sovellutuksia

9. luokka

3.kurssi

- trigonometrisia funktioita ja sovellutuksia
- säännöllisten kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia
- yhtälöpareja ja sovellutuksia
- prosenttilaskua

4.kurssi

- potenssikaavat
- polynomilaskentaa
- funktio ja niiden kuvaajat
- suora kuvaajana
- paraabeli ja muita kuvaajia
- lukujoukkoja ja lukujonoja
- keskeisten oppisisältöjen kertausta

Arviointi

Pelkkänä harjoittelukurssina tukimatematiikan kurssin tavoitteena on yhteisen matematiikan arvosanan parantaminen. Kurssin suppeuden vuoksi myös näyttö tavoitteiden saavuttamisesta saadaan yhteisen matematiikan kursseilla. Työskentely tämän tavoitteen saavuttamiseksi voidaan ilmaista korottamalla tai alentamalla valinnaisaineen arvosanaa tähän nähden. Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin.

Päätösarviointi

Oppilas saa lukuvuoden päättyessä suorittamiensa kurssien perusteella päättöarvosanan. Jos oppilas osallistuu kaikkiin neljään kurssiin saa hän päättöarvosanan kaikkien kurssien perusteella.

7.5.9 Matematiikka, syventävä

TOIMINTA-AJATUS

Syventävän matematiikan tarkoitus on syventää matematiikan osaamista koulukurssin ulkopuolelle ja antaa parempi lähtökohta seuraavan koulutason, erityisesti lukion laajan matematiikan opiskeluun. Opetus toteutetaan valinnaisaineena, jossa opetusta on kaksi viikkotuntia sekä 8. että 9. luokalla. Oppilas voi valita syventävän matematiikan molempina vuosina, tai vain toisena. Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön, opinnäytetöihin ja formatiivisiin kokeisiin

Tavoitteet

Syventävän matematiikan tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia matemaattiseen ajatteluun, todistusmenettelyyn ja matematiikan lainalaisuuksien käyttöön kehiteltäessä lausekkeita.

8. luokka

1.kurssi

SISÄLLÖT

- tasogeometriaa
- geometrista piirtämistä
- geometrista todistusmenettelyä

Arvioinnin kriteeri arvosanalle 8

- oppilas hallitsee hyvin geometriset merkintätavat ja käyttää niitä
- systemaattisesti geometrisissä piirroksissa
- oppilas osaa kirjoittaa sanallisia piirrosohjeita geometrisia nimityksiä käyttäen
- oppilas ymmärtää geometrisen todistusmenettelyn periaatteita ja osaa todistaa
- tärkeimmät lauseet
- oppilas hallitsee urakäsitteen

Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin.

2.kurssi

SISÄLLÖT

- vektorikäsite
- vektorien käyttöä geometriassa
- vektoriesitysten perusteita

Arvioinnin kriteeri arvosanalle 8

- oppilas hallitsee käsitteet vektori ja suuntajana
- oppilas osaa muodostaa vektorilausekkeita suuntajanoja käyttäen
- oppilas osaa soveltaa vektorilaskentaa vektorisuureisiin
- oppilas osaa todistaa muutamia geometrisia lauseita vektoreita käyttäen

Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin.

9. luokka

3.kurssi

SISÄLLÖT

- polynomien laskutoimitukset ja polynomien tekijöihin jako
- rationaalilausekkeiden sieventäminen ja laskutoimitukset

Arvioinnin kriteeri arvosanalle 8

- oppilas osaa polynomien kerto- ja jakolaskua algoritmisesti
- oppilas osaa jakaa polynomeja tekijöihin käyttäen yhteisiä tekijöitä ja muistikaavoja

- oppilas osaa rationaalilausekkeiden käsittelyä sekä niiden ominaisuuksia.

Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin.

4.kurssi

SISÄLLÖT

- ensimmäistä ja toista astetta olevien yhtälöiden ratkaisua
- epäyhtälöiden ratkaisemista ja niiden soveltamista käytännön ongelmiin
- potenssi- ja juurilausekkeiden laskusääntöjä

Arvioinnin kriteeri arvosanalle 8

- oppilas osaa ratkaista enintään toista astetta olevia yhtälöitä
- oppilas osaa ensimmäisen asteen epäyhtälöiden ratkaisemista
- oppilas osaa soveltaa yhtälöitä ja epäyhtälöitä mm. kaupallisten laskujen ratkaisuihin
- oppilas osaa potenssien ja juurilausekkeiden sieventämistä

Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin.

Päätösarviointi

Oppilas saa lukuvuoden päättyessä suorittamiensa kurssien perusteella päätösarvosanan. Jos oppilas osallistuu kaikkiin neljään kurssiin saa hän päätösarvosanan kaikkien kurssien perusteella.

7.5.10 Kemia syventävä

SISÄLLÖT

1. kurssi

Jaksollinen järjestelmä ja elektronikuoret
Moolin käsite, atomi ja molekyyli­massat, ainemäärä
Reaktioyhtälöiden kertoimet ja moolien merkitys
Konsentraatio, liuosten valmistus
Kaasujen moolitilavuus NTP:ssä
Aiheisiin liittyvät laboratoriotyöt

2.kurssi

pH-käsitteen ja konsentraation yhteys
Happo-emästitraukset ja pH-käyrät
Saostustitrauksia
Hapetusluvut ja hapetus-pelkistytitraukset
Sähkökemian työt,
Vesitutkimus
Orgaaniset yhdisteet, rakentelu ja synteetit
Synteesituotteen puhtauden tutkiminen

Tavoitteet

Lisätä oppilaan valmiuksia luonnontieteelliseen ymmärtämiseen yleisen kemian oppimäärää syventämällä monipuolisten laboratoriotöiden ja kemiallisten laskutehtävien avulla.

Oppilas oppii

- työskentelemään sujuvasti laboratoriossa
- ymmärtämään atomi- ja molekyyli­massojen merkityksen, ainemäärän käsitteen ja suorittamaan niillä laskutoimituksia
- tuntemaan kemiallisen konsentraation ja laskemaan pitoisuuksia ja valmistamaan tarkkoja liuoksia
- tuntee konsentraation ja pH:n yhteyden
- osaa suorittaa erilaisia titrauksia ja tuntee pH-käyrän
- monipuolisemmin erilaisia orgaanisen kemian yhdisteitä
- suorittaa yksinkertaisen orgaanisen synteessin
- osaa tutkia joidenkin yhdisteiden puhtautta

- tuntee hapetus-pelkistysreaktioita ja osaa jossain määrin käyttää elektronin siirtymisiä reaktion kertoimien määrittämiseen

Arvionti

Oppimista arvioidaan monipuolisesti mm.

- formatiivisilla kokeilla ja opinnäytetöillä
- laboratoriotyöskentelyä ja kotitehtäviä seuraamalla
- itsearviointilla

Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä oppilaiden asenne työskentelyyn ja harrastuneisuus

Oppilaille annetaan palautetta numeroarvioinnilla ja sanallisesti.

Arvosanan 5 kriteerit

Oppilas osallistuu opetukseen

- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista testeistä hyväksytysti
- osaa laskea yksinkertaisen molekyylin molekyyli­massan
- osaa tehdä liuoksen ja titrata

7.5.11 Fysiikka syventävä

SISÄLLÖT

1. Kurssi

Syventävä mekaniikka;
Dynamiikan tutkimustöitä ja laskutehtäviä
Newtonin lait
Statiikan tutkimustöitä ja laskutehtäviä
Syventävä tähtitiede

2. Kurssi

Sähköoppia ja elektroniikkaa;
erilaisia kokeellisia tutkimustehtäviä sekä laskuharjoituksia
Syventävä termodynamiikka;
tutkimustyöt ja laskutehtävät

Tavoitteet

Lisätä oppilaan valmiuksia luonnontieteelliseen ymmärtämiseen yleisen fysiikan oppimäärää syventämällä monipuolisten kokeellisten tutkimusten ja fysiikan laskutehtävien avulla.

Oppilas tietämys luonnontieteellisen tutkimuksen tekemisestä syvenee

Oppilas oppii suunnittelemaan luonnontieteellisiä koejärjestelyjä, ja tekemään monipuolisia mittauksia

Valmiudet mittaustulosten taulukointiin ja graafiseen käsittelyyn lisääntyvät

Oppilaan matemaattisen mallintamisen taidot, tulosten arviointi ja soveltaminen syvenevät

Oppilas oppii käyttämään erilaisia tutkimusvälineitä

Arvionti

Oppimista arvioidaan monipuolisesti mm.

- formatiivisilla kokeilla ja opinnäytetöillä
- tutkimustöitä ja kotitehtäviä seuraamalla
- itsearviointilla

Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä oppilaiden asenne työskentelyyn ja harrastuneisuus

Oppilaille annetaan palautetta numeroarvioinnilla ja sanallisesti

Arvosanan 5 kriteerit

Oppilas osallistuu opetukseen

- seuraa opetusta ja osallistuu kokeelliseen työskentelyyn
- selviytyy kirjallisista testeistä hyväksytysti
- osaa laskea yksinkertaisia fysiikan laskutehtäviä

7.5.12 Musiikki

Yleistä:

Musiikin tietoja ja taitoja pyritään jäsentämään ja syventämään vuosiluokkien 8 ja 9 aikana. Opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja -merkintöjä luovasti.

KESKEISET SISÄLLÖT

8lk	9lk
<ul style="list-style-type: none"> • omien laulujen, sanoitusten ja sävellysten kehittelyä • omaa musisointia yksin ja yhdessä • tutustutaan kevyen musiikin vaiheisiin Suomessa ja ulkomailla • näyttämö- ja elokuvamusiikki	<ul style="list-style-type: none"> • musiikki ammattina • erilaisia projektitöitä, esiintymisiä, musiikkiteatteria jne. ryhmän harrastuneisuuden pohjalta • tutustutaan erilaisiin musiikkiteknologisiin sovelluksiin • pyritään hyödyntämään paikallisia musiikin ammattilaisia • luovaa yhteistoimintaa muiden taitoja taideaineiden kanssa • jazz- musiikkiin tutustuminen

Tavoitteet:

Oppilas:

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla
- oppilas pystyy analysoimaan erilaisia ääniympäristöjä
- oppilas laajentaa ja syventää eri musiikkityylien tuntemusta
- musiikin teorian peruskäsitteiden vahvistaminen tekemisen avulla

8 lk:n valinnaisen kurssin kriteerit arvosanalle 8:

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodian mukaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja
- hallitsee musiikin teorian peruskäsitteet hyvin
- oppilas osaa tehdä omia sanoituksia ja sävellyksiä ja pystyy esittämään niitä toisille
- oppilas tunnistaa ja pystyy nimeämään hyvin kevyen musiikin vaiheita Suomesta ja ulkomailta
- oppilas on tutustunut hyvin näyttämö- ja elokuvamusiikin osa-alueeseen

9 lk:n valinnaisen kurssin kriteerit arvosanalle 8:

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodian mukaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon bändin kanssa
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan, osaa analysoida musiikkia kattavasti
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja
- hallitsee musiikin teorian peruskäsitteet hyvin
- on ollut mukana tuottamassa jotakin musiikkiprojektia esim. bändiprojekti, musikaali jne.
- tunnistaa jazzin eri tyylilajeja hyvin ja pystyy nimeämään suuria jazzvaikuttajia
- oppilas tiedostaa, mitä mahdollisuuksia tarjoaa musiikki ammattina
- oppilas on tutustunut musiikkiteknologisiin sovelluksiin

Päätösarvioinnin sekä 8, että 9 lk:n valinnaisten kurssien kriteerit arvosalle 5:

- oppilas osallistuu opetukseen
- suorittaa hyväksytysti opintokokonaisuudet

7.5.13 Kuvataide

Kuvataiteen valinnaisen kurssit ovat yhteisenä aineena opiskeltuun verraten, syventäviä luonteeltaan.

Kuvataiteen opetuksessa 8 ja 9 luokilla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden vuorovaikutuksesta kehittyy. Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Keskeisen väriopin kertaus
- Sommittelun perusteet, syventäminen
- Tilahahmotus:
- Pinta ja ulottuvuus: Perspektiivi- ja tilahahmottamisen syventäminen
- Koristepinta, sidottu rytmi, pelkistäminen ja rikastaminen
- Portfolio: Kineettinen pinta
  - Pintasommitelma, sidottu rytmi
  - reliefi, kipsi, muottivalu
  - paperileike, mobile, kollaasi

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

- Graafinen suunnittelu: Kirjan päällys
  - Kuvankäsittely
  - Digitaalisen kuvankäsittelyn perusteet
  - Omien tuotosten valmistaminen ja muokkaus kuvankäsittelyn avulla
  - Kuvittamisen ja kuvankäsittelyn töistä valmistetaan portfolio.
  - Valokuvaus:
    - Mustavalkoinen valokuvaus ilmaisun välineenä
    - Teema, kuvaus, pimiötyöskentely sekä pienoisenäyttelyn koostaminen omista kuvatuotoksista annetun teeman pohjalta.
    - Elokuva: Elokuvakerronnan arviointia, sisältö ja rakenneanalysointia

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Teema: Ihminen ja kuva
- Syvennetään keskeisten kuvataiteen ilmiöiden tuntemusta tutkielmien sekä oman työskentelyn kautta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Teema :Ihmisen mitta
- Luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus
- Asumisen tarpeet
- Oman kulttuuriympäristön muotokieli

Tavoitteet

Oppilas oppii

- Tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.
- Nauttimaan omien ajatustensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti.
- Arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä.
- Hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä.
- Tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.
- Tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa.
- Ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.

9lk.

SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- Piirtäminen:
  - Valööripiirtämisen syventäminen
  - Kokeilevia piirustustekniikoita
  - Perspektiivi- ja tilakäsityksen syventäminen
- Maalaaminen:
  - Maalauksen ilmaisullinen sisältö
  - Ilma- ja väriperspektiivi, valo- ja varjo
  - Kokeilevaa työskentelyä eri tekniikoita
- Sommittelu:
  - Kuvan rakenne - sommittelu
- Grafiikka:
  - Taide- ja tietokonegrafiikka
  - Graafinen suunnittelu

Media ja kuvaviestintä

- Valokuvauksen syventäminen; Neulanreikäkamera
- Kuvan käsittely ja kuvamanipulaatio
- Elokuvan arviointi

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tyylipiirteitä ja edustajia
- Oman ympäristön eilispäivä, nykypäivä ja huomina

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Länsimaisen taiteen keskeisiä tyyliisuntia
- Kuvan merkitys kulttuureissa
- Muotoon ja sisältöön liittyviä analyysiharjoituksia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- Hallitsemaan kuvataiteen keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.
- Nauttimaan omien ajatustensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti.
- Tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä näkökulmasta.
- Hallitsemaan länsimaisen taiteen tyyliisuntia.
- Ymmärtämään suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun estetiikkaa.
- Ymmärtämään taiteen merkityksen tärkeänä osana omaa elämäänsä.
- Hallitsemaan häntä ympäröivää visuaalista kulttuuria ja suhtautumaan siihen analyysoivan kriittisesti.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Tavoitteiden saavuttaminen

- Oppilas saavuttaa keskeiset tavoitteet puutteellisesti

Oppisisällön hallinta

- Tiedot

Tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta suoriutuakseen työtehtävistään

Tehtävät usein tekemättä

- Taidot

On lyhytjänteinen ja osoittaa taitojaan harvoin

Työskentelee vastahakoisesti ja kausittain

On huolimaton ja pinnallisesti tekevä

- Asenteet

Toimii epätarkoituksenmukaisesti luokkatilanteessa

On harvoin myönteinen, aktiivinen ja vastuuta omasta työskentelystään ottava

Oppilas saa heikon arvosanan, mikäli hänellä ei ole näyttöä kuvataiteen tiedoissa ja taidoissa.

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle hyvä (8)

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Oppilas osaa

- Ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- Käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita.
- Valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimman materiaalin ja tekniikan.
- Selostaa kuvan tekemisen prosessin luonnoksista valmiisiin töihin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas osaa

- Tunnistaa keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja osaa sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen.
- Tarkastella ja tulita taiteen ja viestinnän kuvia.
- Hyödyntää näyttely- ja museokäyntejä sekä internetin kulttuuripalveluja.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas osaa

- Oppilas osaa erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineiden esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia.
- Tuntee suunnittelun ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään.
- Osaa tunnistaa kulttuuri- tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä.

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

Oppilas osaa

- Oppilas osaa kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita; valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvankäsittelyä ja graafista suunnittelua.
- Osaa analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta.

Työskentelytaidot ja tiedonhankintataidot

Oppilas osaa

- Havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saadun palautteen omassa työskentelyssään.
- Osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa.
- Pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn, että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa.
- Osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

Tavoitteiden saavuttaminen

Oppilas saavuttaa keskeiset tavoitteet puutteellisesti

Oppisisällön hallinta

Tiedot

Tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta suoriutuakseen työtehtävistään
Tehtävät usein tekemättä

Taidot

On lyhytjänteinen ja osoittaa taitojaan harvoin
Työskentelee vastahakoisesti ja kausittain
On huolimaton ja pinnallisesti tekevä

Asenteet

Toimii epätarkoituksenmukaisesti luokkatilanteessa
On harvoin myönteinen, aktiivinen ja vastuuta omasta työskentelystään ottava

Oppilas saa heikon arvosanan, mikäli hänellä ei ole näyttöä kuvataiteen tiedoissa ja taidoissa.

7.5.14 Tekninen työ

8 lk.

SISÄLLÖT

- teknisen piirustuksen käytön harjoittelu
- puun käsittelyä sekä koneellisesti että käsin
- metallin perustyö- ja työstötapojen harjoittelua esim. liitostekniikat
- työstötekniikkaan tutustuminen
- metallisorvaus
- metallin kuumakäsittely
- erilaisten koneitten rakenteeseen tutustuminen ja niiden huollon harjoittelua
- elektroniikan harjoitukset ja laiterakentelu
- tietotekniikan hyväksikäyttö käsityössä mahdollisuuksien mukaan esim. tekninen piirustus
- neljän viikkotunnin valinta mahdollistaa aihealueiden syventämisen ja opetuksen tarkemman yksilöimisen ja kohdentamisen

Tavoitteet:

Oppilas

- kertaa seitsemännen luokan oppisisällön sekä laajentaa alemmilla vuosikursseilla opittuja tietoja ja taitoja
- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- kartuttaa selviytymistaitoja jokapäiväiseen elämään, näitä selviytymistaitoja ovat esim. oma-aloitteisuus, ongelmanratkaisutaito, sekä luovuus ja kyky soveltaa näitä em. taitoja omassa elämässään
- huomioi työturvallisuuden

Päätöarvioinnin kriteerit 8 luokan lopussa arvosanalle 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- oppilas kykenee ohjatusti suunnittelemaan toteuttamiskelpoisen tuotteen. Suunnittelussa on otettu huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit sekä valmistettavan tuotteen esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- suunnitelma on merkitty muistiin siten, että siitä käy ilmi, millainen tuote on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa

Valmistaminen

Oppilas pyrkii työskentelemään tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä. Hän hallitsee perustekniikat siten, että tuotteesta tulee yhtä kestävä, tarkoituksenmukainen, ekologinen ja esteettinen kuin on suunniteltu. Oppilas pystyy hyödyntämään töissään alemmilla vuosikursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Oppilas pystyy etenemään työssään ilman opettajan jatkuvaa opastusta. Hän pystyy ratkaisemaan työhön liittyviä ongelmia joko yksin tai opettajan kanssa. Oppilas auttaa tarvittaessa muita työn etenemisessä.

Itsearviointi sekä käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan ja osoittamaan sekä prosessin kulussa että tuloksissa vahvuuksia ja heikkouksia. Käsityöprosessin arvioinnissa hän osoittaa kritiikinsietokykyä ja halunsa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti. Oppilas osoittaa positiivista asennetta työskentelyään kohtaan.

Päättöarvioinnin kriteerit 8 luokan lopussa arvosanalle 5

Oppilas

- pyrkii vain osittain oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta passiivisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- vaatii edistyäkseen aineessa lähes jatkuvaa opettajan avustamista

SISÄLLÖT

Tekninen työ

- perus- ja pohjatietojen kertaus ja täydentäminen
- aihepiirien itsenäistä suunnittelua ja valmistusta
- tietotekniikan hyödyntäminen esim. suunnittelu
- teknisen ongelmanratkaisukyvyyn ja luovuuden hyödyntäminen
- itsenäinen päättötyön valmistaminen omien suunnitelmien pohjalta
- oman kotiseudun yritystoimintaan ja teollisuuteen tutustuminen mahdollisuuksien mukaan
- laajempi neljän viikkotunnin oppimäärä mahdollistaa aihealueiden syventämisen ja opetuksen tarkemman yksilöimisen ja kohdentamisen

Tavoitteet 9 lk.

oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita
- osaa ratkaista eteen tulevat ongelmat itsenäisesti ja hakea tietoa eri lähteistä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin
- pystyy kehittämään omaa työskentelyä ja taitojen arviointia sekä hyödyntämään ongelmanratkaisutaitoja
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja
- tutustuu käsityöperinteeseen
- huomioi työturvallisuuden

Päättöarvioinnin kriteerit 9. luokan lopussa arvosanalle 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas pystyy ohjatusti suunnittelemaan toteuttamiskelpoisia tuotteita, joiden suunnittelussa on

pyrity ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Oppilas dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa

Valmistaminen

Oppilas pyrkii työskentelemään tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä. Hän hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee yhtä kestävä, tarkoituksenmukainen, ekologinen ja esteettinen, kuin on suunniteltu. Oppilas osaa soveltaa alemmilla vuosikursseilla sekä muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa. Hän kykenee myös muuttamaan suunnitelmiaan valmistamisen aikana, jos tarvetta siihen ilmenee tai osoitetaan. Oppilas pystyy etenemään työssään ilman opettajan jatkuvaa opastusta. Hän pystyy ratkaisemaan työhön liittyviä ongelmia joko yksin tai opettajan kanssa. Oppilas auttaa tarvittaessa muita työn etenemisessä.

Itsearviointi sekä käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan ja osoittamaan sekä prosessin kulussa että tuloksissa vahvuuksia ja heikkouksia. Hän osoittaa käsityöprosessin arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja halunsa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti. Oppilas muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan sekä osoittaa positiivista asennetta työskentelyään kohtaan.

Päättöarvioinnin kriteerit 9 luokan lopussa arvosanalle 5

oppilas

- pyrkii vain osittain oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen
- seuraa opetusta passiivisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- vaatii edistykseen aineessa lähes jatkuvaa opettajan avustamista

7.5.15 Tekstiilityö, valinnainen

1. kurssi

SISÄLLÖT

Virkkaus

- virkkauslangat
- koukut
- virkkauskuviot, silmukat ja pylvää
- ohjeiden tulkitseminen

Tavoitteet

Oppilas oppii

- valitsemaan oikean langan ja koukun omaan työhönsä
- erilaisia virkkauskuvioita
- tulkitsemaan virkkausohjetta
- valmistamaan virkaten työn, esim. liinan, pitsin, pipon jne.

2. Kurssi

SISÄLLÖT

Ompelu

- erilaisten asujen suunnittelu ja valmistus eri materiaaleista
- valmiit kaava-arkit, muotilehdet
- työohjeen tulkitseminen/noudattaminen itsenäisesti

Tavoitteet

Oppilas oppii

- suunnittelemaan asun itselleen omia ideoitaan käyttäen
- käyttämään valmiita ja muotilehtien kaava-arkkeja
- tulkitsemaan työohjetta itsenäisesti
- valmistamaan asunsa vaihe vaiheelta

3. Kurssi

SISÄLLÖT

Kudonta

- kangaspuiden rakenne
- yksinkertaisimmat sidokset, mm. palttina, ripsi, toimikas
- kudontakehykset, pirtanauhat

Tavoitteet

Oppilas oppii

- suunnittelemaan oman työn, esim. värit, raidat
- käyttämään (kutomaan) kangaspuilla esim. poppanaliinan
- solmimaan hapsut

4. Kurssi

SISÄLLÖT

Kankaan koristelu

- kirjonta käsin tai koneella
- applikointityöt
- kankaanpainanta

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tekemään kirjontatyön ompelukoneella tai käsin
- suunnittelemaan ja toteuttamaan applikointityön
- painamaan kankaalle kuvioita käyttämällä valmiita tai itse tehtyjä sapluunoita

9. luokka

5. Kurssi

SISÄLLÖT

Ompelu

- erilaisten sisustustekstiilien ja asujen suunnittelu ja valmistaminen eri materiaaleista

Tavoitteet

Oppilas oppii

- suunnittelemaan, valmistamaan ja dokumentoimaan työnsä eri vaiheet sanoin, kuvin ja piirroksin
- etsimään itsenäisesti tietoa ja neuvoja alan kirjoista ja lehdistä

6. Kurssi

SISÄLLÖT

Neulonta

- neulonta käsin
- puikot ja langat
- erilaiset neulepinnat, mm. kirjoneule, palmikko ja patentti
- merkkien- ja ohjeiden tulkitseminen

Tavoitteet

Oppilas oppii

- valitsemaan oikean langan (materiaalin) työhönsä ja oikeat puikot
- erottamaan erilaisia neulepintoja
- tulkitsemaan ohjeita
- valmistamaan neuletyön
- hoitamaan neuletöitä, esim. pesu ja säilytys

7. Kurssi SISÄLLÖT

Trikoo

- trikoo materiaalina, mm. joustavat kankaat ja neuleet
- saumurin monipuolinen käyttö
- oikean mallin ja kaavan valitseminen joustavalle materiaalille

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään saumuria monipuolisemmin sekä myös ompelukoneen joustavia ompeleita
- valitsemaan mallin ja kaavan käyttötarkoituksen mukaan joustavalle materiaalille
- valmistamaan vaateen vaihe vaiheelta

8. Kurssi SISÄLLÖT

Muut tekniikat

- decoupage- tekniikka
- helmikirjonta
- askartelu, mm. joulu-, pääsiäis- ja vappukortit, koristeet
- pehmolelut
- huovutus
- silkkimaalaus

Tavoitteet

Oppilas oppii

- valmistamaan esim. kivoja lahjoja ja sisustustekstiilejä
- käyttämään omaa luovuuttaan ja omia ideoitaan
- arvostamaan itse tehtyjä lahjoja ja niiden ainutlaatuisuutta

8. – 9. luokka

Kurssien 1-8 hyväksytyt arvosanan 5 vähimmäisvaatimukset

Oppilas

- pyrkii oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen
- oppilas yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä ja taitojensa mukaan
- pyrkii saamaan työnsä valmiiksi sovitussa ajassa
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä

8. – 9. luokka

Kaikkien kurssien 1-8 päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Suunnittelu

Oppilas

- pystyy ohjatusti suunnittelemaan toteuttamiskelpoisia tuotteita, joiden suunnittelussa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden kestävyys, taloudellisuus ja käyttötarkoitus

- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi piirroksin, sanallisesti ja näytteen avulla siten, että käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus toteuttaa (valmistaa)
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen käsityö-, muotoilu- ja teknologiakulttuurista

Valmistaminen

Oppilas

- pyrkii työn toteuttamisessa siistiin ja huoliteltuun lopputulokseen
- työskentelee järjestelmällisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tiimissä tai yksin
- osaa käyttää työssään kehittyntä teknologiaa
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden aineryhmien kanssa

Itse arviointi ja käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas

- osoittaa kiinnostusta tekstiilityötä kohtaan, on yhteistyökykyinen ja arvostaa muiden näkemyksiä ja ideoita
- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan ja osoittamaan sekä prosessin kulussa että tuloksissa vahvuuksia ja heikkouksia
- osoittaa käsityöprosessin arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja halunsa suunnata toimintonsa palautteen mukaisesti
- pyrkii arvioimaan arkielämässä tarvitsemiaan tuotteita esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

7.5.16 Tanssi- ja liikeilmaisuus

8. luokka

1.kurssi

SISÄLLÖT

- luovan tanssin harjoituksia mielikuvia apuna käyttäen
- erilaisia liiketehtäviä aikaa, tilaa ja voimaa varioiden
- liikkeen laadun tehostamista erilaisia apuvälineitä käyttäen
- kehonhallinnan parantaminen tanssitreenin ja yksinkertaisen akrobatian avulla

2.kurssi

SISÄLLÖT

- tutustuminen eri tanssityyleihin (step, hip hop, jazz- ja showtanssi)
- omien tanssien suunnittelua ryhmissä
- aikaisemmin opittua hyödyntäen tehdään yhdessä esitys tai näytös

Tavoitteet kursseissa 1 ja 2

Oppilas

- hyväksyy itsensä ja ryhmän muut jäsenet
- oppii omatoimisuutta
- edistyy liikeilmaisussa ja kehonhallinnassa
- tutustuu eri tanssityyleihin
- laajentaa käsitystään tanssista
- edistyy luovuudessa
- oppii eri tanssityyleille yhteisiä elementtejä
- pystyy toimimaan yksin, ryhmässä ja parin kanssa
- oppii avustamaan ja tukemaan heikompiin

Arvosanan 8 kriteerit

Oppilas

- saapuu tunnille ajoissa ja on pukeutunut asianmukaisesti
- osallistuu tunnilla kaikkeen toimintaan omien edellytystensä rajoissa
- pystyy toimimaan ryhmässä ja pareittain
- pystyy harjoittelemaan omatoimisesti hänelle annettua tehtävää
- suhtautuu saamaansa palautteeseen asiallisesti ja pyrkii korjaamaan toimintaansa palautteen ohjaamaan suuntaan
- osoittaa halua kehittyä ja on yritteliäs
- suhtautuu myönteisesti tanssi- ja ilmaisuliikunnan eri osa-alueisiin

9. luokka

3.kurssi

SISÄLLÖT

- oman liikekielen kehittämistä liiketehtävien ja kehonhallinnan kautta
- venytys- ja rentousharjoituksia
- tanssitreeniä eri tanssityyleille yhteisten elementtien kehittämiseksi
- varjon, uv-valon ja videotykin hyödyntämistä luovan tanssin harjoituksissa

4.kurssi

SISÄLLÖT

- kokeillaan eri tanssityylejä (step, hip hop, jazz- ja showtanssi sekä moderni tanssi)
- laajennetaan tanssikäsitystä tutustumalla videoiden avulla myös muihin tanssityyleihin
- tutustutaan tanssin historiaan
- tehdään ryhmissä omia tansseja ja valmistellaan pieni esitys tai näytös

Tavoitteet kursseissa 3 ja 4

Oppilas

- kehittää omaa liikekieltään liiketehtävien ja kehonhallinnan kautta
- oppii venyttelemään ja rentoutumaan keskittyneesti
- kehittyy eri tanssityyleissä ja laajentaa täten käsitystään tanssista
- oppii tekemään eri tanssityyleille yhteisiä elementtejä
- saa kokemuksia varjon, uv-valon ja videotykin hyödyntämisestä tanssitunnilla
- tutustuu tanssin historiaan
- suunnittelee tansseja ryhmissä tai parin kanssa

Arvosanan 8 kriteerit

Oppilas

- on ajoissa tunnilla asianmukaisesti pukeutuneena
- keskittyy tunnilla opetettaviin asioihin ja tekee parhaansa kehittyäkseen suorituksissaan
- suhtautuu ennakkoluulottomasti tunnilla tehtäviin harjoitteisiin
- pystyy toimimaan pienryhmissä ja parityössä
- pystyy suorittamaan omatoimisesti hänelle annetun liiketehtävän
- suhtautuu asiallisesti ryhmän muihin jäseniin ja heidän tuotoksiinsa
- ottaa saamansa palautteen asiallisesti vastaan ja pyrkii korjaamaan toimintaansa palautteen suuntaan

7.5.17 Valinnainen liikunta (palloilu/ lihaskuntokurssi) pojat

1.2. 3. ja 4. kurssi

SISÄLLÖT

- eri palloilulajien tekniikka ja peliharjoitteita
- kuntosalipainotteinen lihaskuntoharjoittelu

Tavoitteet:

- eri palloilulajien perustekniikoiden hallinnan syventäminen
- liikunnallisen ilon ja myönteisten liikuntakokemusten tunteminen
- jatkuvan fyysisen kunnon ylläpitäminen ja lisääminen
- uusiin lajeihin tutustuminen (esim. keilaaminen)
- eri palloilulajien sääntötuntemuksen syventäminen
- motoristen taitojen syventäminen
- eri lihasryhmien tasapainoinen kehittäminen
- lihahuollon merkityksen ymmärtämisen syventäminen
- ikäkaudelle sopivan, turvallisen kuntosaliharjoittelun oppiminen
- sosiaalisten taitojen edelleen kehittäminen
- itsensä ja omien taitojensa hyväksyminen

Kriteerit arvosanalle hyvä 8

Oppilas

- osaa eri palloilulajien perustaidot ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- ymmärtää säännöllisen liikunnan merkityksen ja jatkuvan fyysisen kunnon ylläpitämisen
- osaa voimahankinnan kuntosalivälineillä ja lihahuollon
- osaa voimahankinnan systemaattisuuden merkityksen ja turvallisuuden sekä toimii salilla sen mukaan
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua sekä varustautuu liikuntatunneille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti, noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta
- ei valikoi tietoisesti tiettyjä lajeja vaan suhtautuu kaikkiin lajeihin tasapuolisesti
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään ja pystyy kohtaamaan omia ja muiden epäonnistumisia

8. luokka

9. luokka

Kaikkien kurssien yhteiset tavoitteet

Seitsemännen luokan asioiden kertaaminen sekä tietojen ja taitojen laajentaminen. Pyritään itseohjautuvaan työskentelyyn.

Oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita ja ottamaan työskentelyssään huomioon myös esteettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi myöhemmin elämässään soveltaa jatko-opintoihin, työtehtäviin ja harrastuksiin
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti, mutta samalla myös suvaitsevasti omia ja muiden töitä sekä etsimään erilaisia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä ja omaa luovuutta
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari ja jotkut tuotteet voidaan kierrättää
- perehtyy suomalaiseen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin, sekä osin myös muiden maiden vastaaviin kulttuureihin, saaden näin ainesta suunnittelutyöhönsä ja oman identiteettinsä luomiseen/rakentamiseen
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä

7.5.18 Valinnainen liikunta, tytöt

1.kurssi

SISÄLLÖT

- tenniksen ja sulkapallon perusharjoituksia
- lenkkeilyä ja lihahuoltoa
- lihaskuntoharjoituksia
- voimistelua

2. kurssi

SISÄLLÖT

- jääliikuntaa (pelejä sekä perusluisteluharjoituksia)
- kuntosalityöskentelyä
- perinteisten koululajien syventäviä harjoituksia
- tutustumiskäynnit keilaamaan ja squashiiin

Tavoitteet kursseissa 1 ja 2

Oppilas

- parantaa fyysistä ja psyykkistä kuntoaan liikkumalla mahdollisimman monipuolisesti
- syventää lajitaitojaan perinteisissä koululiikuntalajeissa
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan johonkin uuteen liikuntalajiin
- oppii harjoittelemaan omatoimisesti valvotuissa olosuhteissa
- tottuu toimimaan ryhmässä ja parittain sekä suorittamaan annettuja tehtäviä
- suhtautuu myönteisesti kaikkeen liikuntaan

Arvosanan 8 kriteerit (kurssit 1 ja 2)

Oppilas

- tulee ajoissa tunnille ja on pukeutunut asianmukaisesti
- suhtautuu myönteisesti kaikkeen liikuntaan
- tekee parhaansa omien edellytystensä rajoissa
- ymmärtää sääntöjen merkityksen oman ja muiden ryhmän jäsenten kannalta
- ymmärtää liikunnan yhteyden terveyteen sekä terveellisten elämäntapojen merkityksen
- pystyy omatoimiseen työskentelyyn valvotuissa olosuhteissa
- osoittaa halua kehittyä ja toimii tavoitteiden suunnassa
- pystyy toimimaan yksin, ryhmässä ja parittain

9. luokka, 2 viikkotuntia

3.kurssi

SISÄLLÖT

- tenniksen ja sulkapallon säännöt, peliä
- omatoiminen lenkkeily ja lihahuolto
- kuntopiirit oman kuntotaso mukaan
- tutustuminen vesivoimisteluun

4.kurssi

SISÄLLÖT

- talviurheilulajeja
- kuntosalityöskentelyä
- perinteisten koululiikuntalajien syventäviä harjoituksia

Tavoitteet kursseissa 3 ja 4

Oppilas

- harjaantuu tenniksessä ja sulkapallossa sekä oppii edm. pelien säännöt
- kehittää fyysistä kuntoaan lenkkeilyn ja kuntopiirien avulla sekä pyrkii löytämään oman harjoitustehonsa
- osaa toimia kuntosalilla omatoimisesti annettujen ohjeiden puitteissa
- ymmärtää lihashuollon merkityksen ja pyrkii huolehtimaan siitä omatoimisesti
- suunnittelee ryhmänsä kanssa osittain tunnilla tapahtuvaa toimintaa annettujen ohjeiden puitteissa
- harjaantuu perinteisissä koululiikuntalajeissa
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan johonkin uuteen lajiin

Arvosanan 8 kriteerit (kurssit 4 ja 5)

Oppilas

- osoittaa omatoimisuutta ja vastuuta suorittaessaan annettuja tehtäviä
- suhtautuu myönteisesti kaikkeen tunnilla tapahtuvaan liikuntaan
- ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen
- osaa sulkapallon ja tenniksen säännöt
- osoittaa edistystä kestävydessä ja lihaskunnossa
- osaa toimia ryhmässä muita auttaen ja kannustaen
- pukeutuu ulkoliikuntaan sääolosuhteet huomioon ottaen
- osoittaa edistystä perinteisissä koululiikuntalajeissa

7.5.19 Kotitalous

Kaikkien valinnaiskurssien yhteiset tavoitteet:

Oppilas oppii ryhmässään sosiaalisten taitojen merkityksen toimivalle yhteistyölle. Hän ottaa vastuun omista tehtävistään ja kantaa vastuunsa koko ryhmän tehtäväkokonaisuudesta. Oppilas rohkaistuu omatoimisuuteen sekä yhteisölliseen työskentelyyn.

Oppilas ymmärtää ravitsemuksen merkityksen terveydelleen ja opettelee terveellisten valintojen tekemistä. Hän oppii seuraamaan ajankohtaista ravitsemus- ja kuluttajatietoa ja suhtautumaan siihen kriittisesti.

Oppilas harjoittelee käytännön ruoanvalmistustaitoja sekä asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä toimia.

Hän ymmärtää kansallisen kulttuurimme erityisominaisuuksia sekä kansainvälisen vaikutuksen oman kulttuurimme kehitykseen.

8.lk

1. kurssi

SISÄLLÖT

- luonnonantimet ruokapöydässä ja leivonnassa
- meillä leivotaan 1.
- arki ja juhla kohtaavat

Tavoitteet:

Oppilas pyrkii

- oppimaan luonnonantimien monipuolista käyttöä ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa
- soveltamaan erilaisia taikinatyyppisiä uusia ohjeisiin
- vaalimaan suomalaista juhlaperinnettä

2.kurssi

SISÄLLÖT

- ruokaperinteet - perinneruoat
- jälkiruokia moneen makuun
- kevään juhlat ja teemaviikot

Tavoitteet:

Oppilas pyrkii ymmärtämään

- suomalaisen ruokaperinteen vaikutuksen ruokakulttuurissamme
- jälkiruoan merkityksen aterialla; erilaisia jälkiruokia
- kevään juhlaperinteen merkityksen ja oman osuutensa omien juhlien järjestelyissä
- sydänystävällisen ruoan merkityksen hyvinvoinnille sekä erityisruokavaliot

9.lk

3.kurssi

SISÄLLÖT

- herkkuja sadonkorjuu-aikaan
- meillä leivotaan 2.
- terveellistä ja hyvää

Tavoitteet:

Oppilas oppii

- suunnittelemaan monipuolisia ateriakokonaisuuksia syksyn satoa hyväkseen käyttäen
- toteuttamaan uudentyypisiä leivonnaisia sekä soveltamaan ohjeita koulukäyttöön sopiviksi
- valmistamaan terveellistä arkiruokaa sekä juhla-kauteen liittyviä tarjoiluja

4.kurssi

SISÄLLÖT

- ruokamatka maailman ympäri
- juhlia ja illanistujaisia
- katse tulevaisuuteen
- ravintolakulttuuri

Tavoitteet:

Oppilas oppii

- vieraiden maiden ruokakulttuurien erityispiirteitä ja ruokaohjeiden soveltamista omiin oloihimme
- suunnittelemaan pienimuotoisia tarjoiluja ja toteuttamaan niitä
- valmistautumaan omaan itsenäiseen elämäänsä ja suunnittelemaan taloudellisesti tulevia hankintojaan
- ravintolakulttuurin pelisäännöt

Kurssien (1-4) hyväksytyn arvosanan (5) vähimmäisvaatimukset

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

- harvoin omatoiminen, myönteinen, aktiivinen tai vastuuta ottava
- ohjauksessa esiintyy yhteistyökykyä

Käytännön toimintataidot

- opettajan ohjattava
- huolimaton ja pinnallisesti tekevä

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

- osaa opettajan / oppilaan ohjauksessa etsiä tietoa

Koulutyöskentely

- passiivinen
- välinpitämätön
- häiriökäyttäytymistä
- mahdollisesti paljon poissaoloja

7.5.20 Ekonomia

Yleistavoitteet

Kaupallisissa aineissa opetuksen tavoitteena on herättää oppilaissa kiinnostus taloudelliseen toimintaan ja yrittäjyyteen sekä antaa tiedollisia ja taidollisia valmiuksia selviytyä arkipäivän talouteen liittyvistä kysymyksistä mahdollisimman itsenäisesti.

8. luokka

SISÄLLÖT

1.kurssi:

Rahankäyttö

- nuoren oma ja hänen perheensä rahan käyttö
- talousarvion suunnittelu ja kirjanpidon alkeet
- maksutavat
- kodin taloutta koskevien talouselämän tapahtumien seuraaminen
- pankkien toiminta ja nuori pankin asiakkaana
- posti, teletointa
- valuutat
- sijoittaminen, osakkeet, joukkolainat, arvopapereiden ostaminen
- perustiedot kirjanpidosta

2 kurssi:

Kauppa ja kuluttaminen

- kaupan rakenne ja ryhmittäminen Suomessa
- tukku- ja vähittäiskauppa
- jakelutiet
- koti- ja ulkomaankauppa
- EU ja kauppa
- kaupan säätely koti- ja ulkomaankaupassa
- ATK kaupan ja kuluttajan apuna
- hinnanmuodostus
- hyvät kauppatavat
- kuluttajavalistus
- alkuperäinen amerikkalainen kirjanpito

9. luokka

3. kurssi:

Kohti nuoren itsenäistymistä

- Yhdistystoiminta, yhdistyksen perustaminen, yhdistyksen toiminta
- viestinnän monet keinot
- vakuutus ja riskienhallinta
- asuminen, asunnon hankinta, erilaiset asumismahdollisuudet, asunnon rahoitus
- yksityishenkilön verotietoisuus
- matkailu elinkeinona
- matkailun merkitys
- matkailu ja ympäristö
- kulttuurien kohtaaminen
- nuori matkailupalvelujen käyttäjänä
- markkinointi, markkinointiviestintä
- yhdistyksen kirjanpito
- verotus

4. kurssi:

Yrittäjyys

- yritystoiminnan perustiedot
- yritysmuodot
- yritystoiminnan merkitys yksilölle ja yhteiskunnalle
- yritysajat

- miten tullaan yrittäjäksi, miten menestytään yrittäjänä
- tutustuminen yrityksiin ja yrityshaastattelut sekä raportointi
- oman yrityksen suunnittelu
- yrittäjän kirjanpito

Tavoitteet

- oppilas oppii rahan käytön ja merkityksen perheessä ja yhteiskunnassa
- oppilas oppii hoitamaan harkitusti ja suunnitellen oman ja perheensä talouden, tutustuu kauppa-, pankki- ja vakuutus toimintaan, asumisen eri muotoihin, verotukseen sekä viestinnän eri mahdollisuuksiin ja käyttöön ympäristössään ja kansainvälisesti
- oppilas oppii kirjanpidon merkityksen ja perusteet sekä kirjanpidon teknisen suorittamisen
- oppilas oppii tulkitsemaan tase/tilinpäätöstietoja
- oppilas oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana
- oppilas oppii hyödyntämään tietotekniikkaa sekä opiskelussaan että omassa taloudessaan

TYÖTAVAT

Opetuksessa käytetään oppikirjoja, talouselämää koskevia julkaisuja, lehtiä, Internetiä, opintokäyntejä, haastatteluja, raportointia.

Pyritään työskentelemään erilaisissa ryhmissä, jolloin opitaan yhteistyötä ja tulosvastuuta.

Mahdollisuuksien mukaan käydään tutustumiskäynneillä ja tarkkailemassa kuluttajan osto ympäristöjä sekä palvelujen saatavuutta ja tasoa. Kaikessa työskentelyssä otetaan huomioon, että tiedot muuttuvat. Opetellaan seuraamaan muutoksia ja selvitetään, mistä uutta tietoa on saatavissa.

AIHEKOKONAISUUDET

- yrittäjäyyskasvatus
- kuluttajakasvatus
- kansainvälisyyskasvatus

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan kyky ja halu omaksua talouselämän tietoja ja taitoja, kyky etsiä uutta tietoa, aktiivisuus ja pitkäjänteisyys opiskelussa, omatoimisuus ja käyttäytyminen erilaisissa ihmissuhdetilanteissa. Arvioinnissa painotetaan oppilaan tuntiaktiivisuutta ja yrittämistä. Oppiaineesta annetaan numeroarvostelu.

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- oppilas on ollut tunneilla paikalla
- annetut tehtävät on suoritettu hyväksytysti

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- oppilas on kiinnostunut talousasioista
- oppilas osaa etsiä tietoja ja arvioida lähteiden luotettavuutta
- oppilas osaa selittää talouselämän ilmiöitä ja syy-seuraussuhteita
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

Itsearviointi

Oppilas kerää työnsä omaan kansioonsa. Oppilas ja opettaja arvioivat tiedot ja taidot talletettujen töiden ja työskentelyn perusteella.

7.5.21 Kansalaistaito

Tietokone ilmaisuvälineenä

8 luokka

SISÄLLÖT

Kurssilla hankitaan valmiudet erityyppisten julkaisujen tuottamiseen tietokoneen avulla. Opetellaan koulun tekstinkäsittely-, www- ja multimediaohjelmien monipuolinen ja sujuva hallinta julkaisujen tuottamisessa. Harjoitellaan julkaisujen kuvittamista tuomalla kuvia eri kuvalähteistä. Opiskellaan digitaalikameran käyttäminen, kuvan ja tekstin skannaaminen. Harjoitellaan WWW- ja multimediajulkaisujen tekemistä.

Tavoitteet

Oppilas hallitsee kuvankäsittelyn ja julkaisujen tekemisen (paperijulkaisut, www-sivut, multimediatyöt) alkeet

TYÖTAVAT JA OPETUSJÄRJESTELY

- opiskelua tekemällä
- käytetään laitteistoa mahdollisimman monipuolisesti
- ongelmanratkaisua tietotekniikan avulla
- kaikille kurseille yhteisten työtapojen ja opetusjärjestelyjen lisäksi itsenäistä konetyöskentelyä
- projektityön tekeminen

Tuotetaan oppilaalle myönteisiä kokemuksia ja onnistumisen tunnetta

SISÄLLÖT

1 kurssi

- Normaali tekstinkäsittely Windows-ympäristössä
  - tekstin tuottaminen, tallentaminen, haku, muotoilu, tehostaminen
  - erilaisiin tallennusmuotoihin tutustuminen
  - tekstin tuottaminen skannerilla ja tekstintunnistusohjelmalla
- Tekstin ja kuvien yhdistäminen julkaisun sivuksi tai ruudulta tapahtuvaksi esitykseksi
  - Palstoitus ja muu taitto, erilaiset tyyllilajit sekä rajaukset ja muut tehokeinot
  - harjoitellaan hypermedian käyttöä asiakirjassa
- Sivun tulostaminen
  - tulostintyyppien toiminnan perusesittely
  - verkon käyttö tarkoituksenmukaisen tulostustavan löytämiseen
- Lähiverkon käyttöä luokan työryhmässä ja koulun verkossa
  - tiedostojen siirtoa ja yhteiskäyttöä
  - tosiaikaista keskustelua koneelta koneelle
  - verkossa olevien jaettujen resurssien käyttöä
- Sähköpostin toimintaperiaatteet ja käytäntö mahdollisten omien sähköpostiosoitteiden avulla
  - laite nimeltään modeemi ja yhteyden saamiseksi vaadittavat edellytykset
  - sähköpostin käyttö
- Tietoverkoihin tutustuminen INTERNETin kautta surffailemalla ja aste asteelta systemaattisemmin
  - WWW-selaimien käyttöä aluksi linkistä toiseen
  - erilaisten hakupalveluiden harjoittelua tiedon järkevään hakemiseen

2.kurssi

- Perustaitojen saavuttaminen joillakin kuvankäsittely, piirustus ja/tai maalausohjelmilla
  - kuvan tekeminen, tallentaminen, hakeminen mukaan lukien erilaiset tallennusmuodot
  - kuvien lukeminen kuvanlukijalla ja digitaalikameralla sekä hakeminen erilaisista kuvakirjastoista ja verkoista
- Multimedia: käsitteet ja käytäntö
  - Mitä multimedialla tarkoitetaan
  - Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan
  - Hyperteksti ja hypermedia: mitä ja miten
- CD-ROM ja multimedia
  - tutustuminen erilaisiin multimediaa käyttäviin ohjelmiin
  - Oman tuotteen tekeminen käytössä olevilla laitteilla ja ohjelmistoilla
- Ohjelmoinnin alkeita Toolbookin skriptikieleen tutustumalla
- Tietokoneen rakenteeseen ja toimintaan tutustumista

Tavoitteet

Oppilas

- osaa esittää tekstin ja kuvan avulla haluamansa
- saa tuotettua sen paperille ja kuvaruudulle
- tottuu käyttämään nykyaikaisia tietoliikennemahdollisuuksia
- sekä yksisuuntaiseen tiedonhankintaan
- että interaktiiviseen tiedonvälitykseen

9. luokka

SISÄLLÖT

3. ja 4. kurssi

Kursseilla tutustutaan Internet-yhteyden hankkimiseen ja erilaisiin Internetin palveluihin (sähköposti, ftp, news, www) sekä saadaan yleiskuva tietoliikenneverkosta. Tietoturvaan ja tekijänoikeuskysymyksiin paneudutaan sekä opetellaan arvioimaan verkosta löytyvän tiedon luotettavuutta. Opiskellaan hyvää etikettiä tavoitteena hyvät käytöstavat verkon käyttäjinä henkilökohtaisessa ja julkisessa viestinnässä. Opitaan tekemään www-sivuja HTML-kielellä (muistio + editori) ja siirtämään ne verkkoon sekä päivittämään. Opitaan tekemään käytettävyydeltään ja ulkoasultaan hyvä julkaisu. Harjoitellaan kuvan, äänen ja liikkeen yhdistämistä multimediaesitykseksi. Multimediaosuudessa hankitaan valmiudet tuottaa teknisesti korkeatasoisia ja näyttäviä kuvia tietokoneen avulla. Ohjelmoinnissa mennään Toolbookin skriptikielen avulla pidemmälle.

Tavoitteet

Oppilas osaa aikaisempia kursseja tehokkaammin käyttää Internetiä viestinnän ja tiedonhaun välineenä sekä osaa laatia www-sivuja. Kurssien sisällöt ovat samat mutta asioihin mennään syvemmälle ja etsitään monipuolisempia ongelmanratkaisutapoja.

Arviointi

Arvioinnin perustana on tuntiaktiivisuus, harrastuneisuus sekä taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti edistymiseen eikä pelkästään tietoihin ja taitoihin. Järjestetään myös joitakin näyttö- ja teoriakokeita.

Arvosana 8

Oppilaan tulee tehdä annetut tehtävät sekä itsenäisesti suoritettavat työt kunnollisesti valmiiksi. Oppilas kykenee hyödyntämään ja soveltamaan oppimiaan asioita.

Arvosana 5

Oppilas osallistuu aktiivisesti oppitunneille tai osoittaa hallitsevansa joitakin tietotekniikan osa-alueita.

Itsearviointi

Oppilas kerää työnsä tietokoneen kiintolevyille omaan kansioonsa. Oppilas ja opettaja arvioivat tiedot ja taidot talletettujen töiden ja työskentelyn perusteella.

7.5.22 Tietotekniikka

Jatko-opiskelu ja työelämä asettavat melko selkeitä vaatimuksia tietotekniikan käyttötaidoille. Tietotekniikan tuleekin antaa jo peruskoulussa pohja sekä laitehallinnalle, työvälinohjelmien käytölle että modernin tietokäsittelyn omaksumiselle.

Nykyisessä tiedon tulvassa joudutaan myös ottamaan kantaa tiedon ja viestinnän luotettavuuteen erityisesti avoimien tietoverkkojen osalta. Kriittinen suhtautuminen tietokoneisiin, tietotulvaan ja sähköisiin viestimiin on oleellinen taito opiskelijalle.

Tietotekniikan opetuksen on myös ohjattava ihmisiä käyttämään saatavilla olevaa tietoa oikein. Erityisesti pitää tajuta ero tiedonhankinnan ja kopioinnin välillä. Saatavilla on lisäksi paljon sellaista aineistoa, jolla on tekijänoikeussuoja. Sen edelleenvälittäminen on tajuttava laittomaksi.

TOTEUTUS

Tietotekniikan opetus toteutetaan valinnaisaineena, jossa opetusta on kaksi viikkotuntia sekä 8. että 9. luokalla. Oppilas voi valita tietotekniikan molempina vuosina tai vain toisena,

Opetuksessa pyritään monipuoliseen työskentelyyn, jolloin oppilas tekee kokonaisvaltaisesti tietyn työvaiheen. Työvälinohjelmien käytössä edellytetään myös oikeaa, tietokone työskentelylle tyypillistä työtapaa, pelkkä lopputulos ei ratkaise.

Tavoitteet

Tavoitteena on luoda oppilaille valmiudet tietotekniikan laitteiden ja työvälinohjelmien käyttöön sekä valmiudet hankkia tietoa tietoverkoista ja muokata sitä käyttökelpoiseen **muotoon**.

Arviointi

Arviointi tapahtuu numeroarvostelulla jolloin jatko-opiskelu ja työelämä asettavat melko selkeitä vaatimuksia tietotekniikan käyttötaidoille. Suoritus arvioidaan sen pohjalta, miten se täyttää nämä vaatimukset. Arvosana 8 pohjautuu kurseille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvosana 5 perustuu yhteisiin valinnaisaineiden perusteisiin ja tietotekniikassa perusvaatimus on itsenäinen työskentely tavoitteen saavuttamiseksi. Oikean työskentelyn lisäksi voidaan formatiivisilla kokeilla ja kontrolloiduilla suoritusmittauksilla arvioida oppilaan menestystä.

8. luokka

1.kurssi

SISÄLLÖT

1. kurssin sisältönä on tietokoneen käyttö, oheislaitteiden käyttö ja tiedostonhallinnan ja työvälinohjelmien käytön alkeita. Kurssiin sisältyy myös ohjelmointiesimerkkejä, joissa näkyy tietokoneen ehdoton sidonnaisuus ohjelma-algoritmeihin.

Tavoitteet

Kurssin tarkoitus on tasoittaa eri oppilaiden kodoista ja ala-asteista johtuvia lähtötasoeroja sekä antaa perustiedot tietokoneen ja ohjelmiston käyttöön.

2. kurssi

SISÄLLÖT

2. kurssin sisältönä ovat tekstinkäsittelyohjelma ja eri tyyppiä olevien kuvien käyttäminen osana kirjallista esitystä. Kurssiin voi sisältyä mahdollisuuksien mukaan myös multimedian ja tietoverkon hyötykäyttöä.

Tavoitteet

Kurssin tarkoitus on perehtyä tietokoneen käyttöön kirjallisen ilmaisun tuottamisessa sekä siihen liittyvän kuva-aineiston käyttöön.

9. luokka

3. kurssi

SISÄLLÖT

3. kurssin sisältönä on tiedonhallinta. Kurssin aikana perehdytään tietokanta- ja taulukkolaskentaohjelmien käyttöön. Kurssiin liitetään myös tiedonhankinta. Tietoa saadaan levykkeiltä, CD-levyiltä ja tietoverkon eri lähteistä.

Tavoitteet

Kurssin tarkoitus on perehtyä keskitettyjen tietokantojen käsittelyn perusteisiin sekä tiedon hakuun ja muokkaukseen.

4. kurssi

SISÄLLÖT

4. kurssin sisältönä on syventävä perehtyminen tiedonhankintaan ja työmenetelmiin. Opetusta eriytetään oppilaiden ja kulloinkin käytössä olevien resurssien puitteissa. Oppilaat käyttävät oppimiaan taitoja grafiikan, julkaisun tai muiden töiden tuottamiseen tai esim. laitteistotason hallinnan syventämiseen. Yhteistyöprojektit muiden aineiden kanssa ovat mahdollisia.

Tavoitteet

Kurssin tarkoituksena on syventää oppilaiden taitoja, hajautetun tiedon hankinnassa tietoverkossa ja antaa tilaisuus harjoitella saatavilla olevan tiedon muokkausta omiin tarkoituksiin ja uusiin käyttökohteisiin.

Päätösarviointi

Oppilas saa lukuvuoden päättyessä suorittamiensa kurssien perusteella päätösarvosanan. Jos oppilas osallistuu kaikkiin neljään kurssiin saa hän päätösarvosanan kaikkien kurssien perusteella.

7.5.23 Tekstinkäsittely

8. luokka

SISÄLLÖT

- Tietokoneen ja elektronisen koneen käyttötaito
- Näppäilytaidon opetteleminen näppäimistöön katsomatta, "sokkokirjoitus"
- Tekstinkäsittelyohjelman käytön harjoittelu erilaisilla kirjoitusstandardien mukaan kirjoitettavilla teksteillä
- Erilaisia harjoitustekstejä kirjoitustaidon vahvistamiseksi
- Tutustuminen tietokoneen suomiin mahdollisuuksiin kirjallisen ilmaisun tuottamisessa, mm. tekstin ja kuvien yhdistämiseksi
- Numerot ja merkit tekstissä – kirjoitussäännöt
- Standardin mukainen kirjoittaminen; yleisimpien asiakirjojen ja kirjoitusstandardien rakenteen tunteminen.

Tavoitteet 1. ja 2. kurssi

Oppilas oppii kirjoittamaan kymmensormijärjestelmällä näppäimiin katsomatta, hallitsemaan koko näppäimistön käytön, tekstinkäsittelyn ja on tutustunut standardeihin perustuvaan kirjoittamiseen. Oppilas oppii myös numeroihin ja merkkeihin liittyvät kirjoitussäännöt.

Oppilas osaa käyttää tekstinkäsittelyohjelmia. Oppilas oppii arvostamaan työn huolellista loppuun suorittamista ja oikeiden työtapojen käyttöä sekä tottuu työskentelemään ergonomisesti oikein. Oppilas oppii sekä arvostamaan helposti luettavia esteettisiä ulkoasultaan julkaisukelpoisia asiakirjoja että tekemään eron luovan ja standardeihin perustuvan kirjoittamisen välillä.

Oppilas oppii tekemään itsenäisesti tietokoneella sellaisia kirjoitustehtäviä, joita hän tarvitsee omien asioiden hoidossa, harrastuksissa, koulun tietokoneavusteisessa

opiskelussa, jatko-opinnoissa ja työelämässä. Oppilas oppii käytännössä ymmärtämään sujuvan kirjoitustaidon, asiakirjatekniikan, työvälineohjelmien käyttötaidon ja viestintätaidon merkityksen

Arvosanan hyvä (kahdeksan)

oppilas:

- osaa kymmensormijärjestelmän ja sokkokirjoituksen ja käyttää niitä kirjoittaessaan
- oppilaan näppäilynopeus on noin 1000 lyöntiä 10 minuutissa (virheprosentti huomioiden)
- näppäilee sujuvasti numerot ja merkit ja osaa käyttää niitä eri tekstinkäsittelyohjelmissä.
- tuntee asiakirjatyön perusteet ja osaa tehdä ilman mallia standardien mukaisesti perusasiakirjoja
- osaa tekstinkäsittelyä
- osaa lisätä kuvan (tekstinkäsittelyohjelmasta, internetistä, skannerilta) ja muotoilla sitä asiakirjaan sopivaksi.

Hyväksytyn (5) arvosanan kriteerit

- pyrkii oppiaineineen tavoitteiden saavuttamiseen, yrittää
- seuraa opetusta ja osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan
- pyrkii aktiivisuuteen omalla tasollaan
- edistyy aineessa jonkin verran
- selviytyy mahdollisesta kokeesta pääsääntöisesti hyväksytysti

7.6 Yhden kurssin valinnaisaineet

7.6.1 Fysiikan työkurssi

9. luokka

Sisällöt ja tavoitteet

Kurssilla opiskellaan mekaniikkaa kokeellisesti huomioiden kahdeksannella luokalla opiskellut mekaniikan osa-alueet. Osittain kerrataan jo opittua, osittain opiskellaan uutta, kuten heitto- ja pyörimisliikettä. Myös fysiikkaan liittyvää graafista ja matemaattista osaamista syvennetään.

Lämpöopin kurssia täydennetään soveltuvin osin. Opiskellaan mm. hydrostaattinen paine ja tutustutaan kokeellisesti joihinkin uusiin lämpöopin lakeihin, kuten Boylen lakiin.

Kurssilla opiskellaan myös elektroniikkaa lähinnä kokeellisesti, mutta myös graafisesti ja matemaattisesti ymmärtämistä syventäen.

Arviointi;

Jatkuva arviointi ja kirjallisia testejä

7.6.2 Tekninen INNO projekti:

Tavoite ja sisältö:

Kurssin tavoitteena on tarkastella rakennettua esineympäristöä ja tutustua tuotesuunnitteluprosessiin, sekä keksintöihin. Tavoitteena on myös antaa kipinä olemassa olevien tuotteiden parantamiseen, sekä ymmärtää tarpeen ja käytettävyyden merkitys tuotteen kehittämisessä. Projektin tavoitteena on valmiuksien saaminen omien mallien ja tuotteiden ideointiin, sekä Ideointikyvyn vahvistaminen.

Projektissa perehdytään yhteistoiminnallisesti ongelmanratkaisuun. Suunnitellaan ja toteutetaan työtehtävä, jonka aikana perehdytään tuotekehittämiseen ja -suunnitteluun liittyviin tuoteanalyyysiin ja suunnitteluprosessiin yksilöllisesti ja ryhmätyönä, sekä mahdollisesti luodaan uusi innovatiivinen tuote. Tuotteen ideoinnissa tutustutaan erilaisiin suunnittelu ja ideointimenetelmiin.

Kurssin läpäisy vaatii omatoimista työskentelyä.

Arviointi tuotosten kautta sekä itsearviointina.

Hyväksytyn arvosanan kriteerit:

Osallistuu aktiivisesti ja yrittää parhaansa!

7.6.3 Kotitalous, Kantaako siivet

Sisällöt

- itsenäistä ateriasuunnittelua arkeen ja juhlaan sekä ateriakokonaisuuksien toteuttamista
- hintalaskelmia ja vertailuja nuorten niukan budjetin pohjalta
- ravinnon terveellisyyteen liittyvien ajankohtaisten asioiden käsittelyä ja huomioimista sekä käytännön merkitysten pohtimista
- nuorten asumismukavuuteen tutustumista, oman asuntosuunnitelman tekeminen

Tavoitteet

- nuori, joka
- on itsenäiseen elämään kykenevä, toiset huomioon ottava ja oman arvonsa tunteva
- selviytyy tavallisimmista kodin arkiaskareista sekä kykenee suunnitelmalliseen ja taloudelliseen oman elämänsä järjestämiseen
- pohdiskelee arjen vaikeita valintoja ja pyrkii järkeviin ratkaisuihin

Hyväksytyn arvosanan kriteerit

oppilas

- on osallistunut opetukseen säännöllisesti
- on suorittanut annetut tehtävät hyväksytysti
- pyrkii vastuun ottamiseen omista ja yhteisistä tehtävistä

7.6.4 Paloilukurssi

Sisällöt:

- eri palloilulajien tekniikka ja peliharjoitteet
  - koripallo
  - lentopallo
  - käsipallo
  - jalkapallo
  - pesäpallo
  - sisäjalkapallo (futsal)
  - sähly
  - tennis
  - pöytätennis
  - jääkiekko
- peruskunto- ja lihaskuntoharjoittelu eri pallopelien kautta

Tavoitteet:

- tärkeimpänä tavoitteena liikunnallisen ilon ja myönteisten liikuntakokemusten kokeminen eri pallopelien kautta
- eri palloilulajien perustekniikoiden hallinnan syventäminen
- fyysisen kunnon lisääminen
- sääntötuntemuksen syventäminen
- motoristen taitojen syventäminen
- eri lihasryhmien tasapainoinen kehittäminen ja lihaskunto

Hyväksytyt arvosanan kriteerit:

- Oppilas osallistuu oppitunneille
- Oppilas noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä mukaan

7.6.5 Ruotsin lisäkurssi

Tavoitteet:

Laajennetaan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Kehitetään luku-, kirjoitus-, kuuntelu- ja puhetaitoja. Luodaan oppilaalle hyvä pohja ruotsin kielen jatko-opintoja varten. Lisätään oppilaan tietämystä Pohjoismaista.

Sisällöt:

Kerrataan aiemmin opittuja kielioppirakenteita. Opiskellaan uusia rakenteita mahdollisuuksien mukaan (konditionaali, sin, sitt, sina -rakenne). Laajennetaan sanavarastoa. Tutustutaan eri Pohjoismaiden tapakulttuureihin. Harjoitetaan lukunopeutta ja kirjoitustaitoa. Opetellaan etsimään olennainen tieto tekstistä. Oppimateriaalina käytetään mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisia tekstejä, esim. sanomalehtiartikkeleita.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Aktiivinen osallistuminen oppitunneilla.

Hyväksytyt arvosanan kriteerit:

Täysipainoinen opiskelu tunnilla, annettujen tehtävien suorittaminen.

7.6.6 Tekstiilityö, Muoti

Oppilas voi valitsemalla valinnaisaineen ”MUOTI” täydentää tekstiilityön taitojaan ja tietojaan, ja luoda muotia oman mielen ja mieltymysten mukaan. Kurssilla tehdään myös ”aikamatka” muodin maailmaan kautta aikojen. Kurssi soveltuu niille, jotka haluavat luoda / löytää oman tyylinsä ja ovat kiinnostuneita ajan trendeistä ja hengestä.

Sisällöt

- asujen / asusteiden suunnittelu
- kaavojen piirtäminen / muutokset
- asujen valmistaminen eri materiaaleista
- muotihistoria (muoti ennen, nyt ja tulevaisuudessa)

Tavoitteet

Oppilas oppii

- suunnittelemaan omia toteuttamiskelpoisia asuja / asusteita sanoin, näyttein ja piirroksin
- piirtämään kaavat ja tekemään niihin tarvittavat muutokset oman idean toteuttamiseksi
- valmistamaan luomuksensa vaihe vaiheelta käyttökelpoiseksi tuotteeksi
- etsimään tietoa alan lehdistä, julkaisuista, kirjoista ja internet-sivuilta
- ymmärtämään muotia, mihin muotia tarvitaan ja muodin historian kulkua

Hyväksytyin arvosanan vähimmäisvaatimukset

- Oppilas
- pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen parhaansa mukaan
- on yritteliäs ja seuraa opetusta
- osallistuu opetukseen säännöllisesti
- noudattaa annettuja ohjeita kykyjensä ja taitojensa mukaan
- pyrkii saamaan työnsä valmiiksi sovitussa ajassa
- yrittää itsenäisesti hankkia tietoa työhönsä liittyvissä asioissa
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja työturvallisuudesta
- ottaa huomioon muut oppilaat tunnilla ja ei häiritse opetusta

Itsearviointi sekä käsityöprosessin ja sen tulosten pohdinta

Oppilas

- osoittaa kiinnostusta, on yhteistyökykyinen ja arvostaa muiden ideoita ja näkemyksiä
- kykenee tarkastelemaan omaa oppimistaan ja työskentelyään kriittisesti sekä arvioimaan prosessin kulun ja tulosten vahvuuksia ja heikkouksia
- osoittaa kritiikinsietokykyä ja pystyy suuntaamaan toimintansa palautteen mukaisesti
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

7.6.7 Suomen luonnon biologiset ja maantieteelliset ihmeet

Sisällöt

Kurssi muokataan kurssilaisten kanssa, kuitenkin niin, että se koostuu pääosin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa esiintyvistä maantieteellisistä ja biologisista mielenkiintoisista aiheista, joita ei saada mahdutettua peruskursseihin. Esimerkkeinä sisällöstä kasveista kihokki (lihansyöjäkasvi), eläimistä papintappaja (kovakuoriainen) ja naali sekä muista ilmiöistä revontulet.

Tavoitteet

Oppilas oppii:

- Suomen ja lähiympäristön lajistoa ja ilmiöitä
- omatoimista tiedonhankintaa ja –tuottamista muille oppilaille

Hyväksytyin arvosanan kriteerit

- yrittää tunneilla
- oppii uusia asioita Suomen ja lähiympäristön luonnosta
- ymmärtää, miksi kasvit ja eläimet ovat erilaisia eri olosuhteissa

7.6.8 Bändikurssi

Sisältö: Opetellaan soittamisen perusteet seuraavilla soittimilla:

- kitara
- basso
- rummut
- piano (sointusäestys)
- sekä äänentoistolaitteiden perusteet

Tavoitteet:

Oppilas pystyy soittamaan bändin mukana kaikilla edellä mainituilla soittimilla.
Oppilas rohkenee laulamaan yhdessä bändin mukana.

Hyväksytyyn arvosanan kriteerit:

Oppilas osaa kitaralla vähintään 5 sointua.
Oppilas osaa basson perussävelet.
Oppilas osaa rumpujen peruskompin.
Oppilas rohkenee soittaa ja laulaa oman taitonsa mukaan.

7.6.9 Turistisaksa

Tavoitteet: Tutustua kohdemaan kulttuuriin. Oppia selviytymään arkipäiväisistä asioimistilanteista. Herättää mielenkiinto saksan kieltä kohtaan.

Sisällöt: Käydään läpi erilaisia arkipäivän tilanteita ja niihin liittyviä sanontoja. Tutustutaan maahan eri materiaalien avulla.

Arviointi: Suoritusmerkintä. Aktiivisuus oppitunneilla.

7.6.10 Turistiranska

Tavoitteet: Tutustutaan Ranskaan ja sen kulttuuriin. Opetellaan selviytymään erilaisia asioimistilanteita ja keskustelemaan arkipäivän asioista.

Sisällöt Harjoitellaan eri asioimistilanteita. Oikeaan ääntämiseen kiinnitetään huomiota. Apuna pieniä tekstejä, nauhoja ja videotuokioita.

Hyväksytyyn arvosanan kriteerit:

Täysipainoinen opiskelu tunnilla, annettujen tehtävien suorittaminen.

7.6.11 Muotoilun ja rakentelun kurssi

Muotoilun ja mallinrakentelun kurssilla painotetaan tuotosta, joka koostuu kokonaisesta prosessista; Ideasta itsenäisen työskentelyn menetelmin valmiiksi mallinnukseksi, kolmiulotteiseen muotoon. Kurssille on ominaista pitkäjänteinen työskentely oman projektin kanssa. Tämä mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja opettaa itsenäiseen idean pohdintakeluun ja -työskentelyyn.

Työskentelyn luonne kurssin aikana:

Oppilas asettaa henkilökohtaiset tavoitteensa kurssin alussa.

Oppilas seuraa tavoitteidensa etenemistä:

- Työpäiväkirjaan merkitään omat havainnot ja muistiinpanot, työvaiheita valokuvataan, koko projektia sanoin ja kuvin esittelevään portfolio-kansioon.

Kurssilla tehtävien työprojektien luonne:

Kurssille voidaan valita omavalintaisena kolmiulotteisen tuotoksen valmistus, joka voi olla esinemuotoilu- ja mallinnusta, rakenteelliseen- tai näyttämötilaan valmistettu suunnitelma kolmiulotteisena mallina.

Tavoitteet:

Tavoitteena on painottaa ja syventää suunnitelmallista muotoilua yhteisenä aineena kuvataiteessa opiskellun lisäksi.

Oppilas oppii

- tuntemaan muotoilun ja mallinrakentelun keskeisiä ideatyöstö- ja työskentelymenetelmiä
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja
- tarkastelemaan ympäristöään ja käyttämään tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja työvälineitä työssään
- oppii pitkäjänteiseen työtapaan jossa tehtävä aloitetaan ideanhakuna, jatkuu valitun idean teknisenä työstönä, päätyen kolmiulotteisen mallin valmistamiseen ja tarkasteluun
- soveltamaan oppejaan käsityötaidoissa suunnittelun toteutuksen osana
- käyttämään seka- ja kierrätysmateriaaleja (”kaikkea ei tarvitse ostaa kaupasta”)

Hyväksytyt arvosanan kriteerit

- Oppilas seuraa opetusta ja osallistuu oppitunneille
- Suorittaa hyväksytysti opintokokonaisuudet

7.7 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on tukea, auttaa ja ohjata oppilaita siten, että jokainen oppilas selviää mahdollisimman hyvin opiskelussaan peruskoulussa ja kykenee tekemään tarkoituksenmukaisia ja hänelle soveltuja koulutusta ja uranvalintaa koskevia ratkaisuja.

Oppilaanohjauksen avulla oppilas saa erityisesti yhteiskunnan ja työelämän sekä ammatinvalinnan ja jatko-opintojen kannalta tarpeellisia valmiuksia. Oppilaanohjauksessa pyritään edistämään koulutuksellista sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Opinto-ohjaaja toimii yhteistyössä opettajien ja oppilashuollon kanssa. Lisäksi hän pitää yhteyksiä jatko-oppilaitoksiin sekä huolehtii oppilaiden työelämään tutustuttamisesta sekä tutustuttamisesta perusasteen jälkeiseen koulutukseen.

SISÄLLÖT

7. luokka

- kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne ja eteneminen
- oppilaan arviointi
- valinnaiset aineet ja niiden oppimäärät
- asennekasvatus; erilaisuuden hyväksyntä
- käyttäytyminen kouluyhteisössä

8.luokka

- nuoruusikä elämänvaiheena
- opiskelutekniikan perusteet, muisti ja unohtaminen
- itsetuntemus ja työelämän vaatimukset
- työelämä ja ammatit

9. luokka

- päättöluokan opiskelu ja päättöarviointi
- urasuunnittelu ja valintojen tekeminen
- opiskelu ammatillisessa koulutuksessa
- opiskelu lukiossa
- työelämätiätoutta, kaksi viikon mittaista TET-jaksoa kaikille oppilaille
- opintotukiasiat

Oppituntien lisäksi opinto-ohjausta annetaan haastattelujen muodossa esimerkiksi valinnaisaineiden valinnoissa, opiskeluvaikeuksissa ja jatko-opintojen suunnittelussa. Haastattelut ovat oppilaille vapaaehtoisia. Opinto-ohjaus merkitään todistukseen merkinnällä ”suoritettu”.

8. OPPILAAN ARVIOINTI

8.1 Oppilasarvioinnin yleiset periaatteet

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin. Arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua sekä kuvataan, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet.

8.2 Arviointi opintojen aikana

Arviointi on yksilöllistä, monipuolista ja totuudenmukaista sekä perustuu monipuoliseen näyttöön. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Paanan koulun oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa oppilaan opintojen edistymisestä ja työskentelystä todistuksissa. Lisäksi opettajat voivat antaa vapaamuotoista palautetta oppilaan edistymisestä jakson lopussa tai sen aikana.

Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy jokaisen oppiaineen arviointiin.

Jokaisessa opetussuunnitelmaan kuuluvassa oppiaineessa järjestetään tilanteita, joissa oppilas voi arvioida työskentelyään ja edistymistään. Arviointitapahtuma on kannustava ja ohjaava. Itsearviointi kohdistuu monipuolisesti osaamisen ja oppimisen eri osa-alueisiin. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat.

Opinnoissa etenemisen periaatteet:

- Oppilas voidaan jättää luokalleen, jos sitä on oppilaan yleisen heikon koulumenestyksen vuoksi pidettävä tarkoituksenmukaisena.
- Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos opettajakunta arvioi, että oppilas kykenee selviytymään seuraavan luokan opinnoista hyväksytysti.
- Oppilaalla on oikeus kurssiuusinnassa yrittää korottaa kurssin heikkoa arvosanaa kahden viikon kuluessa kurssin päättymisestä tai todistuksen jakamisesta.
- Oppilas voi kerran yrittää korottaa jonkin kurssin arvosanaa mikäli se oleellisesti vaikuttaa oppiaineen päättöarviointiin ja oppilaan jatko-opintomahdollisuuksiin. Uusinnasta päättävät aineenopettaja, opinto-ohjaaja ja rehtori yhdessä.
- Jos jonkin oppiaineen kurssi on hylätty, aineen opettaja voi esittää opettajakunnalle oppilaan ehdollista luokalle jättämistä tai luokalle jättämistä.
- Viimeisen vuosiluokan oppilas voi yrittää korottaa jonkin oppiaineen koko perusopetuksen oppimäärää rehtorin ja aineen opettajan yhteisellä päätöksellä – parempi arvosana jää voimaan.
- Päätöksen oppilaan siirtämisestä seuraavalle vuosiluokalle tai luokalle jättämisestä sekä päättötodistuksen antamisesta tekevät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Käyttäytymisen arviointi

- Käyttäytymisen arvioi oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä (POA 2 luku §13)
- Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön, arvostaa työtä ja noudattaa sääntöjä.
- Käyttäytyminen arvioidaan kaksi kertaa lukuvuodessa numeroarvosteluna.

Käyttäytymisarvosanan kriteerit ja arviointimenettely on opetussuunnitelman liitteenä.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä kielitaito. Suomen kielen taitojen mahdollisten puutteiden merkitystä arvioinnissa pyritään vähentämään monipuolisilla, joustavilla ja oppilaan tilanteeseen sovitetuilla arviointimenetelmillä.

- Mikäli maahanmuuttajan suomenkielen taito arvioidaan olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla, tällöin äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaine arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaisesti.
- Mikäli maahanmuuttajalle opetetaan suomea toisena kielenä. Tällöin äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaine arvioidaan suomi toisena kielenä –oppimäärän mukaisesti.
- Maahanmuuttajaoppilaan päättöarviointi arvioidaan numeroin (4-10) ja muu arviointi Paanan koulun arvioinnin yleisten periaatteiden mukaan.

8.3. Päättöarviointi

Päättöarviointi määrittelee, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetukselle asetetut tavoitteet eri oppiaineissa.

- Päättöarvosana perustuu kussakin yhteisessä oppiaineessa oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8-9. Päättöarvosanaan vaikuttavat 8-9 vuosiluokkien kurssiarvosanat.
- Päättöarviointi on valtakunnallisesti vertailukelpoista. Paanan koulun oppilaan osaaminen arvioidaan yhteisissä aineissa perusopetuksen päättöarvioinnin valtakunnallisten (Oph; Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit) ja valinnaisaineissa koulun ops:n päättöarvioinnin ainekohtaisten kriteereiden pohjalta monipuoliseen näyttöön perustuen.
- Niissä yhteisissä oppiaineissa, joissa oppimäärä on suoritettu jo 7. tai 8. luokilla, annetaan päättöarviointi ko. lukuvuositolustukseen.
Jokaisesta valinnaisaineesta annetaan päättöarviointi lukuvuoden lopussa. Jos oppilas jatkaa saman oppiaineen opiskelua seuraavalla vuosiluokalla, hänelle annetaan uusi päättöarviointi. Niiden valinnaisten aineiden arvioinnissa, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotuntin oppimäärän, käytetään numeroarvostelua (5-10). Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan päättötodistukseen merkinnällä hyväksytyt. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa yhteisen aineen arvosanaa.
- Valinnaisen ja vapaaehtoisen kielen arviointi: mikäli oppilaan huoltaja pyytää, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisesta A2- tai B2- kielestä, numeroarvosana jätetään pois ja todistukseen merkitään poisjätettyjen arvosanojen tilalle merkintä ”hyväksytyt”.
- Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisten aineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisen aineen kohdalle merkitään ”osallistunut”. Uusi valinnainen aine arvioidaan joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytyt” vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti.
- Jos oppilas opiskelee joissakin aineissa tai aineissa yksilöllisen oppimäärän mukaan, merkitään numeroarvosanan eteen *-merkki. Todistuksen lisätietoja -kohtaan merkitään, että oppilas on opiskellut yksilöllisen oppimäärän mukaan.
- Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan. Työskentelyn arvioinnissa otetaan huomioon oppiaineen kriteereiden sisältämät työskentelytaidot.

8.4. Todistukset

- Jokaisen jakson jälkeen oppilaat saavat välitodistuksen (jaksotodistus), josta ilmenevät jakson aikana päättyneiden kurssien arvosanojen lisäksi aiemmat kurssiarvosanat. Paanan koulussa välitodistuksia jaetaan neljä kertaa lukuvuoden aikana.

Lukuvuoden viimeisen jakson jaksotodistus on samalla oppilaan lukuvuositolodistus.

Lukuvuositolodistuksessa todetaan suoritettujen arvosanojen lisäksi vuosiluokalta siirtyminen, luokalle jättäminen tai ehdollinen luokalle jättäminen sekä oppilaan käyttäytymisen arvosana ja poissaolot.

- Perusopetuksen koko oppimäärän hyväksytysti suorittaneelle oppilaalle annetaan perusopetuksen päättötodistus.
- Oppilaalle, joka on suorittanut perusopetuksen jonkin aineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.
- Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Todistukseen liitetään Paanan koulun tuntijako ja selvitys mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

8.5. Arvioinnin valitusmenettely

Oppilaan huoltaja voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Jos oppilaan huoltaja on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilaan huoltaja voi pyytää arvioinnin oikaisua lääninhallitukselta.

8.6. Muuta arvioinnista

Muilta osin arvioinnissa noudatetaan voimassa olevia perusopetuksen perusteita ja lainsäädäntöä.

9. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

9.1. Itsearviointisuunnitelma

Paanan koulun toimintaa kehitetään oman itsearviointisuunnitelman avulla. Siinä on määritelty vuosittaiset arviointikohteet. Kyselypalautteen perusteella analysoidaan kehittämistarpeet ja käynnistetään toimenpiteet. Opettajat suorittavat itsearviointiaan jokaisen ryhmänsä tulosten perusteella lukuvuoden lopussa ja kurssin päätyttyä.

Koulun itsearvioinnin laajemmat kokonaisuudet arvioidaan lukukauden lopussa. Suppeammat yksittäisiin toimintoihin liittyvät tavoitteet ja niiden saavuttaminen arvioidaan lukuvuoden kuluessa. Paanan koulun itsearviointi toteutetaan vuosittain oman itsearviointisuunnitelman mukaan.

9.2. Valtakunnalliset kokeet

Paanan koulu osallistuu eri aineiden valtakunnallisiin kokeisiin resurssiensa puitteissa. Koetulokset helpottavat opettajan itsearviointia ja ovat suuntaa antavia oppilasarvioinnissa.

9.3. Muut mahdolliset kyselyt ja arvioinnit

Oppilaille tehdään lukuvuosittain kyselyjä mm. opetukseen, ilmapiiriin, oppimisympäristöön jne. liittyvissä asioissa. Palautekyselyjen perusteella pyritään lisäämään kouluviihtyvyyttä.

Jokaiselle opettajalle järjestetään henkilökohtainen keskustelumahdollisuus joka toinen lukuvuosi.

Kehityskeskusteluissa arvioidaan henkilökunnan suoriutumista ja jaksamista työtehtävissään sekä suunnitellaan opetustyön jatkuvaa kehittämistä.

10. LIITTEET

10.1 Paanan koulun tuntijako

YHTEISET AINEET	7 LK	8 LK	9 LK	yht
AI	3	3	3	9
EN	2	3	3	8
RU	2	2	2	6
MA	3	3	4	10
FY	1	1,5	1	3,5
KE	1	1,5	1	3,5
BI	1	1	2	4
GE	1	2		3
UE	1	1	1	3
HI	2	2		4
Y			3	3
MU	1			1
KU	2			2
KO	3			3
KÄ	3			3
LI	2	2	2	6
OP	0,5	0,5	1	2
TT	1,5	1,5		3
YHT	30	24	23	
VALINN.	0	6	7	